

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากร
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต
อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

โดย

นายชุตินรงค์ ศาตนันท์พิพัฒน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากร
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต
อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

โดย

นายชุตีพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

FACTORS CAUSING SHARK LOANS: A CASE STUDY
OF DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION IN
MUANG PATHUMTHANI, PATHUMTHANI PROVINCE

BY

MR. CHUTIPONG SATANUNPHIPHAT

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE
(PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS)
EXECUTIVE PROGRAM IN PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC AFFAIRS
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายชุตีพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)

เมื่อ วันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีดา กมลเวชช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิกานต์ อีสระะชัยยศ)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภสวัสดิ์ ชัยวาลย์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้นอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
ชื่อผู้เขียน	นายชุตินพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิกานต์ อีสระชัยยศ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้นอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้นอกระบบ สาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากการเป็นหนี้นอกระบบ และนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ วิธีการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้าราชการจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่เป็นลูกจ้าง/พนักงานสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 130 คน และบุคลากรที่เป็นข้าราชการ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 70 คน รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 200 คน ประสบปัญหาเป็นหนี้นอกระบบระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี

ผลการศึกษาจากแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีสถานภาพโสด ไม่มีบุตร และส่วนใหญ่เป็นพนักงาน ลูกจ้างอาศัยอยู่หอพักร่วมกัน รายได้เฉลี่ย 15,001-30,000 บาท และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนละ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท ส่วนเกินครึ่งมีการวางแผนการใช้จ่าย มีการบริหารจัดการหนี้ มีการวางแผนการเลือกใช้จ่ายกับสิ่งของจำเป็นและสิ่งของไม่จำเป็น ภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบันเป็น สินเชื่อส่วนบุคคล และบัตรเครดิตตรงลงมา ซึ่งจำนวนบัตรเครดิตส่วนใหญ่มีเพียงแค่ 1 ใบ ประเภทหนี้สินส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อบัตรเงินตรงลงมา วัตถุประสงค์การก่อหนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการ

ใช้อุปโภคบริโภค ส่วนผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อนหน้านี้มากที่สุดคือ ตนเอง ก่อนนี้เพื่อตนเอง แนวโน้มก่อนหน้านี้ในอนาคตคือ เพื่อใช้อุปโภคบริโภค ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นได้ว่าถึงแม้มีการวางแผนค่าใช้จ่าย แต่ก็ยังมีสัดส่วนในเรื่องการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคอยู่ในระดับมาก และอาจทำให้บางช่วงที่ต้องการเงินเพื่อใช้ในจ่ายนั้นไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้ก่อนหน้านี้ในอนาคตได้

ผลการศึกษาสืบหาเหตุที่ส่งต่อการตัดสินใจใช้บริการหนี้ในระบบนั้นคือ การถูกปฏิเสธสินเชื่อหรือไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากสถาบันการเงินในระบบ เพราะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคตได้ หรือหากอนุมัติไปแล้วจะเกิดความเสี่ยงสูงที่จะมีหนี้เสีย ซึ่งการใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาผู้กู้ยืม สถาบันการเงินใช้หลัก 5C และ 5P แต่หากพิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วมีอีกหลากหลายวิธีที่จะสามารถพิสูจน์ได้ว่า ผู้กู้ยืมบริสุทธิ์ใจที่จะกู้เงินและมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ ซึ่งพบว่าสถาบันการเงินยังขาดความยืดหยุ่นและความเป็นมิตรกับผู้กู้ยืมเอง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (1) ระดับนโยบายภาครัฐใช้นโยบายการแก้ไขปัญหาผ่านกระทรวงการคลังออกมาในลักษณะการรวมหนี้ เพราะปัจจุบันผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นหนี้หลากหลายทาง ซึ่งภาครัฐสามารถแก้ไขได้โดยการรวมหนี้ (2) ระดับสถาบันการเงินให้ปรับรูปแบบการให้บริการมีความเป็นมิตรกับผู้มาขอใช้บริการ มีความยืดหยุ่น (3) ระดับด้านสวัสดิการของบุคลากรหน่วยงานขนาดเล็กควรหารือและตกลงร่วมกัน จัดตั้งสหกรณ์ภายในหน่วยงานเพื่อช่วยเหลือกลุ่มพนักงาน ลูกจ้างให้สามารถกู้เงินฉุกเฉินในวงเงินขนาดเล็กได้ และให้ดอกเบี้ยตามความเหมาะสม ซึ่งอาจจะระดมทุนกับเจ้าหนี้ในระบบ โดยดึงกลุ่มคนเหล่านี้ให้เข้ามาสู่ระบบที่ถูกต้องตามกฎหมาย และจัดสวัสดิการช่วยเหลือกลุ่มพนักงาน ลูกจ้าง โดยการสร้างอาชีพและจัดหาสถานที่เพื่อขายของและทำการตลาดโฆษณาเพื่อเป็นแหล่งการค้าสำคัญของจังหวัด

คำสำคัญ: การตัดสินใจก่อนหนี้ในระบบ การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ หนี้ในระบบสถาบันการเงิน

Independent Study Title	FACTORS CAUSING SHARK LOANS: A CASE STUDY OF DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION IN MUANG PATHUMTHANI, PATHUMTHANI PROVINCE
Author	MR.CHUTIPONG SATANUNPHIPHAT
Degree	Master of Political Science (Public Administration and Public Affairs)
Major Field/Faculty/University	Executive Program in Public Administration and Public Affairs Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistant Professor Sikarn Issarachaiyos, Ph.D.
Academic Years	2016

ABSTRACT

This research aims to investigate what factors that cause shark loans of officials who work in the Department of Local Administration in Muang Pathumthani, Pathumthani province and the effect of the loans, as well as recommendations to resolve the problems. This study utilized mixed methods research, which are in-depth interview and descriptive statistics analysis.

This research finds that shark loan (illegal loan) would occur when individual loan is rejected by financial institutions. Normally, loan approval is based on 5C and 5P techniques, which are less flexible and have strict conditions for the borrowers. Therefore, this study proved that there are a variety of techniques that can be used to prove the trustworthiness of the borrowers.

Based on the research, it shows that one borrower may have made various loans, thus, this study suggests that the Ministry of Finance launches policy to combine all the loans and adjust loan conditions to better suit different borrowers. State Agencies should align an agreement to organize internal cooperation which

(4)

offers emergency loan at appropriate interests. They also should collaborate with shark lenders to raise fund and transform informal debt to formal debt. Finally, consideration of employee benefits' adjustment may be helpful for local officials, as well as career development to further increase officials' income.

Keywords: Decision to make shark loan, Shark loan problem solving, Formal debt

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดีเป็นผลมาจากความรู้ที่ได้รับจากคณาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่ว่าการค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้เลยหากขาดบุคคลที่คอยให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลืออย่างดีตลอดระยะเวลาการศึกษา

งานวิจัยเฉพาะเรื่องฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงโดยดีเพราะความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิกานต์ อิศระชัยยศ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ให้ความเมตตา และกรุณาเสียเวลาอันมีค่าให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ นำมาแก้ไขเนื้อหางานวิจัยให้มีความถูกต้องจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี รวมทั้งข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีดา กมลเวช ที่ได้เสียเวลาอันมีค่าเพื่อมาเป็นประธาน กรรมการการค้นคว้าอิสระ ที่ท่านให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำ งานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ EPA27 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือ เรื่องเรียน ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกัน ขอขอบคุณลูกจ้าง พนักงาน ข้าราชการ เทศบาลตำบลบางขุน อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่หวัง และกลุ่มเพื่อนที่นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ น้องฝน พี่กฤษ พี่นุ พี่พงศ์ พี่โอ พี่โบว พี่ป้อ พี่น้ำ พี่รุ่ง ตังโอ พี่ตัน ชิน ที่ให้กำลังใจ ให้ คำปรึกษา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมาโดยตลอดจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ออย และพี่น้องทุกคนในครอบครัวที่คอย ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ หากการค้นคว้า อิสระฉบับนี้มีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและกราบขอ อภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นายชุตติพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์	4
1.4 ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	4
1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและสถานที่	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องหนี้สิน	7
2.1.1 ความหมายของหนี้สิน	7
2.1.2 ประเภทของหนี้สิน	7
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ	8
2.1.4 ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ	10
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดเงินกู้นอกระบบ	11
2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินนอกระบบ	13

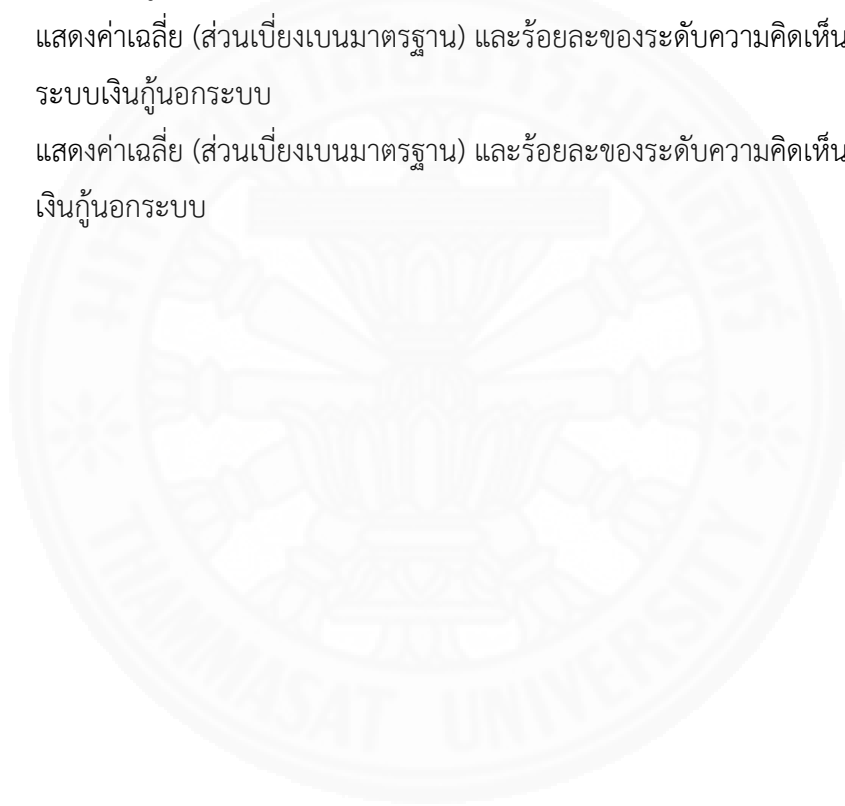
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค	16
2.2.1 ปัจจัยทางวัฒนธรรม	16
2.2.2 ปัจจัยทางสังคม	17
2.2.3 ปัจจัยส่วนบุคคล	17
2.2.4 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา	18
2.3 แนวคิดทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้	20
2.3.1 ทฤษฎีการการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ของเคนส์	20
2.3.2 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis)	20
2.3.3 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)	21
2.3.4 ทฤษฎีวิวัจจักรชีวิต (Life Cycle Theory of consumption)	21
2.4 แนวคิดการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน	22
2.4.1 การพิจารณาให้เครดิต	22
2.4.2 เงินกู้ที่มีวัตถุประสงค์อย่างไรที่ธนาคารไม่สนับสนุน	23
2.4.3 ประเด็นในการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร	24
2.4.4 หลักการวิเคราะห์สินเชื่อ	26
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหารหนี้สาธารณะ	28
2.5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ	28
2.5.2 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ	28
2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการชำระหนี้	31
2.5.4 แนวคิดมูลค่าของเงิน	33
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย	38
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	41
3.1 วิธีการวิจัย	41
3.1.1 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ	41
3.1.2 วิธีวิจัยเชิงปริมาณ	41

3.2 ประชากรที่ศึกษา	41
3.2.1 การตอบแบบสอบถาม	42
3.2.2 การสัมภาษณ์	42
3.3 เครื่องมือที่ใช้ศึกษา	42
3.3.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบุคลากร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	42
3.3.2 ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี	43
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
3.4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม	43
3.4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	44
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	45
4.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของบุคลากร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	45
4.1.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล	46
4.1.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด	53
4.1.3 ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบและ เงินกู้นอกระบบ	55
4.1.4 การตัดสินใจก่อกำเนิดนอกระบบ	61
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	63
5.1 สรุปผลการวิจัย	63
5.1.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	63
5.1.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด	64
5.1.3 แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และการกู้เงินนอกระบบ	65

5.2 ข้อเสนอแนะ	66
5.2.1 นโยบายภาครัฐ	66
5.2.2 สถาบันการเงิน	66
5.2.3 ด้านสวัสดิการของบุคลากร	67
5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา	67
รายการอ้างอิง	68
ภาคผนวก	
ผนวก ก แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย	71
ผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย	73
ผนวก ค บทสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการ	80
ประวัติผู้เขียน	82

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความต้องการ การสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด	53
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อ ระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบ	55
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อ ระบบเงินกู้นอกระบบ	58
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อ เงินกู้นอกระบบ	61

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	แสดงการกระจายรายได้และการบริโภคในวัฏจักรชีวิต
	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันโลกมีการพัฒนา ปรับเปลี่ยน หมุนเวียนอย่างรวดเร็ว อาทิ เทคโนโลยี รูปแบบการใช้ชีวิต ทักษะคนและความต้องการที่มีความหลากหลายมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีความต้องการทรัพย์สินเครื่องอุปโภค บริโภค ซึ่งเกินกว่ารายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือน มีการก่อภาระหนี้สินมากขึ้น โดยคาดหวังว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ในอนาคตจึงทำให้คนเราหาสิ่งต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของตน โดยบางครั้งลืมนึกถึงความจำเป็น แต่กลับกลายเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะพฤติกรรมสังคมไทยบริโภควัตถุนิยมที่ฝังรากลึกอย่างยาวนาน จนในบางครั้งพฤติกรรมการใช้จ่ายกลับกลายเป็นหนี้สิน รวมไปถึงกลุ่มคนที่ยึดสิ่งอบายมุขต่างๆ ในขณะที่กลุ่มคนระดับรากหญ้าถึงระดับกลางที่มีความตั้งใจ ใฝ่ดีประกอบอาชีพสุจริตแต่ขาดเงินทุนซึ่งสิ่งที่คุณมักนึกถึงยามเดือดร้อน เพื่อหาเงินมาหล่อเลี้ยงสิ่งต่างๆ นั้นคือ สถาบันการเงิน¹

สถาบันการเงินจึงกลายเป็นตัวเลือกที่ได้รับความนิยมอย่างสูงเรื่อยมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้คนจำนวนมากหันมาใช้บริการสินเชื่อกับสถาบันการเงิน ในขณะที่สถาบันการเงินสามารถให้กู้ในวงเงินที่จำกัด และมีการตรวจสอบอย่างละเอียดโดยการตรวจเช็คประวัติทางการเงิน รวมไปถึงวิธีการ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนทางเอกสารที่มากมาย รวมถึงระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัตินานเกินไป จนในบางครั้งทำให้ผู้ที่มาขอกู้เงินกับสถาบันการเงินนั้น ไม่ทันเวลาต่อการสร้างสภาพคล่องทางธุรกิจ ซึ่งในบางครั้งด้วยคุณสมบัติของผู้ขอกู้นั้นไม่ผ่านการพิจารณาตรงตามหลักเกณฑ์ความต้องการของสถาบันการเงิน และได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เลยส่งผลให้มีโอกาสสูงที่จะถูกปฏิเสธการขอสินเชื่อ และผู้ขอกู้บางกลุ่มมีความรู้สึกถึงความยุ่งยากต่อการยื่นเสนอขออนุมัติเงินกู้ จึงเปิดโอกาสให้กับคนบางกลุ่มทำตัวลักษณะคล้ายกับสถาบันทางการเงินขึ้นมาเพื่อให้สินเชื่อกับผู้เดือดร้อนต้องการใช้เงินได้มาใช้บริการ โดยมีขั้นตอน วิธีการที่เรียบง่าย และรวดเร็วแต่

---

¹กระทรวงยุติธรรม, ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม, *คู่มือประชาชนเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554), 7.

เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแตกต่างจากสถาบันการเงินที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย²

ธุรกิจปล่อยเงินกู้ เป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่คล้ายกับสถาบันการเงิน แต่มีการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด และถือเป็นการเอาเปรียบกับผู้กู้ ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญส่งผลกระทบต่อคนยากจน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าธุรกิจปล่อยเงินกู้เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เพราะทำให้ผู้ที่กู้ยืมขาดสภาพคล่องทางการเงินเพราะนอกจากจะต้องนำเงินแต่ละเดือนมาใช้จ่ายแล้วยังต้องนำมาเป็นค่าดอกเบี้ยให้กับเจ้าหนี้ในอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด จนเงินเดือนที่ได้มานั้นไม่พอกับค่าใช้จ่าย กลายเป็นปัญหาที่ไม่มีทางออก เนื่องด้วยพฤติกรรมของผู้ให้กู้มักใช้วิธีการติดตามทวงถามลูกหนี้ด้วยความรุนแรง ซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้คิดหาวิธีแก้ปัญหาก็อาจนำไปสู่วิธีการผิดกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาชั่วคราว เช่น กระทำความผิดทางอาญา ลัก วิ่ง ชิง ปล้น หรือกระทำความผิดทางแพ่ง กลโกงทางการเงินต่างๆ คอร์รัปชัน หรือรับสินบนโดยใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ³

ลูกจ้าง พนักงานราชการ และข้าราชการ ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่ประสบปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ และมีหนี้สินเกิดขึ้นจากการบริหารการใช้จ่ายเงินที่ไม่เป็นระบบ จนทำให้มีหนี้นอกระบบเกิดขึ้น โดยส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เทศบาล เทศบาลนคร ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีมีจำนวน 14 ตำบล⁴ และมีบุคลากรที่สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉลี่ยตำบลละ 100 – 300 คน จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าจำนวนบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งแต่ละคนก็มีปัญหาและสาเหตุที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหาความยากจน การติดการพนัน การใช้จ่ายอย่างไม่มีระเบียบวินัย เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนั้นก็หนีไม่พ้นที่จะต้องกู้ยืมเงินนอกระบบเพราะสามารถกู้ได้ง่าย และไม่มีเงื่อนไขการกู้เงินที่ยุ่งยากเหมือนกับการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินต่างๆ ที่เปิดให้บริการถูกต้องตามกฎหมายในปัจจุบัน และที่สำคัญการกู้เงินนอกระบบสามารถพบหาได้ง่ายทุกหนแห่งเราจะเห็นใบปลิวติดประกาศต่างๆตามที่สาธารณะดึงดูดให้ผู้พบเห็นสนใจ

²วีระพงศ์ บุญโยธาส, *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2544), 68.

³อภิชัย พันธเสน, เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่อง “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย,” (กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531), 12.

⁴อำเภอตอทคอม, “อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี,” *ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ*. <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=330&pv=27> (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2560).

ใช้บริการกู้เงินนอกระบบได้ และจากการสังเกตบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เบื้องต้น พบว่า มีจำนวนของผู้ที่กู้ยืมเงินจากเงินนอกระบบเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นหนี้ นอกระบบนานกว่า 1 ปี

ความรุนแรงและผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจส่งผลให้ประชาชนมีความจำเป็นในการ ใช้เงินอย่างเร่งด่วน เมื่อไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้จึงต้องเข้าสู่วงจรหนี้นอกระบบ นอกจากนั้นสภาพสังคมที่เป็นปัจเจกบุคคลทำให้ปัญหาหนี้นอกระบบถูกทอดทิ้งจากสังคมส่วนรวม ปัญหาหนี้นอกระบบถูกมองว่าเป็นปัญหาส่วนบุคคลที่เกิดจากความยินยอมระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ ทำให้ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาต้องเผชิญกับผลกระทบจากปัญหาหนี้นอกระบบเพียงลำพัง เมื่อลูกหนี้ เข้าสู่การก่อหนี้นอกระบบลูกหนี้จะได้รับผลกระทบจากปัญหาโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการถูกเจ้าหนี้ หลอกหลวงให้ทำสัญญาที่เสียเปรียบนำไปสู่การฟ้องร้องคดีต่อลูกหนี้ การที่ลูกหนี้ต้องตกเป็นทาส ของเจ้าหนี้จากการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และการคุกคามจากการติดตามทวงหนี้ ทั้งที่อยู่อาศัย และ ที่ทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกหนี้เหล่านี้ทำให้ลูกหนี้บางรายตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อหนีหนี้ ลูกหนี้ หันเข้าสู่เส้นทางประกอบอาชีพทุจริตเพื่อหาเงินมาใช้หนี้ หรือการร่วมมือกันของลูกหนี้ฆ่าเจ้าหนี้ เพื่อล้างหนี้ และสำหรับผู้ที่มิได้ตำแหน่งหน้าที่การงานดีใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานของตนเอง หาประโยชน์ในทางที่ผิดกฎหมาย เกิดความผิดในรูปแบบทุจริตคอร์รัปชัน กลายเป็นความผิดอาญา ต่อแผ่นดิน และความผิดทางแพ่งได้ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบเป็นปัญหาทางสังคมอย่างมาก

ด้วยสาเหตุนี้จึงสมควรหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบเป็นการ เร่งด่วน เพื่อให้บุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พึ่งพาตนเองได้ บริหารการใช้จ่ายอย่างมีระเบียบวินัยและส่งเสริมการสร้างอาชีพ เพื่อมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากงานประจำ

1.2 คำถามวิจัย

1. ปัจจัยใดส่งผลต่อการตัดสินใจ ก่อหนี้ทั้งในและนอกระบบของบุคลากรสังกัด กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ สำหรับบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากการเป็นนอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

1.4 ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสถาบันการเงินในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเงื่อนไขในการให้สินเชื่อเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการผู้บริโภค
2. เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และประชาชนทั่วไปเพื่อรับรู้ถึงพฤติกรรมการกู้ยืมเงิน สาเหตุต่างๆ ของการเป็นหนี้ ผลเสียที่ตามมาหลังจากเป็นหนี้นอกระบบและเหตุผลว่าทำไมจึงควรหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้นอกระบบ
3. เป็นประโยชน์ต่อกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวางแผน สนับสนุนกิจกรรมสร้างรายได้หรืออาชีพเสริม และกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบในอนาคต

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการก่อกำเนิดนอกระบบและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้นอกระบบ ดังนี้

1.5.1.1 พฤติกรรมการก่อกำเนิดนอกระบบ เช่น สาเหตุและแรงจูงใจที่ต้องกู้เงิน การกู้เงินที่นำไปใช้ผิดจากวัตถุประสงค์ก่อให้เกิดหนี้สิน อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาในการกู้เงิน เป็นต้น

1.5.1.2 สาเหตุและผลกระทบจากการเป็นหนี้นอกระบบ หลังจากตกเป็นหนี้นอกระบบมีผลกระทบที่ตามมาอย่างไร

1.5.1.3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ การสนับสนุนให้บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พึ่งพาตนเองได้ บริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีระเบียบวินัยและมีรายได้เสริมนอกเหนือจากงานประจำ อย่างไร

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและสถานที่

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการก่อหนี้นอกระบบ ผลกระทบจากการเป็นหนี้นอกระบบ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี ซึ่งผู้ศึกษาได้สังเกตการณ์การเป็นหนี้นอกระบบจำนวนหลายราย แต่ผู้ศึกษาจะเน้นผู้ที่เป็นหนี้นอกระบบเป็นระยะเวลาอันยาวนานมากกว่า 1 ปี และมีผลกระทบกับการดำรงชีวิตจากการเป็นหนี้นอกระบบ

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบกรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องหนี้สิน

2.1.1 ความหมายหนี้สิน

2.1.2 ประเภทหนี้สิน

2.1.2.1 หนี้ในระบบ

2.1.2.2 หนี้นอกระบบ

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ

2.1.4 ข้อแตกต่างระหว่างการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดเงินกู้นอกระบบ

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินนอกระบบ

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

2.2.1 ปัจจัยทางวัฒนธรรม

2.2.2 ปัจจัยทางสังคม

2.2.3 ปัจจัยส่วนบุคคล

2.2.4 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา

2.3 แนวคิดทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้

2.3.1 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ของเคนส์

2.3.2 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ

2.3.3 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร

2.3.4 ทฤษฎีวิวัจจรชีวิต

2.4 แนวคิดการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหารหนี้สาธารณะ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องหนี้สิน

2.1.1 ความหมายของหนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลหรือกิจการค้าเป็นหนี้ต่อบุคคลภายนอกหรือสิทธิเรียกร้องที่บุคคลอื่นเป็นเจ้าของหนี้ที่มีต่อกิจการเป็นภาระผูกพันตามกฎหมายในปัจจุบันของกิจการอันเกิดจากรายการค้าหรือการกระทำในอดีตที่มีผลทำให้กิจการต้องชำระหนี้ตามภาระที่ได้ผูกพันนั้น¹

2.1.2 ประเภทของหนี้สิน แบ่งเป็น 2 ประเภท

2.1.2.1 หนี้ในระบบหมายถึงหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมายมีสัญญาถูกต้องและมีการคิดอัตราดอกเบี้ยตามที่กฎหมายเลขกำหนดไว้ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มตามประเภทของเจ้าหนี้ ดังนี้²

(1) สถาบันการเงินที่เป็นธนาคารได้แก่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่ให้บริการสินเชื่อ

(2) สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารได้แก่บริษัทผู้ให้บริการด้านสินเชื่อต่างๆ เช่น สินเชื่อเงินสด สินเชื่อเช่าซื้อ

(3) บุคคลธรรมดาซึ่งให้กู้ยืมโดยปฏิบัติตามกฎหมายโดยคิดอัตราดอกเบี้ยตามที่กฎหมายกำหนด

2.1.2.2 หนี้นอกระบบ หมายถึง หนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เจ้าหนี้เอารัดเอาเปรียบลูกหนี้โดยเขียนสัญญาไม่ตรงกับเงินกู้จริง หรือคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของหนี้ตามที่มาของหนี้ได้ดังนี้

(1) หนี้สินที่เกิดจากการลงทุนเป็นหนี้ที่คาดหวังให้เกิดรายได้ที่เกิดขึ้นมาจากการกู้ยืมเรียกว่า หนี้สินที่ก่อให้เกิดรายได้แต่จะก่อให้เกิดรายได้หรือไม่นั้นต้องพิจารณาในระยะยาว เช่น การกู้ยืมเพื่อการลงทุนและการค้าขายซึ่งการกู้ยืมประเภทนี้ลูกหนี้ต้องเขียนแผนธุรกิจเพื่อขออนุมัติเงินกู้และยื่นหลักทรัพย์ค้ำประกันกับสถาบันการเงินซึ่งสถาบันการเงินจะพิจารณาความเป็นไปได้ว่ามี

¹สุภัทษา นาทอง, *ชั้นเชิงการบริหารหนี้ชั้นเทพ* (กรุงเทพฯ: เครือบริษัทปิซี กรุ๊ป, 2554), 45-50.

²ภูธัมมัส ยูณูส, *นายธนาคารเพื่อคนจน*, แปลโดย สถฤณี อาชวานันทกุล (กรุงเทพฯ: มติชน, 2551), 4.

มากนักยแต่ไหนเพราะการลงทุนไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จเสมอไปลูกหนี้บางรายอาจประสบภาวะขาดทุนและในที่สุดลูกหนี้เหล่านี้จะกลายเป็นหนี้เสียของสถาบันการเงินนี้³

(2) หนี้สินเพื่อการบริโภค เป็นหนี้จากภาคครัวเรือนที่กู้ยืมมาเพื่อใช้จ่ายใช้สอยสำหรับชีวิตประจำวันซึ่งบางเรื่องนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นเรียกว่าหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นการกู้เงินมาเพื่อการบริโภคในรูปแบบต่างๆ เช่นบัตรเครดิตบัตรเครดิตผ่อนสินค้าสินเชื่อเงินสดเงินกู้ต่างๆ ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการใช้เงินล่วงหน้าและเป็นการสร้างภาระในอนาคต

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการให้กู้ยืมเงินในระบบและนอกระบบ

ภายใต้โครงสร้างระบบสินเชื่อของไทย ได้แบ่งลักษณะของการกู้ยืมเงินออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1.3.1 การกู้ยืมเงินในระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งสถาบันการเงินที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ธนาคารพาณิชย์และกลุ่มเกษตรกร⁴

2.1.3.2 การกู้ยืมเงินนอกระบบ ได้แก่ การกู้ยืมเงินจากแหล่งนอกสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินกู้ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง

สำหรับการกู้ยืมเงินในระบบนั้นจะมีขั้นตอนการให้กู้ยืมเงินที่มีลักษณะยุ่งยากกว่าการกู้ยืมเงินจากนอกระบบ ลักษณะของการกู้ยืมเงินในระบบ ระยะเวลาในการดำเนินการขอกู้ยืมเงินถึงขั้นตอนการอนุมัติเงินให้กู้จะใช้เวลาในการกู้ยืมมาก เนื่องจากผู้ให้กู้ในระบบจะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและผลการพิจารณาจะให้กู้ยืมหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลัก “5C” ประกอบด้วย⁵

(1) คุณสมบัติของผู้กู้ (Character) แสดงให้เห็นถึงความต้องการหรือความตั้งใจของผู้ที่กู้ที่จะชำระหนี้คืนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาซึ่งบ่งบอกถึงความซื่อสัตย์ความสามารถในการดำเนินกิจการ

(2) Capacity หมายถึง ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้เพื่อนำมาชำระหนี้ (Ability to pay)

(3) Capital หมายถึง ความเข้มแข็งด้านการเงินของลูกค้ำซึ่งจะดูจากส่วนของทุนหรือเงินทุนของผู้กู้ เช่น ในการมาของผู้ให้กู้ (ธนาคาร) จะพิจารณาถึงโครงการที่นำมาเสนอ ถ้า

³โทมัส โอ ดาเวนพอร์ต, *ทุนมนุษย์* (กรุงเทพฯ: บริษัท เอ. อาร์. บีซิเนส เพรส จำกัด, 2543), 9.

⁴กรมการปกครอง, “การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ,” www.neesin.com/pdf/2202253/dopa.ppt (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555).

⁵พรรณภา รุณนิมิตรกุล, *การเงินธุรกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), 20.

โครงการใช้เงินทุน 100 ล้านบาทแต่ถ้าผู้ลงทุนส่วนตัวเพียง 10 ล้านบาทแล้วจะขอกู้ธนาคาร 90 ล้านบาทในลักษณะเช่นนี้ธนาคารจะไม่ให้กู้เพราะเห็นว่าผู้ขอกู้เอาเปรียบเจ้าหน้าที่มากเกินไป

(4) Conditions หมายถึงเงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลต่อฐานะของผู้กู้เช่น

(4.1) สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ (economic condition) เช่น ภาวะเงินเฟ้อเงินฝืดเงินตึงระดับราคาสินค้า

(4.2) สถานการณ์ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (political Condition) เช่น การปฏิวัติรัฐประหารการจลาจลหรือปัญหาความวุ่นวายของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

(4.3) เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กู้ผู้บริหารหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ความรู้ความสามารถในการบริหาร

(5) Collateral ได้แก่ หลักประกันที่ผู้กู้จะนำมาวางไว้เป็นประกันหนี้เช่น ที่ดินบ้าน เป็นต้น

นอกจากนี้การพิจารณาการให้กู้ยืมในระบบของสถาบันการเงินยังต้องคำนึงถึงระดับ 5P ต้องประกอบด้วย

(1) People หมายถึง การวิเคราะห์ประวัติและเรื่องราวของผู้กู้เพราะจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้กู้ในการชำระหนี้คืน

(2) Purpose หมายถึง วัตถุประสงค์ของการกู้ยืมสถาบันการเงินจำเป็นต้องทราบถึงวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบได้ว่าจำนวนเงินที่ลูกค้าต้องการกู้จะเพียงพอต่อการดำเนินกิจการหรือไม่และโครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

(3) Payment หมายถึง ความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้

(4) Protection หมายถึง หลักประกันความเสี่ยงของธนาคารในการให้กู้ยืมเงินเพราะจะเป็นตัวช่วยให้ธนาคารลดอัตราความเสี่ยงไม่ต้องสูญเงินที่ให้กู้ไป ในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

ส่วนการกู้ยืมเงินนอกระบบนายทุนผู้ให้กู้จะมีลักษณะเป็น 2 ประเภท คือ นายทุนผู้ให้กู้ประเภทสมัครเล่นเช่นญาติหรือผู้ให้กู้เพียง 1 - 2 รายเท่านั้น และในส่วนตัวผู้ให้กู้ประเภทอาชีพจะมีลักษณะเป็นนายทุนผู้ให้กู้ที่มีการดำเนินธุรกิจนอกระบบอย่างจริงจังได้แก่ผู้ที่มีรายได้ประจำ เช่น ครูพยาบาล พ่อค้า เป็นต้น สำหรับขั้นตอนการให้กู้ยืมนอกระบบบางครั้งจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการปล่อยเงินกู้ของสถาบันการเงิน นายทุนผู้ให้กู้บางรายจะพิจารณาการให้กู้โดยมีหลักทรัพย์มาค้ำประกันและหลักทรัพย์ต้องนำนิติกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมายด้วยแต่นายทุนผู้ให้กู้บางประเภทจะอาศัยความรู้จักกันในการพิจารณาให้กู้โดยการทำสัญญาผู้เพียงอย่างเดียว

2.1.4 ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ

2.1.4.1 ระยะเวลาในการดำเนินการขอสินเชื่อสำหรับการกู้ยืมในระบบจะมีขั้นตอนต่างๆ มากมายในการดำเนินการเช่นขั้นตอนในการดำเนินการสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลลูกค้าขั้นตอนการพิจารณาหลักประกันการดำเนินการขออนุมัติวงเงินการดำเนินการจดทะเบียนจำนองภายใต้แต่ละขั้นตอนต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควรหากต้องการกู้ยืมเงินในระบบให้เร็วต้องเตรียมติดตามเรื่องราวจากธนาคารสม่ำเสมอบางครั้งอาจต้องเสียเงินกินเปล่าได้โต๊ะเพื่อให้ได้เงินที่เร็วขึ้นจะเห็นว่าส่งผลให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ขอกู้

สำหรับการกู้ยืมนอกระบบโดยส่วนใหญ่แล้วการพิจารณาให้กู้ยืมจะใช้เวลาน้อยกว่าการกู้ยืมในระบบมากทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในเรื่องข้อที่ตกลงกันระหว่างนายทุนผู้ให้กู้กับผู้กู้

2.1.4.2 อัตราดอกเบี้ยแม้ว่าการกู้ยืมเงินในระบบจะมีขั้นตอนและต้องใช้เวลามากแต่ข้อดีของการกู้ยืมเงินในระบบคือการที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้ยืมนอกระบบมาก

2.1.4.3 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆการกู้ยืมเงินในระบบจะมีค่าใช้จ่ายมากเช่นค่าพาหนะในการดำเนินการติดต่อกับธนาคาร ซึ่งผู้กู้ในระบบจะต้องดำเนินการติดตามเรื่องสม่ำเสมอค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจหลักประกันค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนองและค่าโสหุ้ยต่างๆ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านโยบายของรัฐที่จะให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบทมากขึ้นการกู้ยืมเงินในระบบก็ไม่สามารถที่จะทดแทนการให้กู้ยืมเงินนอกระบบได้อย่างสมบูรณ์ทั้งนี้เนื่องจาก

(1) ผู้ที่จะกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบได้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีฐานะดีมีที่ดินเป็นของตนเองกิจการหรือธุรกิจต้องมีผลผลิตส่วนเกิน (กำไร) ส่วนผู้ที่ยากจนโดยเฉพาะเกษตรกรจะไม่สามารถพึ่งพาแหล่งเงินกู้ในระบบได้สาเหตุเพราะความเสี่ยงของการให้กู้ยืมถ้าให้ผู้ที่มีฐานะที่ดีมีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินของตนเองจดทะเบียนจำนองไว้เป็นหลักประกันย่อมมีความเสี่ยงน้อยกว่า

(2) การกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้ในระบบจะมีค่าโสหุ้ยในการกู้(Transaction Cost)ที่สูงมากเช่นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการติดต่อกับธนาคารต้องใช้เวลามากน้อย 1-2 เดือนเพราะต้องพาเจ้าหน้าที่ไปสำรวจหลักประกันก่อนและค่าจดทะเบียนจำนองที่ดินอีกร้อยละ 1 ของมูลค่าจำนอง

(3) แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยเงินกู้สู่ชนบทแต่เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่รัฐบาลกำหนดให้ปล่อยกู้ยืมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าต้นทุนของเงินให้กู้ยืมและค่าใช้จ่ายในการให้กู้ยืมของธนาคารทำให้ธนาคารต่างๆไม่ค่อยปล่อยเงินกู้ยืมแก่เกษตรกรมากนักทำให้เงินกู้ที่จะปล่อยสู่ชนบทต่ำกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด

(4) การที่สถาบันการเงินในระบบปล่อยเงินกู้ในปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความ ต้องการใช้เงินของเกษตรกรทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องหันไปพึ่งพานายทุนกู้ให้กู้นอกระบบ เพราะ นอกจากจะมีความสะดวกกว่าแล้ว ยังสามารถกู้ได้เพียงพอความต้องการ

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับตลาดเงินกู้นอกระบบ

ตามที่รัฐมีนโยบายเกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อสู่ชนบทโดยให้มีการจัดสรร ผ่านธนาคารพาณิชย์ที่เคยดำเนินการในอดีตและยังจะทำจนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าปริมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในประเทศที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการลงทุนและ หมุนเวียนครั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจความจำเป็นดังกล่าวที่จะต้องหาเงินมาเพื่อการลงทุน และเกิดการหมุนเวียนของประชาชนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจจึงทำให้ประชาชนในประเทศ จำนวนไม่น้อยต้องหันไปพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากตลาดเงินกู้นอกระบบทั้งนี้ประชาชนเหล่านั้นทราบดี ว่าการหันไปพึ่งพานอกระบบนั้นต้องเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้จากแหล่งเงินกู้ในระบบเช่นธนาคารแต่ เนื่องจากนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการปล่อยสินเชื่อชนบทมีจำนวนจำกัดผู้กู้ซึ่งมีความจำเป็น ที่จะต้องลงทุนในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจที่ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐได้ ต้องยอมเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าการกู้ในระบบดังนั้นจะเห็นว่าปริมาณความต้องการเงินกู้ยืมในตลาด นอกระบบมีผลมาจากปริมาณให้กู้ยืมเงินจากระบบที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ในประเทศไทยหรือไม่สามารถบรรลุเงื่อนไขการกู้ยืมจากการกู้ในระบบได้นั้นเองเมื่อความต้องการเงิน ลงทุนและหมุนเวียนที่ไม่เพียงพอเต็มเลือดไขการกู้ยืมเงินที่ยุ่งยากผู้ที่ต้องการเงินจึงหันไปกู้เงินจาก ตลาดนอกระบบทำให้นายทุนผู้ให้กู้ในตลาดนอกระบบสามารถมีอำนาจผูกขาดที่กำหนดอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบและปริมาณเงินกู้ยืมที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้กู้แต่ละรายได้ดังนั้นจึงทำให้ตลาด เงินกู้นอกระบบเป็นตลาดที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าตลาดเงินกู้ในระบบหลายเท่าตัวและเป็นตลาดที่มีการ แข่งขันไม่สมบูรณ์นั่นเอง

กล่าวโดยสรุปว่าคนส่วนหนึ่งมักมองภานายทุนผู้ปล่อยเงินกู้เป็นเสมือนใน ภาพยนตร์ไทยที่ชุดรีดหน้าเลือดและโหดร้าย แต่ในภาพที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรมอญายทุน คือผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือพวกเขา เพราะพวกเขาไม่รู้จะไปกู้ยืมเงินที่ใดบางครั้งยังมีการ ผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยระยะที่เกิดภัยธรรมชาติแต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อการรักษาผลประโยชน์ของนายทุน เอง ดังนั้นเมื่อนึกถึงภาพรวมของนายทุนที่เป็นธรรมแล้วรู้สึกสอดคล้องกับในภาพยนตร์ไทย ความสำคัญของปริมาณเงินกู้ในตลาดสินเชื่อในระบบจากปริมาณเงินกู้นอกระบบจะขึ้นอยู่กับผู้ให้ผู้ที่ เป็นพ่อค้าและบริษัทธุรกิจหุ้นส่วนเพราะนายทุนทั้ง 2 ประเภทเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเชื่อมโยงระหว่าง 2 ตลาดเช่นการเพิ่มหรือการลดวงเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จะส่งผลถึงปริมาณเงินกู้นอกระบบแต่การ ขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยในระบบจะไม่กระทบต่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบส่วนที่กระทบก็มีกำไร เศษโดยการดำเนินในระบบมาปล่อยกู้ในตลาดนอกระบบ

นายทุนผู้ให้กู้ในหมู่บ้านนิยมเปิดร้านค้าของชำหรือขายของเบ็ดเตล็ด วัตถุประสงค์นั้นมิใช่เพื่อต้องการกำไรจากการค้าเท่านั้นแต่ยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ด้านอื่นๆด้วยและมีโอกาสขยายตลาดสินเชื่อหรือให้กู้เงินมากขึ้นด้วยนายทุนผู้ให้กู้ไม่ชอบให้ผู้กู้เงินจากหลายแหล่งเพราะจะทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลของนายทุนเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินกู้ในอนาคตผิดพลาดพ่อแม่ว่านายทุนผู้ให้กู้จะสามารถประเมินรายได้ในอนาคตของผู้กู้ได้แต่จะประเมินความสามารถในการจ่ายเงินไม่ได้ที่ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยสูงๆ มิใช่ว่าจะได้รับการกู้เสมอไปเพราะนายทุนจะประเมินว่ามีความเสี่ยงสูงทันทีตรงกันข้ามนายทุนผู้ปล่อยกู้ยินดีได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำมากกว่าหากทราบว่าคุณเป็นผู้ที่มีคุณภาพดี (ลูกหนี้ชั้นดี)

สรุปว่าสินเชื่อในระบบมีข้อจำกัดในเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่ถูกบังคับด้วยกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่พิจารณาผู้กู้ก่อนว่าสามารถมีหลักทรัพย์ค้ำประกันที่เพียงพอการยินยอมให้เกษตรกรกู้สินเชื่อได้นั้นเพื่อรักษาภาพพจน์หรือรักษาเกษตรกรที่มีฐานะดี

สินเชื่อในระบบ ผู้กู้กับผู้ให้กู้ต้องมีความคุ้นเคยกันมาบ้างหรือผู้ให้กู้รู้ว่าผู้กูรายนี้นี้จะสามารถเร่งรัดหนี้สินหรือทวงถามได้ด้วยวิธีการใดการให้กู้ยืมมีความคล่องตัวสูงดอกเบี้ยไม่มีกฎเกณฑ์ตามกฎหมายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้หรือบางครั้งอาจไม่เรียกเก็บดอกเบี้ยก็มีแต่ผู้ให้กู้หวังผลตอบแทนด้านอื่นๆเช่นการให้ข่าวสารข้อมูล

สำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassic) เชื่อว่าแม้ตลาดสินเชื่อจะมีปัญหาความไม่แน่นอนแต่ตลาดก็สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอัตราดอกเบี้ยนอกระบบที่อยู่ในระดับสูงไม่ใช่เป็นเพราะผู้ให้กู้มีอำนาจผูกขาดสูงแต่เป็นเพราะความเสี่ยงต้นทุนในการให้กู้และต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุน

สำนักวิชาการที่ไอโฮโอเชื่อว่าการที่เกษตรกรยากจนไม่รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินก็เพราะการดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำของรัฐบาลทำให้สถาบันการเงินที่ยามผลกำไรระต้นทุนการกู้ไปให้กับผู้กู้และสถาบันการเงินจะให้กู้เฉพาะลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำกับลูกค้าที่มีวงเงินกู้สูงและยังเชื่อว่าผู้ที่ต้องการกู้เงินนอกระบบจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงแต่อาจเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมือนผู้ที่สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินได้แต่บุคคลเหล่านี้ไม่ได้รับการให้กู้จากตลาดในระบบเพราะสถาบันการเงินดำเนินมาตรการอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราที่ทำให้อุปสงค์เท่ากับอุปทาน

เวอร์มานีลักษณะของตลาดเงินกู้นอกระบบเป็นตลาดที่มีการผูกขาด นายทุนผู้ให้กู้เจ้าคุณริบโดยเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาจากผู้กู้จนทำให้ผู้กู้ต้องยากจนยิ่งขึ้นบางครั้งอาจเป็นหนี้ถึงต้องสูญเสียที่ดินที่ทำมาหากินความเชื่อเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาต้องดำเนินนโยบายการแทรกแซงตลาดสินเชื่อระบบ

ไวน์และลอง ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิกเชื่อว่าแม้ว่ากิจกรรมการให้กู้ยืมเงินจะมีปัญหาความไม่แน่นอนเพราะนายทุนผู้ให้กู้ไม่ได้รับเงินคืนจากผู้กู้แต่กลไกราคาใน

ตลาดเงินกู้นอกระบบจะสามารถทำหน้าที่จัดสรรเงินกู้นอกระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพตลาดนอกระบบเป็นตลาดแข่งขันการที่อัตราดอกเบี้ยนอกระบบอยู่ในระดับสูงไม่ได้หมายความว่านายทุนผู้ให้กู้จะได้กำไรเกินปกติ (Monopoly Profit) หรือมีอำนาจผูกขาดสูงแต่เป็นเพราะการให้กู้แก่เกษตรกรมีความเสี่ยงสูงทั้งต้นทุนในการให้กู้และต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุน

ลองและคณะเห็นว่าแม้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงนักวิจัยเชื่อว่าสาเหตุที่ดอกเบี้ยสูงเกิดจากความเสี่ยงของการให้กู้ค่าเสียหายในการกู้และให้กู้และค่าที่เสียโอกาสของเงินทุน

เตรสยาวมอนด์เชื่อว่าตลาดเงินกู้นอกระบบและตลาดในระบบมีความเชื่อมโยงกันมากกว่าความเข้าใจของคนทั่วไปกล่าวคือเงินกู้นอกระบบมีเป็นจำนวนมากของผู้ให้กู้นอกระบบได้มาจากสถาบันการเงินในระบบ

อุทิศ สุวรรณ กล่าวว่ตลาดเงินกู้นอกระบบในชนบทไทยมีการแข่งขันค่อนข้างสูงผู้กู้ส่วนใหญ่สามารถกู้เงินจากนายทุนเงินกู้ไม่มากกว่าหนึ่งคน การตกข้าวจีวรลดลงมากและการกู้จากเจ้าของที่ดินก็มีค่อนข้างน้อยแสดงว่าผู้ให้กู้มีอำนาจผูกขาดเหตุที่อัตราดอกเบี้ยในชนบทอยู่ในเกณฑ์สูงเพราะการให้กู้ในชนบทมีความเสี่ยงสูง ค่าเสียหายในการให้กู้และค่าเสียโอกาสในการลงทุนของผู้ให้กู้ค่อนข้างสูงกำไรจากการผูกขาดจึงมีน้อยมาก

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจให้กู้ยืมเงินนอกระบบ

2.1.6.1 ความหมายของการตัดสินใจในการศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดในการตัดสินใจได้มีนักวิชาการที่สนใจต่างให้ความหมายของคำว่า “การตัดสินใจ” ที่แตกต่างกันดังนี้

แสวง รัตนมงคล มาศ ให้คำจำกัดความของการตัดสินใจว่าเป็นการเลือกบนทางเลือกซึ่งทางเลือกนี้จะต้องมี (1) ทางเลือกหลายทางหาไม่เลือกเดียวไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ (2) ต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณาโดยใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆมาพิจารณาและ (3) ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าการตัดสินใจนั้นจะไปเพื่ออะไร⁶

ดังนั้น ก่อนที่นายทุนผู้ให้กู้จะตัดสินใจให้ใครกู้ นายทุนผู้ให้กู้จำเป็นต้องมีข้อมูลข่าวสารของผู้ที่จะมาขอกู้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่าควรจะให้กู้หรือไม่และหลังจากให้กู้แล้วนายทุนผู้ให้กู้ต้องติดตามข้อมูลข่าวสารของผู้กู้โดยตลอดด้วยเพื่อการติดตามบังคับนี้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

⁶แสวง รัตนมงคล มาศ, *องค์การนำการตัดสินใจ* (กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537), 13.

2.1.6.2 ประเภทข้อมูลข่าวสารที่นายทุนต้องการ ประกอบด้วย

(1) ความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ นายทุนผู้ให้กู้มักถามเสมอว่าผู้กู้ต้องการกู้เงินไปทำอะไร หรือบางครั้งผู้กู้จะบอกนายทุนก่อนว่าต้องการเงินไปทำอย่างนั้นอย่างนี้และคิดว่าจะได้ผลดีสามารถนำเงินมาชำระหนี้คือนายทุนได้ในชุมชนผู้ให้กู้ส่วนใหญ่ต้องการผู้กู้ที่มีรายได้ที่มั่นคงเป็นผู้ที่มีความขยันในการประกอบอาชีพไม่เล่นการพนัน

(2) พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้กู้ซึ่งพฤติกรรมที่นายทุนผู้ให้กู้เกรงกลัวและรู้สึกว่าเป็นอันตรายต่อการดำเนินธุรกิจของนายทุนได้แก่ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยผู้กู้ที่ติดสุรา ติดเล่นการพนันแล้วผู้กู้เหล่านี้จะมีความสามารถในการหารายได้แต่โอกาสของการได้เงินต้นคืนมีน้อยลง นายทุนผู้ให้กู้ส่วนมากต้องการให้ภรรยาของผู้กู้ได้รับรู้การกู้ยืมเงินของสามีเพราะสังคมไทยเชื่อว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้หญิงมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้ชาย

(3) ผู้กู้มีหนี้สินผูกพันกับเจ้าหนี้หลายรายหรือไม่ เพราะหากว่าผู้กู้มีหนี้สินจากหลายแหล่งพร้อมๆกันทำให้นายทุนผู้ให้กู้ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้คืนได้

อย่างไรก็ตาม แม้วานายทุนผู้ให้กู้จะพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้ดังกล่าวแล้วความเสี่ยงของนายทุนผู้ให้กู้จากการประเมินข้อมูลที่ผิดพลาดก็ยังคงมีอยู่ เพราะหากนายทุนผู้ให้กู้ประเมินผิดพลาดอาจจะหมายถึงความถึงการไม่ได้รับผลตอบแทนและเงินต้นคืนด้วย ดังนั้นก่อนที่นายทุนผู้ให้กู้จะให้กู้จึงต้องวิเคราะห์ข้อมูลของผู้กู้ให้แน่นอนก่อนนายทุนผู้ให้กู้ไม่ต้องการผู้กู้ที่มีความเสี่ยงสูงแม้ว่าจะได้รับดอกเบี้ยที่สูงแต่นายทุนผู้ให้กูยินดีที่จะได้รับดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าหากได้ผู้กู้ที่ดี

สรุป จะเห็นว่าข้อมูลข่าวสารของผู้กู้เป็นปัจจัยสำคัญที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องการผู้ให้กู้จะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายคืนเงินกู้ผิดพลาดหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารถึงแม้ว่าจะประเมินความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้ได้แต่ก็ไม่สามารถประเมินการจ่ายคืนได้อย่างถูกต้องเนื่องจากรายได้ของผู้กู้ในอนาคตจะต้องถูกแบ่งใช้หนี้เงินกู้หลายราย

ภายใต้ระบบอุปถัมภ์นายทุนผู้ให้กู้ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์จะไม่ต้องการให้ผู้ที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของตนมีผู้อุปถัมภ์พร้อมๆกันหลายรายเพราะหากโลกนี้มีผู้อุปถัมภ์คนเดียวถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ลูกหนี้จะหาผู้อุปถัมภ์รายใหม่ได้ลำบากเพราะว่าอย่างน้อยนายทุนผู้ให้กู้ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันบ้างในระดับหนึ่ง

2.1.6.3 แหล่งข้อมูลของนายทุนผู้ให้กู้แบ่งออกเป็น 2 แหล่งคือ

(1) ข้อมูลที่นายทุนผู้ให้กู้ต้องแสวงหามาด้วยตนเองโดยนายทุนของผู้ให้กู้ต้องพยายามทุกที่สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มากเพราะเมื่อมีความสำคัญกับชาวบ้านก็จะสามารถสอบถามข้อมูลได้มาก

(2) ในทนายผู้ให้กู้หาข้อมูลจากบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ซึ่งแบ่งเป็น

(2.1) ผู้ที่นายทนายผู้ให้กู้ยึดถือในดุลยพินิจและความซื่อสัตย์เป็นผู้พาผู้ที่ไม่รู้จักมาขอกู้โดยนายทนายผู้ให้กู้จะให้ผู้ที่พามาเซ็นสัญญาค้ำประกันแต่บางครั้งเพียงแค่แนะนำและให้ข้อมูลว่าใครประกอบอาชีพอะไรเชื่อใจได้แค่ไหนเท่านั้น

(2.2) นายทนายผู้ให้กู้มีบุคคลที่ตนเชื่อถือได้ทำหน้าที่เป็นเสมือน “นายหน้า” เป็นผู้มาติดต่อขอกู้โดยนายทนายผู้ให้กู้จะคิดเปอร์เซ็นต์เป็นค่านายหน้าด้วย

2.1.6.4 เทคนิคการติดตามบังคับหนี้ แม้ว่านายทนายผู้ให้กู้จะเป็นผู้แสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้กู้อยู่เสมอ แต่บางครั้งการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารจากการประเมินที่ผิดพลาดก็ยังมีอยู่เมื่อนายทนายผู้ให้กู้ปล่อยเงินกู้ไปแล้วหากเงินกู้ที่ปล่อยไปมีปัญหาผู้ให้กู้ยังต้องมีการดำเนินการติดตามบังคับหนี้ต่อไป ดังนั้นจึงแบ่งวิธีการติดตามบังคับหนี้ออกมาได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวผู้ค้ำประกันการกู้ยืมโดยมีผู้ค้ำประกันหากว่าผู้กู้ไม่ไปชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงกันแล้ว นายทนายผู้ให้กู้อาจบีบบังคับทางอ้อมให้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้ติดตามหนี้แทนทั้งนี้ผู้ค้ำประกันเป็นเสมือนผู้มีภาระรับผิดชอบร่วมกันสำหรับกรณีที่ผู้กู้เป็นผู้เบี้ยวหนี้

ขั้นตอนที่ 2 การติดตามบังคับหนี้โดยตัวนายทนายผู้ให้กู้เองในกรณีการกู้ยืมที่ไม่มีผู้ค้ำประกันเมื่อผู้กู้ผิดเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ผู้ให้กู้จำเป็นต้องออกไปติดตามบังคับหนี้เอง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัญหาการผิดเงื่อนไขการที่ผู้ให้กู้ออกไปติดตามบังคับหนี้เองมีผลคือไม่ทราบถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามบังคับหนี้โดยอาศัยอำนาจของผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อเมื่อการติดตามในขั้นที่ 1-2 ไม่ประสบความสำเร็จ นายทนายผู้ให้กู้อาจไปขอให้ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าพ่อในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการติดตามบังคับหนี้ให้โดยอาจจะเสนอผลตอบแทนเป็นสินน้ำใจหรือหักเปอร์เซ็นต์ของเงินที่ติดตามบังคับหนี้ได้คืน

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการติดตามบังคับหนี้โดยอาศัยอำนาจกฎหมายของรัฐเป็นขั้นตอนการดำเนินงานที่ผู้ให้กู้มีการทำสัญญาการกู้ยืมเงินกับผู้กู้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการติดตามบังคับหนี้ขั้นตอนนี้ผู้ให้กู้ต้องมีหลักฐานการกู้ยืมที่ถูกต้อง

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค

ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยทางวัฒนธรรม

ปัจจัยทางวัฒนธรรม (cultural factors) เป็นปัจจัยที่อิทธิพลออกที่กระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคได้กว้างขวางที่สุด ลึกล้ำที่สุด ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็นวัฒนธรรมหลัก (core culture) แล้วก็อนุวัฒนธรรม (subculture) และชั้นทางสังคม (social class)

วัฒนธรรมหลัก เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกกลุ่มหรือในทุกสังคมของมนุษย์ และเป็นตัวก่อให้เกิดค่านิยม การรับรู้ ความอยากได้ ไปจนถึงพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งเหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ถ่ายทอดให้แก่กันและกันมา และด้วยเหตุที่แต่ละสังคมก็มีวัฒนธรรมหลักเป็นของตนเอง ผลก็คือพฤติกรรมการซื้อของมนุษย์ในแต่ละสังคมก็จะผิดแผกแตกต่างกันไป

อนุวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมของคนกลุ่มย่อยที่รวมกันเข้าเป็นสังคมกลุ่มใหญ่ จำแนกอนุวัฒนธรรมออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

- (1) อนุวัฒนธรรมทางเชื้อชาติ (ethnic subculture)
- (2) อนุวัฒนธรรมตามท้องถิ่น (regional subculture)
- (3) อนุวัฒนธรรมทางอายุ (age subculture)
- (4) อนุวัฒนธรรมทางอาชีพ (occupational subculture)

ชั้นทางสังคม หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีรายได้ อาชีพ การศึกษา หรือชาติตระกูลอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเหมือนกันชั้นทางสังคมของผู้บริโภคที่อยู่ในสังคมเมื่อแบ่งออกแล้วจะมีลักษณะ ดังนี้⁷

- (1) ผู้บริโภคที่อยู่ในชั้นเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเหมือนกัน
- (2) สถานภาพของผู้บริโภคจะสูงหรือต่ำ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะถูกจัดกลุ่มอยู่ในชั้นทางสังคมระดับใด
- (3) ชั้นทางสังคมของผู้บริโภคถูกจัดกลุ่มและลำดับความสูงต่ำโดยตัวแปรหลายตัว เช่น อาชีพ รายได้ ความมั่งคั่งร่ำรวย การศึกษา และค่านิยม เป็นต้น
- (4) บุคคลอาจมีการเคลื่อนไหวจากชั้นทางสังคมชั้นหนึ่งหนึ่งไปยังชั้นอื่น ๆ ได้ ทั้งเลื่อนขึ้นและเลื่อนลง

⁷ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, *วิชาหลักการตลาด*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ที่ออปจำกัด, 2547), 36.

2.2.2 ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคมีมากมาย เช่น กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาทและสถานภาพในสังคม เป็นต้น

กลุ่มอ้างอิง (reference group) กลุ่มอ้างอิงของผู้บริโภคคนใด หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งผู้บริโภคคนนั้น ยึดถือหรือไม่ยึดถือเอาเป็นแบบอย่างในการบริโภคหรือไม่บริโภคตาม โดยที่ผู้บริโภคคนนั้นจะเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือไม่ก็ได้

ครอบครัว (family) สมาชิกในครอบครัวหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยพ่อแม่ และลูก สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวมีอิทธิพลอย่างสำคัญในพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภค และยังมีผลการวิจัยที่ยืนยันว่าครอบครัวเป็นองค์กรซื้อที่สำคัญที่สุดในสังคม

บทบาทและสถานภาพของบุคคล (role and status) สถานภาพ หมายถึง ฐานะ ตำแหน่งหรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม ส่วน บทบาท หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมหลายหน่วย บุคคลทุกคนย่อมมีสถานภาพได้หลายอย่าง มากบ้างน้อยบ้าง เช่น เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นรัฐมนตรี เป็นนักการเมือง เป็นปลัดกระทรวง เป็นนายตำรวจ เป็นนายธนาคาร เป็นนักศึกษา ฯลฯ สถานภาพเป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ กำหนดขึ้นเป็นบรรทัดฐานสำหรับกระจายอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิทธิต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก

2.2.3 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคที่สำคัญ ๆ ได้แก่ อายุ วัฏจักรชีวิตครอบครัว อาชีพ รายได้ รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพและมโนทัศน์ที่มีต่อตนเอง

อายุ (age) พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อหรือตัดสินใจบริโภคของบุคคลย่อมแปรเปลี่ยนไปตามระยะเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ขณะอยู่ในวัยทารกหรือวัยเด็ก พ่อแม่จะเป็นผู้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มาให้บริโภคเกือบทั้งหมด เมื่ออยู่ในวัยรุ่นบุคคลจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ด้วยตนเองในบางอย่างโดยเฉพาะเมื่ออยู่หลังพ่อแม่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่มีรายได้เป็นของตนเอง อำนาจในการตัดสินใจซื้อจะมีมากที่สุด ต่อเมื่อเข้าสู่วัยชรา ความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ เช่น ญาติพี่น้อง บุตรหลาน จะหวนกลับเข้ามาอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออีก

วัฏจักรชีวิตครอบครัว (family life cycle) หมายถึง รอบแห่งชีวิตครอบครัว นับตั้งแต่การเริ่มต้นชีวิตครอบครัวไปจบลงที่การสิ้นสุดชีวิตครอบครัว แต่ละช่วงของวัฏจักรชีวิตครอบครัวผู้บริโภคจะมีรูปแบบและพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกันออกไป วัฏจักรชีวิตครอบครัวของบุคคลแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

- (1) ระยะเวลาที่ยังเป็นหนุ่มสาวและโสดแยกตัวจากบิดามารดามาอยู่อย่างอิสระ
- (2) ระยะเวลาที่ก้าวเข้าสู่ชีวิตครอบครัว
- (3) ระยะเวลาที่ก่อกำเนิดและเลี้ยงดูบุตร
- (4) ระยะเวลาที่บุตรแยกออกไปตั้งครอบครัวใหม่
- (5) ระยะเวลาสิ้นสุดชีวิตครอบครัว

อาชีพ (Occupation) อาชีพของบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะบางประการที่ทำให้ต้องบริโภคผลิตภัณฑ์แตกต่างไปจากผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น นักธุรกิจที่ต้องใช้ความคิดอยู่ตลอดเวลา หากขับรถด้วยตนเองอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ทำให้ต้องบริโภคบริการของพนักงานขับรถ พนักงานส่งเอกสารต้องการความคล่องตัวในการปฏิบัติงานหากใช้รถยนต์ย่อมบังเกิดความล่าช้า เพราะการจราจรติดขัด จึงต้องบริโภครถจักรยานยนต์ เป็นต้น

รายได้ส่วนบุคคล (Personal income) รายได้ส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ ได้แก่ รายได้ส่วนบุคคลที่ถูกหักภาษีแล้ว (Disposable income) หลังจากถูกหักภาษี ผู้บริโภคนำเอารายได้ส่วนหนึ่งไปเก็บออมไว้และอีกส่วนหนึ่งไปซื้อผลิตภัณฑ์อันจำเป็นแก่การครองชีพเรียกว่า Disposable income และรายได้ส่วนนี้เองที่ผู้บริโภคจะนำไปซื้อสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย

รูปแบบการดำเนินชีวิต (life styles) รูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลใดหมายถึง พฤติกรรมการใช้ชีวิต ใช้เงิน และใช้เวลา ของบุคคลคนนั้น ซึ่งแสดงออกมาให้ปรากฏซ้ำ ๆ กัน ในสี่มิติต่อไปนี้ คือ มิติทางด้านลักษณะประชากรที่ประกอบกันเข้าเป็นตัวคนคนนั้น (demographics) กิจกรรมที่เขาเข้าไปมีส่วนร่วม (activities) ความสนใจที่เขามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (interest) และความคิดเห็นที่เขามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (opinion) มิติทั้ง 3 อย่างหลังนี้ มักนิยมเรียกว่า AIO Demographics

2.2.4 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา

ที่ส่งอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ได้แก่ การจูงใจ (motivation) การรับรู้ (perception) การเรียนรู้ (learning) ความเชื่อและทัศนคติ (beliefs and attitudes)

การจูงใจ โดยทั่วไป หมายถึง การชักนำหรือการเกลี้ยกล่อมเพื่อให้บุคคลเห็นคล้อยตาม สิ่งที่ใช้ชักนำหรือเกลี้ยกล่อมเรียกว่าแรงจูงใจ (Motive) ซึ่งหมายถึงพลังที่มีอยู่ในตัวบุคคลแล้ว และพร้อมที่จะกระตุ้นหรือชี้ทางให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบุคคลนั้น

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเลือกรับเอาสารสนเทศหรือสิ่งเร้าเข้ามา จัดระเบียบและทำความเข้าใจ โดยอาศัยประสบการณ์เป็นเครื่องมือ จากนั้นจึงมีปฏิกิริยาตอบสนอง การที่ผู้บริโภครองคนได้รับสิ่งเร้าอย่างเดียวกัน และตกอยู่ภายใต้สถานการณ์เดียวกัน แต่มีปฏิกิริยาตอบสนองแตกต่างกัน เป็นเพราะการรับรู้ที่ต่างกัน นักการตลาดพึงเข้าใจว่าในชีวิตประจำวันของผู้บริโภค จะตกอยู่ท่ามกลางสิ่งเร้ามากมาย และผู้บริโภคสามารถจะเลือกรับได้ สามารถจะบิดเบือนได้ และสามารถที่จะเลือกจดจำเอาไว้ได้ การส่งสิ่งเร้า (เช่น การโฆษณา) ออกไป จึงต้องโดดเด่น ชัดเจน และจำง่าย จึงจะทำให้ผู้บริโภคมีปฏิกิริยาตอบสนองไปในทางที่ประสงค์

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการได้มี ประสบการณ์ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมผู้บริโภคหากมีประสบการณ์มาแล้วว่าผลิตภัณฑ์ใด สามารถตอบสนองความต้องการหรือสร้างความพอใจให้แก่ความอยากได้ของเขาได้ดี เมื่อตกอยู่ใน ภาวะที่ความต้องการหรือความอยากได้อย่างเดิมแสดงอิทธิพลออกมาอีก ผู้บริโภคจะซื้อผลิตภัณฑ์ เดิมไปบริโภคอีก

ความเชื่อและทัศนคติ ความเชื่อเป็นลักษณะที่แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดที่จะ เป็นไปได้ อันเป็นจุดมุ่งหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งจะเป็นความจริงหรือไม่จริงก็ได้ ความเชื่อนี้อาจ เกิดจากความรู้ ความคิดเห็น หรือศรัทธา ก็ได้ และอาจมีอารมณ์ความรู้สึก หรือความสะเทือนใจ เข้า มาเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้

ความเชื่อ เป็นตัวก่อให้เกิดจินตภาพของผลิตภัณฑ์ขึ้นในหมู่ผู้บริโภค ถ้าหาก ปรากฏว่าผู้บริโภครมีความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ย่อมเป็นหน้าที่ของนักการตลาดที่จะต้องทำ การรณรงค์เพื่อแก้ไขความเชื่อให้ถูกต้องด้วยกลวิธีต่างๆ

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ ความคิดเห็น ความรู้สึก และท่าทีของ บุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคลนั้น โดยอาจแสดงออกในทางเห็น ด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น มีธรรมชาติที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงยาก แทนที่จะเปลี่ยนทัศนคติ นักการตลาดจึงควรใช้วิธีปรับข้อเสนอให้สอดคล้องกับทัศนคติแทน

นักการตลาดถ้าสามารถทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อว่า ผลิตภัณฑ์ของตนมีคุณภาพ ดีเด่นกว่าผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง ถ้าสามารถทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ของตนได้ ผลิตภัณฑ์นั้นย่อมมีจินตภาพที่ดีอยู่ในหัวใจของผู้บริโภค โอกาสที่ผลิตภัณฑ์จะขายได้ย่อมมีมากด้วย

2.3 แนวคิดทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้

แนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ประกอบด้วยทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ของเคนทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) ทฤษฎีรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of consumption) ทฤษฎีการบริโภคแบบช่วงอายุขัยหรือทฤษฎีวัฏจักรชีพ (Life Cycle Theory of consumption) โดยรายละเอียดดังนี้⁸

2.3.1 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ของเคนส์

ทฤษฎีการบริโภคและการลงทุนตามแนวคิดของJohn Maynard Keynes ว่าด้วยการบริโภคและการลงทุนขึ้นอยู่กับรายได้ในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากเน้นความสำคัญของรายได้ปัจจุบันโดยการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริงหรือรายได้พึงจ่าย กล่าวคือ บุคคลจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงเพิ่มขึ้นในทางกลับกันหากบุคคลมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงลดลงบุคคลนั้นจะมีระดับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคลดลง⁹

2.3.2 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis)

การบริโภคไม่ได้มีความลักษณะเฉพาะกับรายได้สัมบูรณ์เท่านั้นแต่ยังมีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Relative income ซึ่งเป็นแนวคิดของ Jame S. Duesenbemy กล่าวถึงพื้นฐานของข้อสมมติรายได้เปรียบเทียบลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคคือ

(1) ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์กันระดับการบริโภคของตนเองกับการบริโภค ของคนอื่นๆในสังคมให้ใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานของสังคมและผู้บริโภคจะพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมบริโภคของคนอื่นๆ ในสังคมด้วย

(2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคในปัจจุบันถูกกำหนดโดยแบบแผนของการบริโภคในอดีต กล่าวคือ ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการบริโภคของตนเองกับระดับรายได้สูงสุดที่เคยได้รับมาก่อน เมื่อใดก็ตามที่รายได้ของตนเองลดลงต่ำผู้บริโภคจะไม่ค่อยลดระดับการบริโภคของตนเองมากนักเพราะมีความเคยชินกับมาตรฐานการบริโภคแบบเดิม¹⁰

⁸ภิเชก ชัยนิรันดร์, *การบริหารสินเชื่อ*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญู, 2554), 28.

⁹วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), 84, 143-144.

¹⁰เรื่องเดียวกัน, 84.

2.3.3 ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)

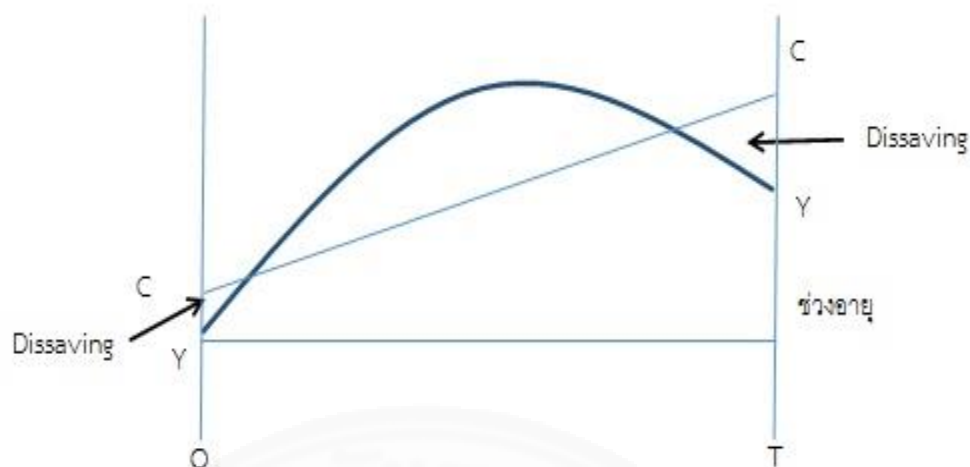
ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานรายได้ถาวร ได้กำหนดรายได้ออกเป็น 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร (Permanent Income) และรายได้ชั่วคราว (Transitory Income) และกำหนดการบริโภคออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริโภคถาวร (Permanent consumption) และการบริโภคแบบชั่วคราว (Transitory Consumption) ในทฤษฎีนี้เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในการจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดย อ้างอิงกับรายได้ในระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับซึ่งเป็นเรื่องของการคาดการณ์และการวางแผนในระยะยาวกล่าวคือการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนจะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวรโดย ครัวเรือนจะไม่ทำการบริโภคในส่วน of รายได้ชั่วคราว ดังนั้นเงินส่วนที่เหลือที่ไม่ได้ทำการบริโภคจะถือเป็นเงินออมซึ่งเกิดได้ทั้งจากส่วนของรายได้ถาวรและรายได้ชั่วคราว¹¹

2.3.4 ทฤษฎีวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of consumption)

ทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเป็นแนวความคิดของคอก Franco Modigliani และ Albert Ando กล่าวว่า ระดับการบริโภคของบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ ณ เวลานั้นเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับรายได้ที่บุคคลนั้นคาดว่าจะได้รับในอนาคตโดยบุคคลจะมีแบบแผนของการดำรงชีวิตนั้นคือ บุคคลจะมีระดับการบริโภคสูงกว่าระดับรายได้แสดงว่าในช่วงนั้นเขาจะมีการออมติดลบ (Dissaving) หรือมีหนี้สินเกิดขึ้นแต่เมื่อบุคคลนั้นอายุมากขึ้นระดับรายได้ของเขาก็จะสูงขึ้นบุคคลจะมีระดับรายได้สูงกว่าระดับการบริโภคเงินส่วนที่เหลือจากการบริโภคถูกนำไปออมและเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุรายได้จะค่อยๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่าในช่วงต้น ในขณะที่การบริโภคงยังคงสูงอยู่บุคคลจะกลับมา มีการออมเป็นลบอีกครั้งหนึ่ง¹²

¹¹สุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า, “พฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษิต, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550).

¹²เรื่องเดียวกัน, 67.

ภาพที่ 2.1 แสดงการกระจายรายได้และการบริโภคในวัฏจักรชีวิต

2.4 แนวคิดการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน

2.4.1 การพิจารณาให้เครดิต

คำว่า เครดิต นั้นรวมถึงการให้กู้ยืม (LENDING) และการค้ำประกัน (GUARANTEE) ดังนั้นการให้เครดิตจึงมีความหมายกว้างกว่าการให้กู้ยืม เพราะการให้กู้ยืมนั้นผู้ให้กู้ยืมให้เงินของตนแก่ผู้กู้ทำการกู้โดยตรง แต่ก็ต้องเข้ารับความเสี่ยงในกรณีที่ธนาคารให้การค้ำประกันนั้นไม่สามารถชำระหนี้ หรือปฏิบัติตามสัญญาที่ตกลงไว้กับอีกบุคคลหนึ่งได้ก่อนที่ธนาคารพาณิชย์จะตัดสินใจให้เครดิตแก่ลูกค้า ธนาคารจะพิจารณาถึงหลักที่เรียกว่า 3P ดังนี้¹³

(1) วัตถุประสงค์การขอกู้ (Purpose) วัตถุประสงค์การขอกู้เป็นสิ่งจำเป็นที่ธนาคารจะต้องพิจารณา ทั้งนี้เพราะกิจการบางอย่างธนาคารไม่สนับสนุน กล่าวคือ ธนาคารจะสนับสนุนเครดิตที่ก่อให้เกิดผล (Production) ไม่ใช่เข้าไป เก็งกำไร (Speculative) นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของลูกค้าจะทำให้ทางธนาคารรู้ว่าลูกค้ามีวิธีชำระเงินได้อย่างไร

(2) การชำระหนี้ (Payment) การชำระหนี้ เมื่อทราบวัตถุประสงค์แล้วทางธนาคารก็จะทราบว่าลูกค้าต้องการเงินกู้ประเภทใด ระยะเวลาสั้น หรือระยะยาว และจะมีวิธีการชำระหนี้ได้อย่างไร เช่น ถ้าเป็นเงินกู้ระยะสั้นสำหรับหมุนเวียนปกติลูกค้าสามารถชำระหนี้ภายในระยะเวลาอันสั้น เพราะมีลักษณะเป็น Self Liquidating Schedule แต่ถ้าเป็นเงินกู้ระยะยาวก็ต้องใช้เวลาที่ยาวนานเป็นปีในการชำระหนี้ เรียกว่า Payment Schedule การทำความเข้าใจในเรื่องนี้ จะทำให้ผู้

¹³ ญัตติกรรมา บัญญัติเพิ่มทรัพย์, *กู้เงินธนาคารใครว่ายาก*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Read&Share, 2549), 52.

ผู้สามารถสร้างความเชื่อถือให้กับ ธนาคารได้ เพราะธนาคารจะถือเรื่องความตั้งใจจริง และความสามารถในการชำระหนี้ได้ ใน จำนวน และเวลาที่กำหนด

(3) การป้องกันความเสี่ยง (Protection) การป้องกันความเสี่ยง หลังจากที่ธนาคารพิจารณาถึงจุดประสงค์ และวิธีการชำระหนี้แล้วขั้นตอนต่อไปก็ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ความเสี่ยงที่ว่าคือความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ธนาคารจะไม่ได้รับชำระหนี้ หรือได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวนภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามการป้องกันความเสี่ยงในแง่นี้ มิได้หมายถึงหลักประกันเพียงอย่างเดียวแต่จะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ และความสามารถในการคุ้มครองผลประโยชน์ของธนาคารเอง ในกรณีที่เกิดความเสี่ยงจากการที่ลูกค้าไม่อาจชำระหนี้ได้ เช่น ถ้าลูกค้าประสบปัญหาขาดทุนลูกค้าจะหาเงินมาชำระได้เพียงใด มีกำลังความสามารถในการเพิ่มทุนเพียงใด ถ้าธนาคารมั่นใจในความสามารถของตัวลูกค้าแล้ว เรื่องหลักประกันอาจจะไม่สำคัญ แต่ถ้าลูกค้ามีความเสี่ยงสูงธนาคารก็ต้องให้ความสำคัญกับหลักประกันมาก แต่ถ้าเห็นว่าความเสี่ยงมีสูงมากอาจปฏิเสธการให้เครดิตไป

2.4.2 เงินกู้ที่มีวัตถุประสงค์อย่างไรที่ธนาคารไม่สนับสนุน

แม้ว่าในระยะหลังๆ ธนาคารพาณิชย์จะแข่งขันเสนอบริการตลอดจนสินเชื่อนิดใหม่ๆเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังคงมีเครดิตบางประเภทที่ธนาคารไม่สนับสนุน ซึ่งมีดังนี้

2.4.2.1 การนำเงินกู้ของธนาคารไปลงทุน

การที่ธนาคารไม่สนับสนุนเรื่องนี้ เนื่องจากเล็งเห็นว่าการลงทุนนั้นผู้กู้จำเป็นต้องมีเงินทุน(Capital) ของตัวเองด้วยจำนวนหนึ่ง ถ้าไม่พอจึงค่อยมาขอผู้เพิ่มเติมจากธนาคาร เพราะถ้าหาก ธนาคารปล่อยให้กู้เพื่อการลงทุนจนหมด เท่ากับว่าผู้กู้ไม่ต้องลงทุนอะไรเลยเพียงแค่พึ่งเงินจากธนาคารอย่างเดียวก็สามารถดำเนินการได้ แต่อย่างไรก็ตามธนาคารอาจพิจารณาให้เป็นกรณีพิเศษ ในบางกรณีเท่านั้น

2.4.2.2 การกู้เพื่อชำระหนี้

ธนาคารไม่สนับสนุน เนื่องจากการชำระหนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดหาเงินทุนของผู้กู้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการทำกำไร หรือเพิ่มทุน แต่ไม่ควรจะกระทำการชำระหนี้โดยการกู้ยืมอีก เพราะเท่ากับว่า เป็นการก่อหนี้ใหม่เพื่อนำไปชำระหนี้เก่า แต่ถ้าธนาคารเห็นว่าผู้กู้จะเป็นลูกค้าที่ดีของธนาคารในอนาคตก็อาจจะอนุโลมให้เป็นกรณีพิเศษ

2.4.2.3 การกู้ยืมเงินไปจ่ายเป็นเงินปันผล

โดยหลักการแล้วไม่ควรสนับสนุน เพราะเมื่อบริษัทมีกำไรแล้วควรจะจ่ายเงินปันผล แต่ก็อาจจะมีกรยกเว้นให้ลูกค้าบางรายการที่แม้มีกำไร แต่ก็อยู่ในรูปทรัพย์สินอื่นที่ไม่ใช่เงินสด ซึ่งสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในภายหลัง

2.4.2.4 การนำเงินกู้ของธนาคารไปปล่อยให้ผู้อื่นกู้ต่อ

ลูกค้ำประเภทนี้จะอาศัยช่องโหว่ของความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบธนาคารพาณิชย์กับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมนอกระบบมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ธนาคารไม่สนับสนุนอีกทั้งยังมีความเสี่ยงสูงด้วย

2.4.3 ประเด็นในการพิจารณาการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร

ก่อนที่ธนาคารจะตัดสินใจให้เครดิตแก่ผู้ขอกู้นั้น ธนาคารจะพิจารณาปัจจัยเครดิตต่อไปนี้

2.4.3.1 ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity)

ความสามารถในการชำระหนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาให้สินเชื่อ ลูกหนี้ที่แม้ว่าจะชำระหนี้สักเพียงใด หากปราศจากซึ่งความสามารถในการชำระหนี้แล้ว ย่อมไม่เกิดการชำระหนี้ ดังนั้นการให้กู้ยืม และการให้เครดิตของธนาคารจะต้องประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

(1) ความสามารถในการชำระหนี้ของบุคคลธรรมดา การประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของบุคคลธรรมดา พิจารณาได้จากข้อมูลต่อไปนี้

(1.1) รายได้ประจำ หมายถึง เงินเดือน และรายได้อื่น ความสามารถในการชำระหนี้ในระยะเวลาที่ต่อเนื่องขึ้นอยู่กับเงินเดือน และรายได้ที่ได้รับอย่างสม่ำเสมอ และความสามารถนำรายได้นั้นมาใช้ส่วนหนึ่งเพื่อการชำระหนี้

(1.2) ความสามารถในการหารายได้จะชี้ให้เห็นความแน่นอนของรายได้อันนำมาสู่การชำระหนี้ในอนาคต พิจารณาได้จากลักษณะของงานที่ทำ พื้นความรู้ความสามารถในการทำงาน สุขภาพความมั่นคงในการทำงาน และความก้าวหน้าในการทำงาน

(1.3) รูปแบบของการใช้จ่าย หมายถึง ภาวะที่ผู้มีรายได้จะต้องรับผิดชอบก่อนที่จะเหลือรายได้เพื่อการชำระหนี้ พิจารณาได้จากฐานะการสมรส ขนาดครอบครัว และระดับการครองชีพเมื่อทราบรายได้ ความแน่นอนของรายได้ หนี้สินเดิม และรูปแบบของการใช้จ่ายแล้ว ส่วนที่เหลือจะเป็นเครื่องค้ำครองรายจ่ายชำระหนี้แก่ธนาคาร

(2) ความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจ พิจารณาได้จาก อัตราส่วนทางการเงิน ดังนี้

- อัตราสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
- อัตราส่วนหนี้สิน และความค้ำครองรายจ่ายประจำ (Debt and Coverage Ratio)
- อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)
- อัตราส่วนความเจริญเติบโต และอื่นๆ (Growth and Others)

2.4.3.2 ความเต็มใจชำระหนี้ และอุปนิสัย (Character)

ข้อนี้ถือว่าสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะแม้ว่าปัจจัยที่เหลือจะดี แต่ถ้าลูกค้าหรือลูกหนี้ขาดความซื่อสัตย์ ความจริงใจแล้ว ก็ย่อมมีโอกาสเกิดหนี้สูญแก่ทางธนาคารมาก ปกติแล้วถ้าเป็นลูกค้ารายใหม่ธนาคารจะดูถึงชื่อเสียง ฐานะการศึกษา อุปนิสัยครอบครัว ความซื่อสัตย์ การที่จะทราบอุปนิสัยที่แท้จริงของผู้กู้ได้โดยความสำคัญอย่างใกล้ชิด ซึ่งความซื่อสัตย์เป็นหลักสำคัญของอุปนิสัย แต่ก็ไม่มีวิธีใดที่จะประกันได้ว่าความซื่อสัตย์จะคงอยู่ตลอดไป ดังนั้นธนาคารจึงต้องให้ความสำคัญทั้งในกรณีที่ธุรกิจที่ขอสินเชื่อที่มีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว หรือในกรณีการขอสินเชื่อเพื่อการบริโภค

2.4.3.3 ทุน (Capital)

ทุน หมายถึง สิ่งของทรัพย์สินเงินทองที่ผู้ประกอบการนำมาลงทุนไว้ในธุรกิจ ธุรกิจอาจดำเนินการได้โดยไม่มีการกู้ยืม ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนน้อย เป็นผลให้กำไรของกิจการน้อยตามไปด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการจึงทำการกู้ยืมตามกำลังความสามารถของตน แต่ขณะเดียวกันถ้ามการใช้เงินกู้ยืมสูง (Leverage) ธุรกิจอาจประสบปัญหา เนื่องจากกำไรที่ธุรกิจได้รับส่วนใหญ่จะต้องนำไปชำระคืนเงินกู้แก่ธนาคาร และถ้ากำไรของธุรกิจนั้นน้อยธุรกิจนั้นอาจขาดทุน

ปกติแล้วเงินทุน เท่ากับ มูลค่าของทรัพย์สินทั้งหมดของกิจการหักด้วยหนี้สินทั้งหมด ถ้า กิจการใดมีหนี้สินมากกว่าเงินทุนที่ลงไว้ หมายความว่า เจ้าหนี้มีอัตราเสี่ยงสูงเพราะเจ้าหนี้ได้ลงทุน มากกว่าเจ้าของกิจการ ดังนั้นเงินทุนของผู้ขอกู้จึงเปรียบเสมือนเกราะให้ความปลอดภัย (Margin of safety) กับธนาคาร ซึ่งโดยปกติแล้วธนาคารจะยอมให้กิจการกู้ที่อัตราส่วนของหนี้ต่อเงินทุนไม่เกิน 3 เท่า

2.4.3.4 หลักประกัน (Collateral)

โดยปกติก่อนที่ธนาคารจะอนุมัติเงินให้กับลูกค้า ธนาคารมักจะให้ลูกค้าผู้ขอกู้เงินวางหลักทรัพย์เป็นประกันไว้กับธนาคาร ทั้งนี้เพื่อชดเชยกับจุดอ่อนที่เห็นได้ชัดเจนในด้านความเสี่ยง เช่น ความสามารถของผู้กู้ที่ยังไม่ได้พิสูจน์ หรือเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อหนี้สูญที่อาจเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหลักประกันไม่อาจที่จะมาชดเชยกับจุดอ่อนทางด้านความซื่อสัตย์ เพราะถ้าหากผู้ขอกู้ขาดความซื่อสัตย์แล้ว ย่อมหมายถึงความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงมากโดยทั่วไปแล้วเรามักจะเข้าใจว่าการกู้เงินจากธนาคารต้องมีที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้างมาค้ำประกันแต่ความจริงแล้วยังมีสิ่งอื่นๆที่ใช้ค้ำประกันได้ ดังนี้

(1) การใช้บุคคลค้ำประกัน (Personal Guarantee) บุคคลที่ค้ำประกันต้องเป็นบุคคลที่มี ชื่อเสียง ฐานะดี หรือคนที่ธนาคารรู้จัก หรือคนที่ธนาคารยอมรับให้เครดิต

(2) การใช้เงินฝากประจำค้ำประกัน (Fixed deposit) โดยการมอบอำนาจให้กับธนาคารมี สิทธิหักเงินฝากประจำชำระหนี้ การขอให้กู้ในลักษณะนี้มักเสียดอกเบี้ยใน

อัตราต่ำกว่าอัตราปกติ โดยธนาคารมักจะใช้วิธีบวกอัตราดอกเบี้ยเหนืออัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ในขณะที่ขึ้นอีกร้อยละ 3-4 จุดประสงค์ในการขอกู้โดยใช้เงินฝากค้ำประกันนี้ผู้ขอกู้มักจะมาขอกู้เพื่อใช้ เป็นเงินทุนหมุนเวียนระยะสั้นในรูปของการเบิกเงินเกินบัญชี

(3) การกู้โดยการโอนสิทธิ์การเช่า ในบางกรณีผู้กู้ไม่มีหลักทรัพย์ของตนเองแต่ได้ทำสัญญาเช่าสถานที่เพื่อเป็นที่ประกอบการเป็นสัญญาระยะยาว ธนาคารก็อาจนับเป็นหลักทรัพย์ได้

(4) การให้กู้โดยมีสินค้าเป็นหลักประกัน (Stock Financing) โดยธนาคารจะพิจารณาเลือกเอาสินค้าที่มีคุณภาพแบบเดียวกัน (Homogeneous) เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ และควบคุม ผู้ขอกู้จะต้องทำประกันภัยสินค้าที่จำนำไว้กับธนาคาร ตลอดจนสลักหลังกรรมกรรมมอบให้กับ ธนาคารเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์เมื่อเกิดความเสียหาย

2.4.3.5 ภาวะการณ์ (Condition)

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อาจจะมีผลกระทบต่อ การบริโภคสินค้า วิธีการจำหน่าย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลในการควบคุม ยกเลิก การส่งเสริมการเพิ่มภาษี เพิ่มกฎข้อบังคับซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของ ลูกค้า

2.4.4 หลักการวิเคราะห์สินเชื่อ

2.4.4.1 หลัก 5C

(1) Character คืออุปนิสัยของลูกค้า เป็นการวิเคราะห์ถึงอุปนิสัยของ ลูกค้าว่ามีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบหรือไม่ ความตรงต่อเวลาในการชำระหนี้ และความ สม่าเสมอในการ ชำระหนี้ นโยบาย และวิธีชำระหนี้ของธุรกิจนั้น ซึ่งผู้อนุมัติสินเชื่อสามารถอาศัย ประสบการณ์ที่บอกให้ทราบถึงปัจจัยด้านคุณธรรมนี้ และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์การ ขายสินเชื่อ

(2) Capacity คือ ความสามารถในการชำระหนี้เป็นการใช้วิจารณ์ญาณ ในการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ โดยอาศัยข้อมูลจากการติดต่อกับลูกค้าในอดีต ประกอบ กับสภาพต่างๆไปของโรงงาน เครื่องมืออุปกรณ์ ท่าเลที่ตั้งของธุรกิจหรือโรงงานว่าอยู่ในทำเลที่ เหมาะสมหรือไม่ มีการกระจายคลังสินค้าไปได้ทั่วถึงแค่ไหน นอกจากนั้นก็จะพิจารณาถึงรายได้ของ ธุรกิจว่าได้มาจากที่ใด รวมทั้งดูถึงค่าใช้จ่ายที่ใช้ในกิจการ

(3) Capital คือ ทุนของลูกค้า เป็นการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินต่างๆ ไป โดยวิเคราะห์ อัตราส่วนทางการเงิน โดยเฉพาะส่วนทุนที่สามารถสัมผัสได้ได้แก่

(3.1) ทรัพย์ที่มีตัวตน และไม่มีตัวตน เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องใช้ สำนักงาน เครื่องจักร เป็นต้น

(3.2) การตอบแทนของเงินทุน

(3.3) สินทรัพย์ใดๆ ที่สามารถนำไปค้ำประกันหนี้สินได้

(4) Collateral คือ หลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งหมายถึง ทรัพย์สิน หรือตัวบุคคลที่ถูกค้ำนำมาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันในการขอสินเชื่อ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงภัยทางการเงิน ในกรณีที่ลูกหนี้มีผล การดำเนินงาน และฐานะการเงินในอนาคตเปลี่ยนแปลงในทางที่ไม่ดี ซึ่งบุคคลที่นำมาค้ำประกัน นั้นต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่น่าเชื่อถือ และมีทรัพย์สินส่วนตัวใน ปริมาณเพียงพอที่สามารถชำระหนี้ได้ ส่วนทรัพย์สินที่นำมาค้ำประกันมักจะเป็น ทรัพย์สินถาวร เช่น ที่ดิน เครื่องจักร อาคาร ยานพาหนะ และจะต้องเป็นทรัพย์สินที่ซื้อได้ง่าย ขายคล่อง ราคาไม่ เปลี่ยนแปลงง่าย

(5) Condition คือ สภาพต่างๆ ไป หมายถึง ผลกระทบจากเศรษฐกิจ โดยต่างๆ ไป ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล สภาพทางการเมือง สภาพดินฟ้าอากาศสภาวะทางด้าน แรงงาน สภาวะทางด้านการเงิน และการคลังที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกค้ำ

2.4.4.2 หลัก 5P

(1) Policy คือ นโยบายของกิจการ เป็นการดูว่ากิจการนี้มีนโยบายทำ การผลิตเพื่อการส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศ หรือจำหน่ายภายในประเทศ นโยบายการขาย นโยบายการบริหารดูแลหรือไม่ นโยบายการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานหรือไม่เพียงใด นโยบาย ทางด้านราคา ดูว่าจำหน่ายในราคาที่ยุติธรรมหรือไม่

(2) Price คือ ราคา เป็นการพิจารณาราคาจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ ของ กิจการว่ามีราคาสูง หรือต่ำเพียงใด โดยจะทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และเป็นการพิจารณาว่าต้นทุนในการผลิตสินค้าของกิจการว่าสูงหรือต่ำกว่าหรือไม่ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดราคาจำหน่ายสินค้าของ กิจการ

(3) Place คือ สถานที่ หรือช่องทางในการจัดจำหน่าย เป็นการพิจารณา ถึงเขตพื้นที่ที่เป็น ตัวแทนในการจัดจำหน่ายของกิจการ เช่น จำหน่ายเฉพาะภาคใดภาคหนึ่ง หรือ จำหน่ายทั่วประเทศ เป็นต้น มีการจัดจำหน่ายโดยวิธีใดบ้าง เช่น จำหน่ายโดยตรง หรือผ่านตัวแทน สถานที่ตั้งของ กิจการ หรือโรงงานจะต้องคำนึงถึงความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจเช่น ความ ใกล้ไกล แหล่งวัตถุดิบ ความใกล้ไกลตลาด เป็นต้น สถานที่ตั้งมีสาธารณูปโภคที่ดีหรือไม่ เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การคมนาคมสะดวกหรือไม่

(4) Production คือ การผลิต เป็นการพิจารณาถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิต ว่ามี ลักษณะอย่างไร มีคุณภาพ และมาตรฐานที่ดีหรือไม่ ตรงกับความต้องการของตลาดหรือไม่ กระบวนการผลิตเป็น อย่างไร ใช้เทคนิคการผลิตอย่างไร กำลังการผลิตของเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต

เต็มประสิทธิภาพ หรือไม่ และผลิตได้เท่าไร ผลิตตามฤดูกาล หรือผลิตได้ตลอดทั้งปี ผลิตได้สม่ำเสมอหรือไม่ ถ้า ต้องการผลิตเพิ่มขึ้นสามารถขยายกำลังการผลิตได้หรือไม่

(5) Promotion คือ การส่งเสริมการตลาด เป็นการพิจารณาว่ากิจกรรมใดบ้างที่เป็นการส่งเสริมการตลาด เช่น การโฆษณา การแจกของแถม การแจกสินค้าตัวอย่าง เป็นต้น ซึ่งจะสามารถ ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักของตลาด

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหารหนี้สาธารณะ

2.5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ

ความหมายเดิมหนี้สาธารณะหมายถึงข้อผูกพันของรัฐบาล ซึ่งเกิดจากการกู้ยืมโดยตรงและค้ำประกันเงินกู้ โดยรัฐบาลต่อมากองทุนการเงินระหว่างประเทศได้กำหนดมาตรฐานการบันทึกข้อมูลสถิติการคลังตามระบบ GFS ทำให้ขอบเขตของหนี้สาธารณะได้ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นดังนี้หนี้สาธารณะตามคู่มือ GFS หมายถึงหนี้ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่รัฐบาลเป็นผู้กู้ และค้ำประกันเพื่อนำมาใช้จ่ายในกิจการของรัฐบาลสามารถแบ่งหนี้สาธารณะออกเป็น 3 ส่วนคือ¹⁴

- (1) หนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ
- (2) หนี้รัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลค้ำประกันและไม่ค้ำประกันยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงินเนื่องจากหนี้จากสถาบันการเงินของรัฐถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางรับเงินออมออกมาให้กู้ต่อโดยไม่มีการลงทุนจริงในระบบเศรษฐกิจ
- (3) หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน
- (4) หนี้สินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

2.5.2 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนี้สาธารณะ

ในระยะแรกมีนักเศรษฐศาสตร์คัดค้านอย่างมากเกี่ยวกับการก่อหนี้สาธารณะนักเศรษฐศาสตร์ผู้นั้นได้แก่ Adam Smith เขากล่าวว่าการที่ปล่อยให้รัฐบาลไปกู้เงินมาใช้ได้อย่างเสรีจะทำให้รัฐบาลใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยและใช้เงินอย่างไม่มีประสิทธิภาพความเห็นคัดค้านอีกส่วนหนึ่งเกิดจากบุคคลทั่วไปที่เห็นว่าประชาชนจะต้องรับภาระหนักในการชำระดอกเบี้ยเงินกู้โดยสรุปแล้วสามารถแบ่งแนวคิดเกี่ยวกับการก่อหนี้สาธารณะออกเป็น 3 แนวคิด คือ

¹⁴จรัส สุวรรณมาลา, ประชาธิปไตยทางการคลังไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 205.

2.5.2.1 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก (Classic Economic)

มีความคิดเห็นคัดค้านเกี่ยวกับหนี้สาธารณะอย่างรุนแรงโดยนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้ให้เหตุผลว่า

(1) การกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายนั้นแสดงถึงการไม่รับผิดชอบต่อสังคมทั้งนี้ เพราะการกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายเป็นวิธีหาเงินที่ง่ายอาจจะทำให้รัฐบาลขยายรายจ่ายรวมเร็วเกินไปและการก่อหนี้จะเกิดผลกระทบที่อ่อนน้อยกว่าการจัดเก็บภาษีทำให้ประชาชนไม่สนใจการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลอาจจะใช้จ่ายเงินในทางฟุ่มเฟือยไม่เหมาะสมได้

(2) การเก็บภาษีชำระหนี้สาธารณะคืนจะก่อให้เกิดความเดือดร้อน เพราะการมีหนี้สินคือการเลื่อนระยะเวลาการใช้จ่ายเงินจากภาษีอากร และรายได้ตามปกติในขณะนี้ ออกไป แต่ในเวลาข้างหน้าต้องมีข้อผูกพันที่จะชำระหนี้คืนจากภาษีอากร เงินงบประมาณงวดหน้า ต้องแบ่งออกไปชำระหนี้

(3) ถ้ารัฐบาลมีการกู้มากภาระการชำระค่าดอกเบี้ยจะมากตามไปด้วย

(4) ก่อให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางการคลัง และทางเศรษฐกิจ

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวคิดของสำนักคลาสสิกเชื่อว่าถ้าประเทศมีงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) จะทำให้ประเทศล้มละลายเพราะรายจ่ายที่สูงขึ้นจะผูกพันให้รัฐบาลกู้เงินมาใช้จ่ายเป็นผลให้ต้องเพิ่มรายจ่ายเพื่อส่งเงินต้นและดอกเบี้ยรายจ่ายตามข้อผูกพันจะสูงขึ้นเรื่อยๆทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อค่าของเงินจะลดต่ำลง และราคาสินค้าก็จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในที่สุด

2.5.2.2 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สมัยเคนส์ (Keynesian Economic)

แนวความคิดนี้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่ออธิบายสาเหตุของปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วโลกในช่วงต้นทศวรรษ 1930 ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ในสมัยนั้นต่างก็พยายามนำเสนอวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จจนกระทั่งในปี ค.ศ. 1936 John Maynard Keynes เป็นบุคคลแรกที่ได้นำเสนอว่าสาเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำก็คืออุปสงค์รวม หรือการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจมีน้อยเกินไป นอกจากนั้นการออมยังไม่ได้ชักนำให้เกิดการลงทุนเสมอไปและยิ่งไปกว่านั้นการออมของประชาชนยังเป็นสาเหตุที่ทำให้การบริโภค (ซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบหลักของการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจ) ขาดหายไป ทำให้กลไกราคาตามแนวความคิดแบบสำนักคลาสสิกไม่สามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้กลับสู่ภาวะสมดุลได้ ด้วยเหตุนี้ Keynes จึงได้เสนอว่าภาครัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปแทรกแซง เพื่อกระตุ้นการทำงานของระบบเศรษฐกิจโดยการใช้นโยบายขยายรายจ่ายและถึงแม้ว่าการใช้นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลจะเป็นเสมือนการเบียดบังทรัพยากรมาจากภาคเอกชนผ่านการกู้ยืมมาจากการออมของภาคเอกชน แต่การใช้จ่ายของรัฐบาลในช่วงที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำนั้นจะส่งผลให้เกิดการขยายการผลิตและการจ้างงานใหม่ได้มากกว่าการใช้จ่ายของภาคเอกชน ซึ่งตามแนวความคิดของ Keynes นอกจากจะเป็น

หลักการใหม่ที่เชื่อมั่นในความสามารถของรัฐบาลในการเข้าไปแทรกแซงระบบเศรษฐกิจแล้วยังเป็นการเปิดศักราชใหม่ให้กับรัฐบาลในการใช้นโยบายการคลังหรือการใช้นโยบายรายได้และรายจ่ายเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารเศรษฐกิจ ซึ่งจากแนวความคิดที่ว่านี้ต่อมาได้ถูกเรียกว่า Keynesian Economic ในส่วนของนโยบายการก่อกำหนดนี้สาธารณะนั้นสำนัก Keynesian มีความคิดเห็นว่าการก่อกำหนดเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ทั้งนี้เนื่องจากสำนัก Keynesian มองว่าโดยปกติแล้วภาวะเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะตกต่ำและมีการว่างงานเกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นรัฐบาลต้องมีการใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล และมีความจำเป็นที่จะต้องก่อกำหนดนี้สาธารณะมาเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ การก่อกำหนดนี้สาธารณะในปัจจุบันไม่เป็นภาระของลูกหลานในอนาคต

เหตุผลของนักเศรษฐศาสตร์สำนัก Keynes สรุปได้ดังนี้ รัฐบาลสามารถก่อกำหนดนี้สาธารณะได้เมื่อครบกำหนดที่รัฐบาลต้องชำระหนี้คืน รัฐบาลอาจก่อกำหนดนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อนำเงินมาชำระหนี้คืนรัฐบาลไม่จำเป็นต้องเก็บภาษีเพิ่มขึ้น แต่ที่ต้องจ่ายเพิ่มขึ้นคือดอกเบี้ยซึ่งรัฐบาลสามารถนำมาจากภาษีที่จัดเก็บ ถึงอย่างไรก็ตามภาษีที่เพิ่มขึ้นก็จะกระจายกลับมาสู่ประชาชน ดังนั้นประชาชนจะเป็นทั้งผู้เสียภาษี และผู้รับดอกเบี้ยภาระหนี้จึงไม่ตกแก่ลูกหลานและการก่อกำหนดนี้สาธารณะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะงบประมาณรายจ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศด้อยพัฒนาจะขาดดุลเสมอ การก่อกำหนดนี้สาธารณะจึงเป็นการหาเงินเพื่อชดเชยงบประมาณขาดดุลเพื่อยกระดับรายได้และการมีงานทำ

2.5.2.3 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ในสมัยปัจจุบันมีความเห็นเป็นกลาง (Post Keynesian) คือรัฐบาลควรมีการก่อกำหนดนี้สาธารณะเมื่อมีความจำเป็นจริง ๆ แต่ในภาวะปกติไม่ควรก่อกำหนดนี้สาธารณะและเห็นว่าภาระหนี้สาธารณะอาจตกเป็นภาระของลูกหลานในอนาคตได้ ซึ่งต้องพิจารณาว่าการกู้ยืมของรัฐบาลนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมใดด้วยเหตุผลดังนี้

(1) การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบันเช่นการใช้นโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลคนที่เกิดในรุ่นปัจจุบันจะเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์จากการใช้จ่ายของรัฐบาล ดังนั้นเงินที่นำมาใช้จ่ายในโครงการดังกล่าวควรเป็นเงินที่มาจากคนในรุ่นปัจจุบันโดยการเก็บภาษีเพื่อไม่ให้เป็นภาระต่อลูกหลานในอนาคต

(2) การใช้จ่ายเพื่อการลงทุน ในกรณีที่รัฐบาลใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในระยะยาวหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการลงทุนนั้นจะเกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนาน เช่น การสร้างทางรถไฟการสร้างถนน หรือการสร้างระบบชลประทาน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการใช้จ่ายในโครงการดังกล่าว ทำให้คนที่เกิดในรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้รับประโยชน์การที่รัฐบาลเก็บภาษีจากคนรุ่นปัจจุบันเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เกิดความยุติธรรมการจัดสรรค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมควรเป็นการหาเงินโดยการก่อกำหนดนี้สาธารณะร่วมกับรายรับที่รัฐบาลจัดเก็บภาษีจากประชาชน เพื่อให้คนรุ่นต่อไปมีส่วนในการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้วยดังนั้นวิธีการสรรหาค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ควรเป็นการหาเงินโดยวิธีการ

ก่อนนี้สาธารณะเพื่อนำเงินมาสมทบกับรายรับที่รัฐบาลจัดเก็บภาษีจากประชาชน เพื่อให้คนรุ่นต่อไปมีส่วนในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของโครงการดังกล่าวด้วย รัฐบาลควรที่จะพยายามหาสัดส่วนของเงินทั้งสองแหล่งอย่างเหมาะสมและคำนึงถึงประโยชน์ที่คนแต่ละรุ่นจะได้รับเป็นสำคัญ โดยที่ Musgrave Richard Abel ได้แสดงถึงสาเหตุที่ต้องก่อนนี้สาธารณะหรือกู้ยืมเงินนั้นเกิดจากการที่รายรับของรัฐบาลที่ได้จากภาษีไม่เพียงพอจ่ายของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลต้องทำการกู้ยืมเพื่อชดเชยรายรับที่ขาดไป ดังนั้นการกู้ยืมเงินของรัฐบาลนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่รัฐบาลพึงกระทำเพื่อชดเชยงบประมาณขาดดุลคือ

$$D = G - T$$

โดยกำหนดให้

D คือดุลงบประมาณของรัฐบาล

G คือรายจ่ายของรัฐบาล

T คือรายรับจากภาษี

จะเห็นว่าเมื่อ $G > T$ จะทำให้เกิดงบประมาณขาดดุลคือ รายรับน้อยกว่ารายจ่ายและถ้า D มีค่าบวกมากแสดงว่ามีการขาดดุลงบประมาณมากดังนั้นเพื่อให้งบประมาณสมดุลรัฐบาลจึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินเพื่อมาชดเชยให้รายรับของรัฐบาลเท่ากับรายจ่ายของรัฐบาล

2.5.3 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความสามารถในการชำระหนี้

งบดุลของรัฐบาล (Balance Sheet of Public Sector) งบดุลของภาครัฐบาลมีพื้นฐานความคิดมาจากงบกำไรขาดทุนงบดุลและงบกระแสเงินสดของภาคเอกชนทั้งนี้งบดุลของรัฐบาลจะพิจารณากระแสเงินสดโดยการวิเคราะห์รวมไปถึงรายได้และค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตตงบดุลของรัฐบาลจะประกอบด้วย¹⁵

2.5.3.1 สินทรัพย์ของรัฐบาล (Total Asset: TA) ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ

(1) สินทรัพย์ที่มี ณ ปัจจุบัน (Stock of Asset) เป็นคำจำกัดความดั้งเดิม (Conventional Definition) ทั้งนี้สินทรัพย์นั้นจะรวมทั้งสินทรัพย์ในประเทศ และสินทรัพย์ต่างประเทศ

(2) มูลค่าปัจจุบันสุทธิของรายได้ในอนาคตทั้งรายได้จากภาษี และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษี ทั้งนี้การคิดลดรายได้ในอนาคตจะถูกคำนวณด้วยอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดขึ้นในอนาคตจะเกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการหนี้สินที่มีอยู่ปัจจุบันของรัฐบาล

¹⁵พนม ทินกร ณ อยุธยา, การบริหารงานคลังรัฐบาล เล่ม 2: การบริหารงานคลังรัฐบาลมหภาค 2, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามการพิมพ์, 2534), 117.

2.5.3.2 หนี้สินของรัฐบาล (Total Liability: TL) ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ

(1) ยอดหนี้ที่มีอยู่ปัจจุบัน (Current Outstanding Debt and Other Obligation) ซึ่งเป็นคำจำกัดความดั้งเดิม (Conventional Definition)

(2) มูลค่าปัจจุบันสุทธิของรายจ่ายในอนาคตรวมทั้งเงินอุดหนุนที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้จะต้องคำนวณคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน

ในงบดุลของภาคเอกชนผลต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินก็คือ ส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholder's Equities) โดยส่วนของผู้ถือหุ้นจะประกอบด้วย 2 ส่วนหลักได้แก่

(1) ทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว (Paid-Up Capital) หมายถึงเงินลงทุนในการเริ่มต้นของกิจการนั้นๆ ที่เจ้าของกิจการหรือกลุ่มผู้ถือหุ้นนำสินทรัพย์มาลงทุนในกิจการทั้งนี้เงินลงทุนก่อนนี้จะต้องเป็นของกิจการจริง ๆ ไม่ได้เกิดจากการกู้ยืมจากผู้อื่นหรือสถาบันการเงินใด ๆ

(2) กำไรสะสม (Retained Earning) หมายถึง ผลรวมสุทธิของผลกำไรสุทธิ หรือขาดทุนสุทธิจากงบกำไรขาดทุนในแต่ละงวดปีตั้งแต่เริ่มดำเนินกิจการจนกระทั่งถึงปีปัจจุบัน ซึ่งเป็นเสมือนเงินสะสมหรือเงินออมสำหรับองค์กรนั้น ๆ

ค่าของส่วนของผู้ถือหุ้นที่แสดงในงบดุลขององค์กรในภาคเอกชนเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปัจจุบัน และยังเป็นตัวชี้ถึงความมั่งคั่งของผู้ถือหุ้นรวมทั้งระดับการออมขององค์กรนั้น ๆ ว่าสามารถทำให้เงินตั้งแต่เริ่มต้นของผู้ถือหุ้นนั้นเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากเดิมได้มากน้อยเพียงใด

จากความคิดพื้นฐานเดียวกันกับงบการเงินขององค์กรเอกชน ในการประยุกต์ใช้ในงบดุลของรัฐบาล ซึ่งไม่สามารถแสดงถึงผลกำไร หรือขาดดุลแต่ค่าของ Net Worth จะชี้ให้เห็นถึงค่าสะสมสุทธิของผลต่างระหว่างดุลงบประมาณรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลในแต่ละปีที่ผ่านมาอย่างอมแสดงถึงผลงานในการบริหารประเทศที่สามารถชี้หรือเป็นตัวแทนระดับการออมของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมูลค่าปัจจุบันมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าทั้งส่วนของรายได้และรายจ่ายในอนาคต ตลอดจนค่า Net Worth ที่ต้องประเมินมูลค่าตลอดระยะเวลาอนาคตที่ต้องนำมาเปรียบเทียบกับหนี้สินที่มีอยู่ปัจจุบันและมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการประเมินและเปรียบเทียบกับความสามารถในการชำระหนี้กับหนี้สาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน การจัดการหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนแตกต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สินของรัฐบาลคือ Net Worth ซึ่งหากสินทรัพย์มากกว่าหนี้สินจะทำให้ Net Worth เป็นบวก (Positive) นั่นย่อมหมายถึงรัฐบาลจะสามารถบริหารหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ ในทางกลับกันหากหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์จะทำให้ค่า Net Worth เป็นลบ (Negative) นั่นหมายถึงรัฐบาลจะไม่สามารถบริหารหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากแนวคิดของงบดุลของรัฐบาลที่ต้องทำการประมาณการรายได้และรายจ่ายในอนาคตจึงต้องนำแนวคิดมูลค่าของเงินมาเพื่อประกอบเป็นพื้นฐานทางทฤษฎีในการศึกษาต่อไปด้วย

2.5.4 แนวคิดมูลค่าของเงิน (Concept of Time value of Money)

มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ที่เกิดจากแนวความคิดที่ว่า "เงินมีค่าตามเวลา" หมายความว่าเงินหนึ่งบาทในวันนี้จะมีค่ามากกว่าเงินหนึ่งบาทที่จะได้รับในปีหน้าจะช่วยให้ในการพิจารณาว่าการลงทุนในเวลานี้จะต้องได้รับผลตอบแทนเท่าใดในอนาคตจึงจะคุ้มกับค่าของเงินที่จ่ายในเวลานี้หรือให้ได้อัตราผลตอบแทนตามที่ต้องการดังนั้นมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) คือจำนวนเงินรวมที่จ่ายลงทุน ณ เวลาปัจจุบันเพื่อให้ได้ผลตอบแทนตามจำนวนเงินที่คาดว่าจะได้ในช่วงเวลาในอนาคตซึ่งสามารถแสดงได้ดังนี้

$$PV_0 = FV_n$$

$$(1 + i)^n$$

โดยที่

$$PV_0 = \text{มูลค่าปัจจุบัน ณ ปีที่ } 0$$

$$FV_n = \text{เงินที่คาดว่าจะได้รับในปีที่ } n$$

$$i = \text{อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลด}$$

การใช้วิธีคิดแบบการคิดลดมูลค่าในอนาคตเป็นมูลค่าปัจจุบันจะสะท้อนภาพได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในด้านของผลตอบแทนการลงทุนมากกว่าการคิดเพียงแค่ผลรวมของผลตอบแทนตลอดโครงการ

จากแนวคิดข้างต้น Pablo E. Guidotti and Manmohan S. Kumar จึงได้เสนอแนวคิดวิธี Balance Sheet Approach เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของรัฐบาลโดยได้แบ่งสินทรัพย์ของรัฐบาลออกเป็น 2 ส่วนคือ

(1) Current Stock of Assets ซึ่งรวมถึงสินทรัพย์ในประเทศ เช่น ที่ดินเงินให้กู้ยืมภาคเอกชน เป็นต้น และสินทรัพย์ในรูปเงินตราต่างประเทศเช่นทุนสำรองเงินตราระหว่างประเทศ

(2) มูลค่าปัจจุบันสุทธิของรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตทั้งรายได้จากภาษีและไม่ใช่อำนาจเนื่องจากรายได้ในอนาคตสามารถวิเคราะห์หว่าเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินในปัจจุบันได้จึงได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ในปัจจุบันด้วยและใน

ด้านหนี้สินของรัฐบาลก็ประกอบด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ 1. หนี้สินในปัจจุบันและ 2. มูลค่าปัจจุบันสุทธิของรายจ่ายในอนาคตรวมทั้งเงินอุดหนุนต่าง ๆ การวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้โดยวิธีวิธี Balance Sheet Approach นี้คือการเปรียบเทียบความสมดุลกันระหว่าง

หนี้สินและทรัพย์สินของรัฐบาลซึ่งผลต่างระหว่าง 2 ส่วนจะเป็นส่วนของ Net Worth ซึ่งถ้าหนี้สินมีมากกว่าทรัพย์สินจะทำให้ Net Worth มีค่าติดลบคือรัฐบาลไม่มีสินทรัพย์เพียงพอในการชำระหนี้ได้ Net Worth มีค่าเป็นบวกแสดงว่ารัฐบาลมีสินทรัพย์เพียงพอในการชำระหนี้ได้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระวีวรรณ เสือสกุล¹⁶ศึกษาเรื่อง“พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กรณีศึกษา: ลูกหนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี”จากผลการศึกษาพบว่าลูกค้าที่ค้างชำระหนี้กับธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 4 สาขา คือ สาขาบางแสน สาขาชลบุรี สาขาบางปลาสร้อย และสาขาพระยาสุรเสนา ส่วนใหญ่เป็นเพศชายแต่งงานแล้วมีบุตร 2 คนอายุอยู่ ระหว่าง 35-39 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง/ พนักงานเอกชน มีรายได้ มากกว่า 40,000 บาท และส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพสำรอง ส่วนใหญ่ได้รับอนุมัติวงเงินกู้จากธนาคาร จำนวน 500,001 - 1,000,000 บาท รองลงมาได้รับอนุมัติวงเงินกู้จากธนาคาร จำนวน 1,000,000 - 1,500,000 บาท ส่วนใหญ่ได้รับอนุมัติวงเงินกู้ตามระยะเวลา 15 ปี รองลงมาได้รับอนุมัติวงเงินกู้ ตามระยะเวลา 20 ปี ส่วนใหญ่ใช้รถโตโยต้า เครื่องยนต์ 1600 - 1800 ซีซี ใช้บัตรเครดิตจำนวน 1 - 2 ใบ และใช้โทรศัพท์มือถือโนเกีย มีเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวกในบ้าน เช่น ทีวี กระจกน้ำร้อน เครื่องซักผ้า พัดลม คอมพิวเตอร์ เครื่องกรองน้ำ ไมโครเวฟ ตู้เย็น เครื่องเสียง เครื่องทำน้ำอุ่น แอร์คอนดิชั่น มีพฤติกรรมการใช้จ่ายบ่อยครั้งส่วนใหญ่ใช้จ่ายโดยการเลือกซื้อของ ประจำวัน พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินนาน ๆ ครั้งส่วนใหญ่ใช้จ่ายโดยการเลือกซื้อของใช้ประจำวัน การชมภาพยนตร์ การเลือกซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น น้ำหอม เครื่องสำอางค์ ที่มีราคาสูง การซื้อเสื้อผ้า Brand Name การพบปะสังสรรค์ การซื้อเครื่องออกกำลังกายที่ใช้ในบ้าน การเลือกซื้อเฟอร์นิเจอร์ หรือเครื่องตกแต่งบ้าน การซื้อโทรศัพท์มือถือ การรับประทานอาหารตามร้านชื่อดัง และพฤติกรรม การใช้จ่ายเงินไม่บ่อยส่วนใหญ่อใช้จ่ายในการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ การจ่ายค่าเรียนพิเศษ บุตร การเป็นสมาชิกชมรม กอล์ฟ/ โปโล ฯลฯ การเลือกซื้อเครื่องประดับที่มีราคาแพง และการเลือก ซื้อเครื่องเสียงดีตรรถยนต์

¹⁶ระวีวรรณ เสือสกุล, “พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กรณีศึกษา: ลูกหนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี,” (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549), 82.

จากผลการศึกษาหาความสัมพันธ์ พบว่า เพศของลูกค้าสินเชื่อเพื่อการเคหะของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อการก่อหนี้ โดยการเลือกซื้อของใช้ประจำวัน การซื้อเสื้อผ้า Brand Name การจ่ายค่าเรียนพิเศษบุตร การเป็นสมาชิกชมรมกอล์ฟ/ โปโล ฯลฯ การเลือกซื้อเครื่องประดับที่มี ราคาแพง และการเลือกซื้อเครื่องเสียงดีทรอยนต์ อายุของลูกค้าสินเชื่อเพื่อการเคหะของธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อการก่อหนี้โดยการรับประทานอาหารนอกบ้าน การเดินทางไป ท่องเที่ยวต่างประเทศ การจ่ายค่าเรียนพิเศษบุตร การเป็นสมาชิกชมรมกอล์ฟ/ โปโล ฯลฯ การเลือกซื้อเครื่องประดับที่มีราคาแพง การพบปะสังสรรค์ การซื้อเครื่องออกกำลังกายที่ใช้ในบ้าน

วลายู ถาวรวิริยะนันท์¹⁷ศึกษาเรื่องเงินกู้ในระบบกับชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเสนอแนะมาตรการนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปัญหาของระบบผลจากการศึกษาพบว่า เงินกู้ในระบบเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วและทันทั่วถึงที่และ มีนายทุนมาบริการถึงโรงงานบางครั้งแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีความจำเป็นต้องใช้เงิน อย่างเร่งด่วนจึงต้องกู้เงินในระบบ เพราะการที่ขอกู้จากสถาบันการเงินนั้นทำให้ไม่ทันทั่วถึงที่ เนื่องจากใช้ระยะเวลาการขออนุมัตินานและมีเงื่อนไขในการกู้หลายเงื่อนไขซึ่งเป็นปัญหาต่อแรงงาน เนื่องจากแรงงานทำตามเงื่อนไขของสถาบันการเงินไม่ได้ เช่น ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และต้องมีวัตถุประสงค์ในการกู้หลังกู้เงินในระบบแล้วคุณภาพชีวิตของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมไม่ดีขึ้น เนื่องจากต้องหารายได้เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะไปชำระดอกเบี้ยที่กู้ยืมมาและแรงงาน ในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นแรงงานที่มีอัตราค่าแรงขั้นต่ำจึงทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทั้งนี้รายจ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้มาจากการบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ทั้งการเล่นพนัน ใช้จ่ายไปในสินค้าอำนวยความสะดวก และสินค้าฟุ่มเฟือย เหตุผลเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากรัฐบาลไม่ปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำให้ขึ้นตามราคาสินค้าที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ค่าครองชีพสูงในขณะที่ค่าแรงคงที่เท่าเดิมเป็นผลทำให้รายจ่ายมากกว่ารายได้ จึงทำให้แรงงานต้องกู้เงินในระบบมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

---

¹⁷วลายู ถาวรวิริยะนันท์, “เงินกู้ในระบบกับชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเสนอแนะมาตรการนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปัญหาของระบบ,” (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548), 37-38.

ชาตรี สีสั่ง¹⁸ ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ สังกัดกองพลทหารช่าง จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ ผลจากการศึกษาพบว่าข้าราชการทหารประจำการ สังกัดกองพลทหารช่าง จังหวัดราชบุรี โดยเฉลี่ยมีรายได้อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้โดยรวมจึงมีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายข้าราชการทหารประจำการส่วนใหญ่มีสภาพ หนี้สิน ซึ่งเป็นหนี้ในระบบมากกว่าหนี้นอกระบบ สาเหตุหลัก ๆ ได้แก่ การกู้ยืมเพื่อนำไปใช้จ่ายใน ครอบครัว, เพื่อการอุปโภคและบริโภค, กู้ยืมเพื่อใช้ในการศึกษาของตนเองและสมาชิกในครอบครัวซึ่งอยู่ในภาระเลี้ยงดู, กู้ยืมเพื่อนำไปซื้อที่พักอาศัย หรือที่ดินเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับ ตนเองและครอบครัวในอนาคต, กู้ยืมเพื่อไปใช้หนี้สินเดิมที่มีอยู่และกู้ยืมเพื่อนำไปซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ สิ่งของเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับแหล่งเงินกู้ที่ข้าราชการทหาร ประจำการกู้ยืม ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์, เงินกู้ ทบ., ธนาคารพาณิชย์ และเงินสวัสดิการสำหรับ การกู้ยืมของหน่วยตามลำดับ การกู้ยืมส่วนใหญ่จะผ่านการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา วิธีผ่อนชำระ ใช้การหักเงินผ่านต้นสังกัดเป็นรายเดือน และหลักประกันการกู้ยืมจะใช้บุคคลคู่ประกันประกัน หลัก ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือต้องการให้เพิ่มวงเงินสำหรับการกู้ยืมเพื่อสวัสดิการของหน่วยให้เพียงพอกับความจำเป็นและความต้องการให้ผู้บังคับบัญชาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ภายในหน่วยโดยจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำมาให้กู้ยืมเพื่อนำไปใช้คืนหนี้นอกระบบที่มีดอกเบี้ยสูง

ละม่อม บุญศรี¹⁹ ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้กู้เงินนอกระบบ: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี” เป็นการศึกษาภูมิหลัง และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้กู้เงินนอกระบบก่อนการตัดสินใจกู้เงิน ปัจจัยที่ส่งผลในการตัดสินใจกู้เงินสภาพชีวิตความเป็นอยู่หลังจากได้รับเงินกู้ และเพื่อศึกษาความคาดหวัง การดำเนินชีวิตในอนาคตของผู้กู้เงินนอกระบบ ผลจากการศึกษาพบว่าผู้กู้เงินนอกระบบมีภูมิหลังและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างหลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งที่มีฐานะยากจนถึงฐานะค่อนข้างดี ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกู้เงิน

¹⁸ชาตรี สีสั่ง, “สภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ สังกัดกองพลทหารช่าง จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ,” (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550), 97.

¹⁹ละม่อม บุญศรี, “การศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้กู้เงินนอกระบบ: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี,” (ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550), 83.

นอกจากการศึกษาค่า อาชีพที่ไม่มั่นคง รายได้ที่ไม่แน่นอน ประกอบกับขั้นตอนและวิธีกู้เงินนอกระบบมีการให้บริการที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นสูง การกู้เงินส่วนใหญ่ผู้กู้จะนำไปใช้จ่าย ภายในครอบครัว นำไปลงทุนประกอบอาชีพ ซ่อมแซมบ้าน และมีบางคนนำไปใช้หนี้เงินกู้ในระบบ ส่วนสภาพชีวิตความเป็นอยู่หลังได้รับเงินกู้ส่วนใหญ่ช่วงแรกทำให้สภาพชีวิตดีขึ้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปจะมีความทุกข์มากกว่าความสุข มีความกังวลใจ เพราะต้องพยายามหาเงินมาใช้ทั้งต้น และดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง และต้องทำงานหนักมากขึ้น สำหรับความคาดหวังการดำเนินชีวิตในอนาคตนั้น ต้องการผ่อนชำระหนี้สินให้หมด จากนั้นต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพ มั่นคง ส่วนข้อเสนอแนะของผู้กู้เงินนอกระบบ เช่น ยังมีความให้มืออาชีพเงินกู้นอกระบบต่อไป โดยเห็นว่าเมื่อมีความเดือดร้อน จำเป็นต้องใช้จ่ายก็สามารถกู้ยืมเงินได้อย่างรวดเร็ว ผู้กู้เงินนอกระบบควรนำเงินที่กู้มานำไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด หากใช้ไม่เหมาะสมจะทำให้เกิดปัญหา ตามมามากมายในภายหลัง

จันทิพา บุญยะสมิต²⁰ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง โครงสร้างและพฤติกรรมการกู้เงินตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร: กรณีศึกษา นายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างตลาดของตลาดเงินกู้นอกระบบในหน่วย ทหารสูงสุด มีการกระจุกตัวสูง มีการแข่งขันต่ำ ส่วนการให้สินเชื่อของตลาดเงินกู้นอกระบบ พบว่า ผู้ให้กู้นอกระบบประกอบด้วยผู้ให้กู้ต่าง ๆ เช่น เพื่อน ทหาร ญาติพี่น้อง พ่อค้า แม่ค้า และร้านทอง ส่วนใหญ่มีมูลเหตุจูงใจในการปล่อยเงินกู้ของผู้ให้กู้คือ การได้รับผลตอบแทนสูงในระยะสั้น เนื่องจากโดยเฉลี่ยได้รับผลตอบแทนร้อยละ 5 - 10 ต่อเดือน และยังพบว่าเหตุผลประการหนึ่งคือ ต้องการช่วยเหลือผู้กู้ โดยมีระยะเวลาในการปล่อยเงินกู้จะมีตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 12 เดือน โดยไม่มี การกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ส่วนปัญหาในการกู้จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการให้กู้เงินคือ การที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระเงินคืนตามเงื่อนไขได้ และในบางครั้งต้นทุนในการติดตามสูงกว่าผลตอบแทนที่ได้ และยังพบว่านายทหารชั้นประทวนที่มีหนี้จากแหล่งเงินกู้ นอกระบบสูงกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่คือกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนายทหารชั้นประทวนที่มีอายุ มากกว่า 40 ปี และมีรายได้สูงกว่า 15,000 บาท รวมถึงกลุ่มที่มีอายุงาน 10 - 15 ปี และกลุ่มนายทหารชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสและโสด

---

²⁰จันทิพา บุญยะสมิต, “โครงสร้างและพฤติกรรมการกู้เงินตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร: กรณีศึกษา นายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548), 65.

2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้คิดพยายามหาคำตอบ ว่าทำไมคนกลุ่มหนึ่งถึงตัดสินใจก่อนหน้านอกระบบ โดยเลือกศึกษาจากบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และมีแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้างเพื่อให้คนก่อนหน้านอกระบบลดน้อยลงและหันมาเลือกใช้บริการจากสถาบันทางการเงินมากขึ้น จึงเกิดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพกว้างของการศึกษาคั้งนี้โดยมองสภาพสังคมของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เลือกศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมจึงเกิดกรอบแนวคิดที่มีตัวแปรต้นส่งผลต่อตัวแปรตามอย่างไร โดยผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจาก ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม โดยมีปัจจัยดังนี้ 1.ปัจจัยส่วนบุคคล 2.ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด 3.แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และการกู้เงินนอกระบบ

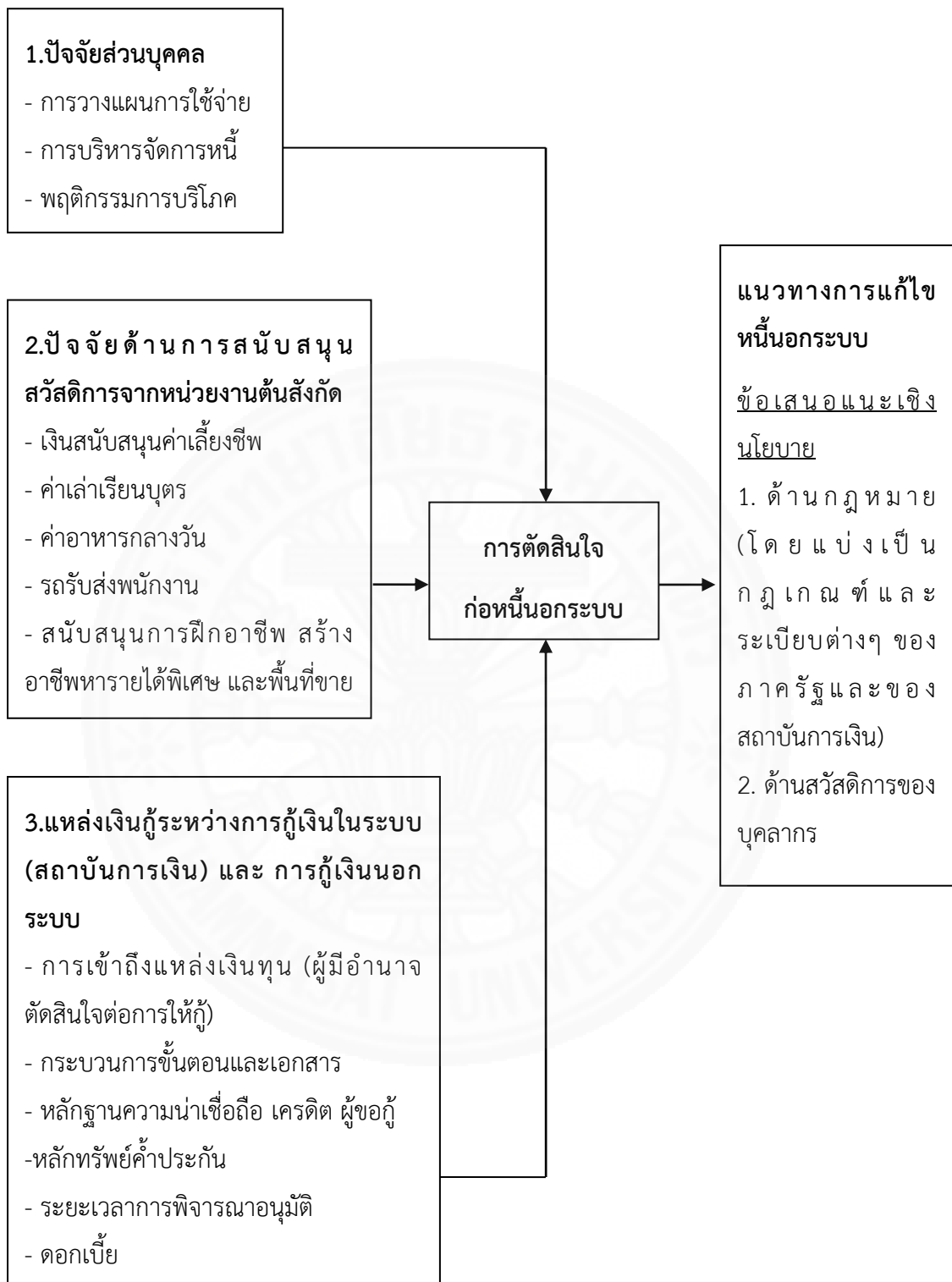
การก่อนหน้านอกระบบ มีหลากหลายสาเหตุ แต่การวิเคราะห์ควรตั้งต้นจากตัวบุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภคซึ่งเป็นเรื่องของการใช้จ่าย การตัดสินใจซื้อ การเลือกที่จะใช้ ซึ่งสิ่งของบางอย่างมีทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็น ในส่วนที่จำเป็นก็ต้องเป็นเรื่องที่ร่างกายหรือชีวิตมนุษย์ต้องการขั้นพื้นฐาน ส่วนสิ่งของที่ไม่จำเป็นหากมีการวางแผนค่าใช้จ่ายก็คงใช้จ่ายอย่างพอดีกับรายรับหรือมีบางส่วนได้เก็บออม แต่คนส่วนใหญ่มักไม่ได้วางแผนค่าใช้จ่าย และผลที่ตามมาคือหนี้ที่ไม่ใช่สิ่งของจำเป็น หรือจำเป็น ล้วนแล้วต้องมานั่งคิด ทบทวนเพื่อหาทางแก้ไขด้วยการบริหารจัดการหนี้ เพื่อให้รายรับต่อเดือนหมุนเวียนการใช้จ่ายได้ไม่ติดขัดและเพียงพอต่อการออมเงิน เพื่อรองรับภาระค่าใช้จ่ายในอนาคต

ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัดอีกหนึ่งด้านสำหรับการช่วยเหลือหรือแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ โดยหน่วยงานจากต้นสังกัด ที่จะสามารถให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ได้ลดภาระค่าใช้จ่ายจากการทำงาน และเพื่อช่วยเหลือครอบครัว โดยการสนับสนุนค่าเลี้ยงชีพ ค่าอาหารกลางวัน ในการดำรงชีวิตในแต่ละวัน เป็นไปได้ไหมที่หน่วยงานจะจัดให้มีการกินข้าวที่ทำงาน โรงอาหารภายในหน่วยงาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายจากข้าวของที่แพงขึ้นได้ และในส่วนของการเดินทางไปกลับ หากมีการเอาใจใส่ของผู้บริหารให้มีการจับคู่เพื่อนบ้านใกล้เคียง กลับบ้านทางเดียวกัน เพื่อจัดรถรับส่งในการช่วยเหลือค่าเดินทางของเจ้าหน้าที่ เพราะในปัจจุบัน ค่าเดินทางค่อนข้างสูง และเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ภาระค่าใช้จ่ายตกอยู่กับเจ้าหน้าที่ ส่วนเรื่องของครอบครัวถ้าจะนึกถึงภาระค่าใช้จ่ายที่หนักหนาสาหัสคงเป็นเรื่องของบุตร ที่มีค่าใช้จ่ายเยอะ อาทิ ค่าเทอม ค่าหนังสือ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ทำให้สภาวะจิตใจของเจ้าหน้าที่ มีความเครียดและเกิดการตัดสินใจเป็นหนี้ได้ง่าย ฉะนั้นหากมีการบริหารจัดการช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดจัดเงินอุดหนุน หรือโรงเรียนในเขตเทศบาล หน่วยงาน ที่มีค่าเทอมไม่แพง เรียนดีเรียนฟรี หรือเป็น

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานออกกฎเกณฑ์เงื่อนไขเรียนดีเรียนฟรีได้ ก็จะทำให้ภาระค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนของเจ้าหน้าที่ได้ลดลงอีกเยอะ และลดการตัดสินใจเป็นหนี้ได้ ในส่วนของการเพิ่มรายได้ นอกเหนือจากงานประจำ หน่วยงานต้นสังกัดสามารถสนับสนุนอาชีพ และสนับสนุนพื้นที่การขายสินค้าในเขตหรือพื้นที่ของหน่วยงานต้นสังกัดได้เพื่อให้คนในหน่วยงานได้มีรายได้เสริมนอกเหนือจากงานประจำที่ทำอยู่อีกทั้ง สนับสนุนให้ครอบครัวของเจ้าหน้าที่ได้มีความมั่นคง เศรษฐกิจฐานะของครอบครัวกันดีอยู่ดีมากยิ่งขึ้น

สุดท้ายอีกหนึ่งตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจก่อนนั้นนอกระบบคือ แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ(สถาบันการเงิน) และ การกู้เงินนอกระบบ ที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน และความแตกต่างนี้ทำให้หลายๆคน ตัดสินใจก่อนนั้นนอกระบบมากกว่าการก่อนนี้ในระบบ เนื่องจากความแตกต่างมีอยู่มากและเห็นได้ชัด ล้วนแล้วเป็นปัจจัยสนับสนุนการตัดสินใจได้ดีของผู้กู้ เพราะเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินเร่งด่วน เมื่อหาที่กู้ยืมเงินก็จะเกิดข้อเปรียบเทียบประกอบกับระยะเวลาในความจำเป็นที่ต้องใช้เงินอย่างเร่งด่วน การเข้าถึงแหล่งเงินทุน(ผู้มีอำนาจตัดสินใจต่อการให้กู้) ที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจสามารถให้เงินได้ทันที เปรียบเทียบกับสถาบันการเงินที่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร เพราะต้องรอการอนุมัติจากผู้จัดการสาขาและฝ่ายสินเชื่อพิจารณาตามเอกสารประกอบกันในการพิจารณาความน่าเชื่อถือหรือเครดิตผู้กู้ และยังมีกระบวนการขั้นตอนเอกสารต่างๆในการประกอบการยื่นขอสินเชื่อพร้อมกับเสนอหลักทรัพย์ค้ำประกันการชำระหนี้เพื่อขอยอดเงินตามตามการประเมินขอสินเชื่อและหากมีการไม่ชำระเงินตามที่ตกลงกันตามสัญญาผู้ยืมก็จะมีกรยึดหลักทรัพย์ค้ำประกันการชำระหนี้ หากได้มีการอนุมัติเงินกู้ยืมแล้วก็จะมีค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ยตามสัญญาผู้ยืม ซึ่งการกู้เงินในระบบมีข้อดีตรงเรื่องดอกเบี้ยของเงินกู้ที่ไม่สูงนักตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแตกต่างจากกู้เงินนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

ปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมาแล้วล้วนแล้วมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจก่อนนั้นนอกระบบ เพื่อเข้าใจและทราบถึงเหตุผลต่างๆจากการก่อนนั้นนอกระบบ นำไปสู่แนวทางการแก้ไขนั้นนอกระบบ รูปแบบข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1. ด้านกฎหมาย (โดยแบ่งเป็นกฎหมายและระเบียบต่างๆ ของภาครัฐและของสถาบันการเงิน) 2. ด้านสวัสดิการของบุคลากร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” มุ่งเน้นศึกษาสาเหตุการก่อกำเนิดนอกระบบ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขแก่สถาบันการเงิน และหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ได้แก่

3.1.1 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) ตามกรอบการศึกษา เพื่ออธิบายถึงสาเหตุการก่อกำเนิดนอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

3.1.2 วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มหรือพื้นที่ในกลุ่มเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

3.2 ประชากรที่ศึกษา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้คัดเลือกหน่วยงานที่สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ในพื้นที่มีทั้งหมด 14 ตำบล ประกอบด้วย 1. บางปรอก 2. บ้านใหม่ 3. บ้านกลาง 4. บ้านฉาง 5. บ้านกระแซง 6. บางชะแยง 7. บางคูวัด 8. บางหลวง 9. บางเตือ 10. บางพูด 11. บางพูน 12. บางกะดี 13. สวนพริกไทย 14. หลักหก จำนวนประชากรทั้งหมด 3,200 คน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มประชากรเป็นบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีและประสบปัญหาเป็นนอกระบบระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามลักษณะโดย

3.2.1 การตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน

- กลุ่มแรก เป็นลูกจ้าง พนักงาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 150 คน

- กลุ่มสอง เป็นข้าราชการ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 50 คน

3.2.2 การสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ประสบปัญหาหนี้ในระบบเป็นระยะเวลานานมากกว่า 5 ปี และการสุ่มที่เลือกจำนวนเพียง 5 คนเพราะเป็นผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูลและสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

- ในการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกจึงทำการสัมภาษณ์ ลูกจ้าง พนักงานและข้าราชการที่ยินดีให้การสัมภาษณ์ และประสบปัญหาเป็นหนี้ในระบบระยะเวลา 5 ปี ขึ้นไป

3.3 เครื่องมือที่ใช้ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ศึกษามี 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.3.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือกประชากรคือ ต้องประสบปัญหาเป็นหนี้ในระบบระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย 2 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นลูกจ้าง พนักงาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 150 คน กลุ่มสอง เป็น ข้าราชการ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 50 คน รวมเป็นจำนวน 200 คน ในการตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของลูกจ้าง พนักงาน ข้าราชการสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ ระดับตำแหน่งงาน สถานภาพสมรส ซึ่งเป็นคำถามที่เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมของบุคคลที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ในระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมตัวบุคคลที่ก่อให้เกิดเป็นหนี้ประกอบด้วย ความต้องการกายภาพ ความต้องการทางสังคม ความจำเป็นเหตุสุดวิสัย เงินทุนประกอบอาชีพ สภาพแวดล้อมอื่นๆ

3.3.2 ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือกประชากรคือ ต้องประสบปัญหาเป็นหนี้ในระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป เป็นลูกจ้าง พนักงาน ข้าราชการ ซึ่งยินดีให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

3.4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการประมวลเป็นผลการศึกษา โดยกำหนดค่าคะแนนแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมและเห็นด้วยดังนี้

คะแนนลักษณะพฤติกรรมและเห็นด้วย แบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับมากที่สุด	=	5
ระดับมาก	=	4
ระดับปานกลาง	=	3
ระดับน้อย	=	2
ระดับน้อยที่สุด	=	1

เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยของคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณอันตรภาคชั้น คือ

$$\begin{aligned}
 &= \text{ค่าพิสัยจำนวนชั้น} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลดังนี้

พฤติกรรม/เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00
พฤติกรรม/เห็นด้วยมาก	คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20
พฤติกรรม/เห็นด้วยปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40
พฤติกรรม/เห็นด้วยน้อย	คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60
พฤติกรรม/เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3.4.2.1 การอธิบาย หรือการแปลความข้อมูลจากการสัมภาษณ์และผู้ที่ศึกษาถอดเทปคำสัมภาษณ์ ชนิดคำต่อคำ เมื่อถอดเทปมาแล้วนำคำสัมภาษณ์ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน มาเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของข้อมูล

3.4.2.2 ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้อง

3.4.2.3 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้องเป็นการยืนยันความถูกต้องและช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือ โดยการให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบผลการศึกษา

3.4.2.4 นำข้อมูลมาสรุปแล้วนำเสนอเป็นภาพรวมของเนื้อหาในแต่ละประเด็น

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีจังหวัดปทุมธานี” เป็นการศึกษามุ่งเน้นศึกษาสาเหตุการก่อกำเนิดนอกระบบ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขแก่สถาบันการเงิน และหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) จำนวน 5 คน ซึ่งได้แก่บุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป โดยเป็นทั้งลูกจ้าง พนักงาน และข้าราชการ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีหลักเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น คือ ต้องประสบปัญหาเป็นหนี้นอกระบบระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งประกอบด้วยทั้งบุคลากรที่เป็นลูกจ้าง/พนักงานสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 130 คน และบุคลากรที่เป็นข้าราชการ สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 70 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 200 คน ทั้งนี้ภายหลังจากตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดพบว่าแบบสอบถามทั้ง 200 ชุด มีความครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้ขอนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

โดยจะใช้วิธีนำผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์วิจัยเชิงคุณภาพมาอธิบายข้อมูลและเหตุผลต่างๆ ของแบบสอบถาม วิจัยเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายในแต่ละเรื่องตามกรอบงานวิจัยครั้งนี้

4.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำเนิดนอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ผลการศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นสรุปผลการสอบถามตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้นอกระบบระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป

4.1.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	111	55.50
- หญิง	89	44.50
รวม	200	100.00
อายุ		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	92	46.00
- 31- 40 ปี	89	44.50
- 41 ปี ขึ้นไป	19	9.50
รวม	200	100.00
อายุเฉลี่ย = 32.94 ปี , S.D. =6.560 ปีอายุมากที่สุด = 55 ปี และอายุน้อยที่สุด = 22 ปี		
สถานภาพครอบครัว		
- โสด	132	66.00
- สมรส	63	31.50
-หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5	2.50
รวม	200	100.00
จำนวนบุตร (คน)		
- ไม่มี	117	69.64
- มี ระบุจำนวน	51	30.36
● 1 คน	26	15.50
● 2 คน	19	11.30
● 3 คน	5	3.00
● 4คน	1	0.60
	-	-
รวม	168	100.00

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการจ้างงาน		
- ข้าราชการ	70	35.00
- พนักงาน/ลูกจ้าง	130	65.00
รวม	200	100.00
ลักษณะที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน		
- บ้านเดี่ยว	40	20.00
- ทาวน์เฮ้าส์	28	14.00
- คอนโดมิเนียม	14	7.00
- อพาร์ทเมนท์	68	34.00
- อาคารพาณิชย์/ตึกแถว	1	0.50
- บ้านพักสวัสดิการ/บ้าน/ห้องเช่า	7	3.50
- อื่นๆ	42	21.00
รวม	200	100.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	32	16.00
- 15,001 – 30,000 บาท	162	81.00
- 30,001 บาทขึ้นไป	6	3.00
รวม	200	100.00
รายได้เฉลี่ย = 19,687.75 บาท S.D. = 7,025.998 บาท รายได้อยู่ระหว่าง 9,000 – 80,000 บาท		
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท	159	79.50
- 15,001 – 30,000 บาท	40	20.00
- 30,001 บาทขึ้นไป	1	0.50
รวม	200	100.00
รายจ่ายเฉลี่ย = 13,826.00 บาท S.D. = 6,980.477 บาท รายจ่ายอยู่ระหว่าง 2,200 – 90,000 บาท		

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมการวางแผนการใช้จ่าย		
- มีการวางแผน	112	56.00
- ไม่มีการวางแผน	88	44.00
รวม	200	100.00
พฤติกรรมการบริหารจัดการหนี้		
- มีการบริหารจัดการหนี้	117	58.50
- ไม่มีการบริหารจัดการหนี้	83	41.50
รวม	200	100.00
พฤติกรรมการวางแผนการเลือกใช้จ่ายกับสิ่งของจำเป็นกับสิ่งของไม่จำเป็น		
- มีการวางแผน	107	53.50
- ไม่มีการวางแผน	93	46.50
รวม	200	100.00
ภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบัน		
- บัตรเครดิต	108	54.00
- สินเชื่อบุคคล	115	57.50
- สินเชื่อเนกประสงค์รวม	7	3.50
- สินเชื่อที่อยู่อาศัย	37	18.50
<i>หมายเหตุ*** คำนวณร้อยละจากตัวอย่างที่ตอบข้อนี้จำนวน 200 คน</i>		
จำนวนบัตรเครดิตที่มีในปัจจุบัน (ใบ)		
- 1 ใบ	72	65.45
- 2 ใบ	26	23.64
- 3 ใบ	9	8.18
- 4 ใบ	1	0.91
- 5 ใบ	2	1.82

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของหนี้สิน		
- สินเชื่อเคหะ	34	17.00
- สินเชื่อบัตรเครดิต	105	52.50
- สินเชื่อรถยนต์	22	11.00
- สินเชื่ออเนกประสงค์	10	5.00
- สินเชื่อบัตรเงินสด	101	50.50
- อื่นๆ	4	2.00
หมายเหตุ*** คำนวณร้อยละจากตัวอย่างที่ตอบข้อนี้จำนวน 200 คน		
วัตถุประสงค์ของการก่อหนี้สิน		
- ชื้อบ้าน/คอนโด	39	19.50
- ใช้อุปโภคบริโภค	170	85.00
- ชื้อรถยนต์	22	11.00
- ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	24	12.00
- ค่ารักษาพยาบาล	20	10.00
- ค่าใช้จ่ายในการลงทุน	3	1.50
- ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	34	17.00
- อื่นๆ เช่น ชื้อที่ดิน	3	1.50
หมายเหตุ*** คำนวณร้อยละจากตัวอย่างที่ตอบข้อนี้จำนวน 200 คน		
บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อหนี้มากที่สุด		
- ตนเอง	144	72.73
- สมาชิกในครอบครัว	38	19.19
- เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน	11	5.56
- พนักงานธนาคาร/พนักงานขาย	5	2.53
รวม	198	100.00

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ท่านก่อก่อนนี้เหล่านี้เพื่อใคร		
- ตนเอง	143	72.22
- พ่อ/แม่	21	10.61
- คู่สมรส/บุตร	33	16.67
- ญาติ	0	0.00
- เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน	0	0.00
- อื่นๆ	1	0.51
รวม	198	100.00
วัตถุประสงค์ที่มีแนวโน้มก่อก่อนนี้ในอนาคต		
- ชื้อบ้าน/คอนโด	67	33.50
- ใช้อุปโภคบริโภค	147	73.50
- ชื้อรถยนต์	81	40.50
- ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	26	13.00
- ค่ารักษาพยาบาล	3	1.50
- เพื่อการลงทุน	42	21.00
- ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	5	2.50
- อื่นๆ	3	1.50
หมายเหตุ*** คำนวณร้อยละจากตัวอย่างที่ตอบข้อนี้จำนวน 200 คน		

จากตารางที่ 4.1 แสดงถึงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยครอบคลุมทั้งกลุ่มข้าราชการและลูกจ้าง/พนักงาน จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการกำหนดตามขนาดสัดส่วนของประชากรที่จำแนกตามสถานภาพการจ้างงาน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 35 และมีสถานภาพเป็นลูกจ้าง/พนักงาน คิดเป็นร้อยละ 65 (จำนวนทั้งสิ้น 200 คน) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 55.50 และเป็นผู้หญิง ร้อยละ 44.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 22 – 55 ปี โดยอายุเฉลี่ยประมาณ 33 ปี และส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี (ร้อยละ 46.00) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 44.50) ที่

เหลือร้อยละ 9.50 อยู่ในกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งมีสถานภาพโสด (ร้อยละ 66.00) สมรส ร้อยละ 31.50 และอีกร้อยละ 2.50 นั้นมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ แต่กลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 70 นั้นไม่มีบุตร (ร้อยละ 69.64) มีบุตรเพียง ร้อยละ 30.36 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ คิดเป็น 34.00 มีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นอพาร์ทเมนต์ รองลงมา คือ ร้อยละ 20.00 เป็นบ้านเดี่ยว และอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 14.00 เป็นทาวน์เฮ้าส์กลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 80 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 81.00) รองลงมาคือ มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท (ร้อยละ 16.00) และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท (ร้อยละ 3.00) กลุ่มตัวอย่างเกือบร้อยละ 80 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนจำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท (ร้อยละ 79.50) รองลงมา คือ มีรายจ่ายเดือนละ 15,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 20.00) ที่เหลืออีกร้อยละ 0.50 มีรายจ่ายต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการเงินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 56.00 ที่มีการวางแผนเรื่องการใช้จ่ายเงิน แต่อีกเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการวางแผนเรื่องการใช้จ่ายเงิน (ร้อยละ 44.00) ร้อยละ 58.50 มีพฤติกรรมการบริหารจัดการหนี้ อีกร้อยละ 41.50 ที่ไม่มีการบริหารจัดการหนี้ และกลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งที่มีการวางแผนเรื่องการเลือกใช้จ่ายระหว่างสิ่งของที่จำเป็นและไม่จำเป็น (ร้อยละ 53.50) ร้อยละ 46.50 ที่ไม่มีการวางแผนต่อเรื่องดังกล่าว ภาระหนี้สินที่กลุ่มตัวอย่างมีในปัจจุบันมากที่สุด คือ สินเชื่อบุคคล (ร้อยละ 57.50) รองลงมา คือ บัตรเครดิต (ร้อยละ 54.00) สินเชื่อที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 18.50) และสินเชื่อเนกประสงค์รวม (ร้อยละ 3.50) โดยส่วนใหญ่มีบัตรเครดิต จำนวน 1 ใบ (ร้อยละ 65.45) รองลงมา คือ 2 ใบ (ร้อยละ 23.64) ประเภทของหนี้สินของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 52.50 เป็นสินเชื่อบัตรเครดิต รองลงมา คือ สินเชื่อบัตรเงินสด และสินเชื่อเคหะ (ร้อยละ 50.50 และร้อยละ 17.00 ตามลำดับ) โดยส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 85.00 ที่ก่อหนี้สินเพื่อใช้ในการอุปโภค/บริโภค รองลงมา คือ เพื่อซื้อที่อยู่อาศัย (บ้าน/คอนโด) และเพื่อการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 19.50 และร้อยละ 17.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 72.73 พบว่า ตนเองนั้นมีอิทธิพลต่อการก่อหนี้มากที่สุด รองลงมา คือ สมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 19.19) หนี้สินของกลุ่มตัวอย่างก่อขึ้นเพื่อตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 72.22) รองลงมาคือ คู่สมรส/บุตร และ พ่อ/แม่ คิดเป็นร้อยละ 16.67 และร้อยละ 10.61 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของการก่อหนี้ในอนาคต ร้อยละ 73.50 ที่จะก่อหนี้เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค รองลงมาคือ เพื่อซื้อรถยนต์ และเพื่อซื้อบ้าน/คอนโด (ร้อยละ 40.50 และร้อยละ 33.50 ตามลำดับ)

ผลการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้ นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป ด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า “สาเหตุหลักมาจากเงินเดือนที่รับอยู่ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายหลายอย่าง เช่น ผ่อนบ้าน ผ่อนรถ ผ่อนบัตรเครดิต ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน” เนื่องจากรายได้ในปัจจุบันมีแค่เงินเดือนเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน และไม่มีเงินเก็บออม ถึงแม้จะมีการวางแผนค่าใช้จ่ายที่จะทำให้อยู่ได้เพียงพอในแต่ละเดือน แต่ก็ทำได้เพียงแค่เงินเดือนพอใช้ต่อเดือนเท่านั้น “เนื่องจากมีรายรับทางเดียว จากงานประจำ ซึ่งไม่พอกับค่าใช้จ่าย และภาระต่างๆที่เกิดขึ้น” ส่วนแผนระยะยาวในการวางแผนค่าใช้จ่ายนั้นคงทำได้ยากเพราะไม่รู้ว่าจะมีเหตุจำเป็นในอนาคตที่จะต้องใช้เงินมากน้อยแค่ไหน เพราะปัจจุบันรายได้ก็ไม่ค่อยเพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละเดือน เพราะในแต่ละเดือนก็นำไปใช้จ่ายกับการอุปโภคบริโภค ตามทฤษฎีเรียกว่า หนี้สินเพื่อการบริโภคใช้จ่ายสำหรับชีวิตประจำวันและถือเป็นหนี้สินไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งรายได้นั้นยังต้องจัดการเงินบางส่วนมาชำระหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าผ่อนบัตรเครดิต ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

หนี้สินส่วนใหญ่ เกิดจากการกู้ยืมมาใช้จ่ายใช้สอยสำหรับชีวิตประจำวันซึ่งบางเรื่องนั้นเป็นสิ่งจำเป็นและไม่จำเป็น หลายครั้งการเป็นหนี้ก็เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเหตุฉุกเฉิน เช่น ค่าซ่อมบำรุงรถยนต์ ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายไม่อาจคาดเดาได้ เพราะเกิดขึ้นในอนาคต “มีเหตุฉุกเฉินในการใช้เงิน หมุนเงินไม่ทัน ต้องการเงินทุนสำรอง” ทำให้ต้องกดเงินสดผ่านบัตรเครดิตมาใช้จ่าย ทำให้เกิดเป็นหนี้สิน ถึงแม้จะมีการวางแผนการใช้จ่าย แต่ก็ไม่สามารถกำหนดหรือวางแผนในระยะยาวได้ เพียงได้แค่วางแผนการใช้จ่ายในระยะสั้นๆ เท่านั้น เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายและบริหารจัดการหนี้สิน

การเกิดหนี้สินส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุการบริโภค ซึ่งการบริโภคนั้นมีทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นตามทฤษฎีว่าด้วยเรื่อง ปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีพ และสิ่งของฟุ่มเฟือย หลายครั้งการที่ก่อหนี้สิน ล้วนเกิดขึ้นจากพฤติกรรมการเล่นแบบที่เป็นปัจจัยทางวัฒนธรรม ช่วงชั้นของสังคม ที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีรายได้ อาชีพ การศึกษา ที่มีเหมือนหรือใกล้เคียงกันก่อเกิดเป็นสังคมหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมการเล่นแบบนั้นทำให้ผู้บริโภคที่อยู่ในชั้นสังคมเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเหมือนกัน อยากรู้อยากเห็นเหมือนกัน ซึ่งเป็นค่านิยมของคนในกลุ่มชนชั้นสังคมเดียวกัน เช่น เห็นเพื่อนบ้านออกรถยนต์ใหม่ป้ายแดงก็อยากมีรถใหม่อย่างเขา เห็นเพื่อนในที่ทำงานแต่งตัวซื้อของแบรนด์เนมก็อยากซื้อตามเขา สิ่งเหล่านี้เกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมเพื่อให้คนในสังคมเดียวกันเกิดการยอมรับ กลายเป็นค่านิยมของกลุ่มชนชั้นนั้น สิ่งเหล่านี้จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างมาก

4.1.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความต้องการการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

การจัดสวัสดิการ	ระดับความพึงพอใจ					Mean (S.D.)	การแปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. ควรมีการจัดสวัสดิการ ให้กับพนักงานเพื่อลด ภาระค่าใช้จ่าย	95 (48.20)	77 (39.10)	21 (10.70)	3 (1.50)	1 (0.50)	4.33 (0.768)	มากที่สุด
2. เงินสนับสนุนค่าเลี้ยงชีพ	91 (45.50)	66 (33.00)	33 (16.50)	9 (4.50)	1 (0.50)	4.19 (0.903)	มาก
3. ค่าเล่าเรียนบุตร	91 (46.00)	95 (48.00)	10 (5.10)	1 (0.50)	1 (0.50)	4.38 (0.656)	มาก
4. ค่าอาหารกลางวัน	72 (36.20)	77 (38.70)	41 (20.60)	8 (4.00)	1 (0.50)	4.06 (0.880)	มาก
5. รถรับส่งพนักงาน	69 (34.80)	92 (46.50)	29 (14.60)	7 (3.50)	1 (0.50)	4.12 (0.820)	มาก
6. สนับสนุนการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพหารายได้พิเศษ และพื้นที่ขายของ	81 (41.00)	85 (42.50)	28 14.00	4 2.00	1 0.50	4.22 (0.803)	มากที่สุด

จากตารางข้างต้น แสดงถึงระดับความต้องการการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความต้องการการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด 3 ประการที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างต้องการการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย ค่าเล่าเรียนบุตร และการสนับสนุนการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพหารายได้พิเศษ และพื้นที่ขายของ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างต้องการสวัสดิการด้านเงินสนับสนุนค่าเลี้ยงชีพ ค่าอาหารกลางวัน และรถรับส่งพนักงาน อยู่ในระดับมาก

ผลการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้ นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป ด้านปัจจัยการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดเล็งเห็นถึงความสำคัญในการช่วยเหลือกลุ่มพนักงาน ลูกจ้าง เห็นควรให้มีการช่วยเหลือในรูปแบบการจัดสวัสดิการ เพื่อช่วยเหลือและเสริมสร้างกำลังใจให้กับกลุ่มพนักงาน ลูกจ้างอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มพนักงาน ลูกจ้าง ไม่มีสวัสดิการใดๆ ช่วยเหลือ ซึ่งแตกต่างจากข้าราชการที่มีสวัสดิการคอยดูแลต่างๆ การที่หน่วยงานต้นสังกัดเห็นความสำคัญในการสนับสนุนสวัสดิการช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ก็จะส่งผลให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และได้มีเงินเก็บออม ไม่มีหนี้สิน

การช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของพนักงาน ลูกจ้างแล้ว ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับกลุ่มพนักงาน สำหรับคนทำงานทุกคนจะอยู่ที่ไหนก็ตาม สิ่งสำคัญของคนทำงานคือเขาต้องการให้หน่วยงานต้นสังกัดเห็นความสำคัญ ความใส่ใจ การเป็นอยู่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้คนทำงานมีความรักต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

ถือเป็นเรื่องที่ดี สำหรับพนักงาน ลูกจ้าง และเห็นด้วยอย่างยิ่งให้มีการสนับสนุนและช่วยเหลือ เพราะข้าราชการมีสวัสดิการรองรับหลายอย่างๆ แต่ในส่วนของพนักงาน และลูกจ้าง ไม่มีสวัสดิการพิเศษใด นอกเหนือจากสิทธิจากประกันสังคมที่ส่งเป็นรายเดือน ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายมีเยอะ ทั้งค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเดินทางในแต่ละวัน ค่าอาหารการกิน ซึ่งในปัจจุบันทิศทางค่าครองชีพนั้นสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงอยากให้หน่วยงานต้นสังกัด จัดทำโครงการต่างๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้พนักงานและลูกจ้างได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในบางส่วนลง คงไม่ขอให้ช่วยทั้งหมด แต่อย่างน้อยภาระค่าใช้จ่ายบางส่วนลดลง ก็คงทำให้มีเงินเหลือไว้ออม เหลือเก็บได้ นอกจากการได้รับการช่วยเหลือโดยการลดภาระค่าใช้จ่ายแล้ว บางคนอยากมีรายได้พิเศษที่นอกเหนือจากงานประจำ แต่ไม่รู้ว่าจะไปประกอบอาชีพอะไร วิชาชีพก็ไม่มี ไม่มีเทคนิคการทำอาหาร จึงอยากให้หน่วยงานต้นสังกัดประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีวิทยากรจากทางภาครัฐด้วยกัน เข้ามาจัดอบรมฝึกอาชีพ เพื่อที่จะทำให้อาชีพเสริม และค้าขาย เป็นรายได้อีกทางเพื่อแบ่งเบาภาระ “การมีรายได้เสริมก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เป็นหนี้ได้น้อยลง เพราะรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นก็จะช่วยแบ่งเบาภาระในการจ่ายหนี้ต่างๆ” หากหน่วยงานต้นสังกัดได้เห็นความสำคัญตรงนี้ จึงอยากให้มีการสนับสนุนด้านอาชีพ และพื้นที่จัดจำหน่าย เช่น จัดอบรมฝึกอาชีพตามความสนใจของพนักงาน ลูกจ้าง และมีพื้นที่ในส่วนของทางราชการ จัดสรรให้พนักงาน ลูกจ้าง ของหน่วยงานได้มีพื้นที่ให้จัดจำหน่ายสินค้า หรือเป็นตลาดนัดขนาดย่อมได้ ให้กับประชาชนผู้มาติดต่อราชการ และบุคคลทั่วไป

นอกเหนือจากการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้วนั้น อีกหนึ่งแนวทางการช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาการเป็นหนี้ของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างนั้น อยากให้

หน่วยงานต้นสังกัดจัดตั้งสหกรณ์ภายในหน่วยงาน เพื่อให้พนักงานได้ออมเงิน และได้กู้เงินฉุกเฉินในยามจำเป็นเร่งด่วน “จัดตั้งธนาคารหรือสหกรณ์ภายในหน่วยงานขนาดเล็ก ให้จัดตั้งเป็นโครงการหนึ่งที่สามารถเป็นโมเดลตัวอย่างให้กับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มคนทำงานสามารถกู้เงินยามฉุกเฉินจำเป็นได้” โดยได้รับดอกเบี้ยต่ำคล้ายกับสถาบันการเงิน แต่มีการพิจารณาอนุมัติที่รวดเร็วเหมือนเงินกู้นอกระบบ

4.1.3 ความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบและเงินกู้นอกระบบ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบ

ระบบการกู้เงิน จากสถาบันการเงินในระบบ	ระดับความพึงพอใจ					Mean (S.D.)	การแปล ผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ/ เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านบริการเงินกู้							
1. ความสะดวก รวดเร็วใน การอนุมัติเงินกู้	43 (21.80)	87 (44.20)	44 (22.30)	23 (11.70)	0.00	3.76 (0.925)	มาก
2. มีบุคคล หรือหลักทรัพย์ค้ำ ประกัน	36 (18.30)	49 (24.90)	65 (33.00)	46 (23.40)	1 (0.50)	3.37 (1.050)	มาก
3. ให้อัตราดอกเบี้ยสูง	41 (20.80)	85 (43.10)	54 (27.40)	13 (6.60)	4 (2.00)	3.74 (0.931)	มาก
4. เอกสารแสดงรายได้/ เครดิตผู้กู้	36 (18.30)	79 (40.10)	59 (29.90)	21 (10.70)	2 (1.00)	3.64 (0.935)	มาก
5. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ง่าย	38 (19.30)	80 (40.60)	64 (32.50)	15 (7.60)	0 (0.00)	3.72 (0.863)	มาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อระบบ
เงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบ (ต่อ)

ระบบการกู้เงิน จากสถาบันการเงินในระบบ	ระดับความพึงพอใจ					Mean (S.D.)	การแปล ผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ/ เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านราคา							
1. อัตราดอกเบี้ย	36 (18.30)	79 (40.10)	62 (31.50)	17 (8.60)	3 (1.50)	3.65 (0.928)	มาก
2. ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืม เงิน	30 (15.20)	83 (42.10)	55 (27.90)	25 (12.70)	4 (2.00)	3.56 (0.965)	มาก
3. ค่าปรับในการชำระล่าช้า	34 (17.30)	87 (44.40)	62 (31.60)	8 (4.10)	5 (2.60)	3.70 (0.892)	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์							
1. ญาติพี่น้อง/ครอบครัว	25 (12.70)	77 (39.10)	72 (36.50)	21 (10.70)	2 (1.00)	3.52 (0.884)	มาก
2. เพื่อน	25 (12.70)	102 (51.80)	59 (29.90)	9 (4.60)	2 (1.00)	3.71 (0.785)	มาก
3. ป้ายประกาศ	49 (24.90)	90 (45.70)	50 (25.40)	5 (2.50)	3 (1.50)	3.90 (0.857)	มาก
4. อินเทอร์เน็ต	25 (12.70)	100 (50.80)	67 (34.00)	3 (1.50)	2 (1.00)	3.73 (0.740)	มาก
5. การบอกต่อ	30 (15.20)	91 (46.20)	64 (32.50)	10 (5.10)	2 (1.00)	3.70 (0.826)	มาก

จากตารางที่ 4.3 นั้นแสดงถึงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบ เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริการเงินกู้ ด้านราคา และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ทั้ง 3 ด้านนั้นกลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ด้านบริการเงินกู้ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งเรื่องของความสะดวกรวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้ การให้วงเงินกู้ที่สูง ต้องแสดงเอกสารรายได้/เครดิตผู้กู้ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย โดยส่วนใหญ่เกินร้อยละ

40 เห็นด้วยในระดับมาก มีเพียงเรื่องของการมีบุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกันเท่านั้นที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (ร้อยละ 33.00)ด้านราคา ทั้งเรื่องของอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน และค่าปรับในการชำระล่าช้า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 40.10 ร้อยละ 42.10 และร้อยละ 44.40 ตามลำดับ)ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ป้ายประกาศมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของระบบการกู้เงินของสถาบันการเงินในระบบทั้งจาก 2 ประเภทนี้มากที่สุด แต่การประชาสัมพันธ์ทุกประเภทรุ่นระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

ผลการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้ นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป เป็นความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบ

การเริ่มต้นขออนุมัติสินเชื่อกับสถาบันการเงินในระบบนั้น มีขั้นตอนที่ต้องเตรียมเอกสารประกอบการพิจารณายุ่งยาก เพราะสถาบันการเงินในระบบจะขอเอกสารเพื่อนำมาพิจารณาอนุมัติ ประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้ สลิปเงินเดือนกับหนังสือรับรองเงินเดือน ต้องเขียนเอกสารภายในหน่วยงานเพื่อยื่นขอเอกสารกับฝ่ายคลัง (ภายในหน่วยงาน) สเตทเม้นท์ 6 เดือน ต้องเขียนคำขอกับทางธนาคารที่มีเงินเดือนหรือเงินหมุนเวียนภายในบัญชีและเสียเงินค่าขอสเตทเม้นท์ เป็นต้น “ความยุ่งยากการกู้เงินในปัจจุบันนี้ มันเป็นแค่ช่วงเริ่มต้นเท่านั้น เพราะต้องไปสมัครและลงทะเบียนกับธนาคารหรือสถาบันการเงินในระบบ ทำให้ช่วงแรกต้องเตรียมเอกสาร และดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้ได้รับการพิจารณาอนุมัติและมีบัตรกดเงินสดไว้ใช้จ่าย” ยอดวงเงินกู้ที่ขอได้นั้นตามสัดส่วนรายได้และหลักทรัพย์ที่นำมาจำนอง หมายความว่า ยังมีทรัพย์สินเยอะยังมีอำนาจต่อรองวงเงินกู้มากขึ้น ส่วนคนที่ไม่มียหลักทรัพย์ค้ำประกันก็จะได้อวงเงินที่น้อยไม่เพียงพอต่อการกู้เงินนำไปใช้จ่าย การเข้าถึงแหล่งเงินทุน(ผู้อำนาจตัดสินใจต่อการให้กู้) หรือผู้จัดการแบงก์ จะประเมินและพิจารณาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว ทำให้การพิจารณาต้องใช้เวลาในการตรวจสอบเอกสารและประเมินความสามารถการใช้หนี้ของผู้กู้ เมื่อเห็นว่าผู้กู้มีความเสี่ยงและไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ธนาคารก็จะปฏิเสธการขอกู้เงิน แต่ถ้าเห็นแล้วว่าผู้กู้มีความสามารถในการชำระหนี้ ก็จะอนุมัติการกู้เงินและเสนอยอดกู้ใหม่ มากขึ้นหรือน้อยลง แล้วแต่หลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกัน ดอกเบี้ยและการแบ่งชำระเป็นงวดๆเป็นไปตามข้อตกลงที่ธนาคารเป็นผู้กำหนด หากผู้กู้มีความเห็นชอบก็จะนัดทำสัญญากันและมีความผูกพันกันตามสัญญาข้อตกลงที่ให้กันเอาไว้

จากกระบวนการทั้งหมดจะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนทางด้านเอกสารค่อนข้างยุ่งยาก ซึ่งบางครั้งการทำสัญญาที่มีเนื้อหาค่อนข้างเยอะ ทำให้ผู้ที่เป็นกลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อยรู้สึกไม่เข้าใจ และอยากได้เงินง่ายมากกว่าที่จะต้องมาดำเนินการทางเอกสารที่มีขั้นตอนยุ่งยาก แต่ในปัจจุบันการกู้ยืมการรวบรวมขั้นตอนที่รวดเร็วมากขึ้น ทำให้ผู้ส่วนใหญ่สะดวกกับการกู้เงินกับสถาบันการเงินในระบบมากยิ่งขึ้น แต่เชื่อว่าทุกคนที่ขออนุมัติเงินกู้ บัตรกดเงินสดจะผ่านการพิจารณาอนุมัติได้ทุกคน ไม่จำเป็น

เสมอไป เพราะหลายคนก็ถูกปฏิเสธ ซึ่งทำให้เสียเวลาในการรอคำตอบอย่างมาก เพราะสุดท้ายก็ไม่ได้ นำเงินที่ต้องการมาใช้ได้ทันท่วงที “สิ่งที่เสียเวลาที่สุดของการกู้เงินกับสถาบันการเงินในระบบ คือ การถูกปฏิเสธการให้กู้ เพราะทำให้เสียเวลา เสียโอกาสที่จะต้องใช้จ่ายเงินในทันที เพราะเราคาดหวังว่า เราจะได้รับเงินตรงนั้น” จากที่ดำเนินการสัมภาษณ์ได้มีข้อมูลน่าสนใจ ว่าด้วยเรื่องของการอนุมัติที่ว่า ถ้ามีเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องการเงินเร่งด่วนก็จะอาศัยบัตรเครดิตเงินซึ่งวงเงินส่วนใหญ่อยู่ที่ 10,000-30,000 บาท สามารถถอนเงินสดที่ตู้ได้ทันทีและถ้าต้องการเงินก้อนจำนวนหนึ่งก็ขออนุมัติสินเชื่อเงินสดส่วนบุคคลได้คนละไม่เกิน 200,000 บาท ขึ้นอยู่กับอายุงานและเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน การกู้เงินในปัจจุบันนี้จึงได้เงินง่ายมากขึ้น แต่จะมีความยุ่งยากขึ้นตอนเอกสารเล็กน้อยในช่วงแรกที่ต้องไปสมัครและลงทะเบียนขอใช้บัตรเงินสด

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้นอกระบบ

ระบบการกู้เงิน นอกระบบ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					Mean (S.D.)	การ แปล ผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ/ เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านบริการเงินกู้							
1. ความสะดวก รวดเร็วในการ อนุมัติเงินกู้	49 (24.90)	70 (35.50)	49 (24.90)	23 (11.70)	6 (3.00)	3.68 (1.067)	มาก
2. มีบุคคล หรือหลักทรัพย์ค้ำ ประกัน	36 (18.30)	79 (40.10)	51 (25.90)	21 (10.70)	10 (5.10)	3.56 (1.066)	มาก
3. ให้วงเงินกู้สูง	33 (16.80)	93 (47.20)	54 (27.40)	11 (5.60)	6 (3.00)	3.69 (0.921)	มาก
4. เอกสารแสดงรายได้/เครดิตผู้กู้	35 (17.80)	76 (38.60)	63 (32.00)	14 (7.10)	9 (4.60)	3.58 (1.010)	มาก
5. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย	32 (16.20)	70 (35.50)	70 (35.50)	19 (9.60)	6 (3.00)	3.52 (0.977)	มาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อระบบ
เงินกู้นอกระบบ (ต่อ)

ระบบการกู้เงิน นอกระบบ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					Mean (S.D.)	การ แปล ผล
	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ใจ/ เฉยๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง		
ด้านราคา							
1. อัตราดอกเบี้ย	36 (18.30)	70 (35.50)	51 (25.90)	30 (15.20)	10 (5.10)	3.47 (1.109)	มาก
2. ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน	33 (16.80)	77 (39.10)	56 (28.40)	21 (10.70)	10 (5.10)	3.52 (1.053)	มาก
3. ค่าปรับในการชำระล่าช้า	42 (21.30)	64 (32.50)	54 (27.40)	27 (13.70)	10 (5.10)	3.51 (1.123)	มาก
ด้านการประชาสัมพันธ์							
1. ญาติพี่น้อง/ครอบครัว	19 (9.60)	88 (44.70)	64 (32.50)	19 (9.60)	7 (3.60)	3.47 (0.923)	มาก
2. เพื่อน	24 (12.70)	86 (43.70)	65 (33.00)	13 (6.60)	8 (4.10)	3.54 (0.939)	มาก
3. ป้ายประกาศ	46 (23.40)	95 (48.20)	44 (22.30)	5 (2.50)	7 (3.60)	3.85 (0.928)	มาก
4. อินเทอร์เน็ต	35 (17.80)	65 (33.00)	70 (35.50)	21 (10.70)	6 (3.00)	3.52 (1.003)	มาก
5. การบอกต่อ	25 (12.70)	95 (48.20)	50 (25.40)	19 (9.60)	8 (4.10)	3.56 (0.970)	มาก

จากตารางที่ 4.4 นั้นแสดงถึงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินนอกระบบ เมื่อพิจารณาภาพรวมของทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริการเงินกู้ ด้านราคา และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ทั้ง 3 ด้านนั้นกลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้ของสถาบันการเงินในระบบอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า *ด้านบริการเงินกู้* ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น ทั้งเรื่องของความสะดวกรวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้ การมีบุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน การให้วงเงินกู้ที่สูง ต้องแสดงเอกสารรายได้/เครดิตผู้กู้ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย โดยคะแนนเฉลี่ยของการให้วงเงินกู้สูง มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือความสะดวกรวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้*ด้านราคา* ทั้งเรื่องของอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน และค่าปรับในการชำระล่าช้า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 35.50 ร้อยละ 39.10 และร้อยละ 32.50 ตามลำดับ) *ด้านการประชาสัมพันธ์* พบว่า ป้ายประกาศมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ การบอกต่อ ซึ่งแสดงว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนรับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของระบบการกู้เงินของสถาบันการเงินนอกระบบทั้งจาก 2 ประเภทนี้มากที่สุด แต่การประชาสัมพันธ์ทุกประเภทรดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

ผลการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้ นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป เป็นความคิดเห็นต่อระบบเงินกู้นอกระบบ

การกู้เงินนอกระบบ เป็นอีกทางเลือกที่ผู้กู้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงิน เพราะไม่มีขั้นตอนซับซ้อน และเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย ประหยัดเวลาเดินทาง ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขอกู้ ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ สัญญาทำขึ้นกันง่าย ๆ ไม่มีความซับซ้อน ไม่ต้องมีคนค้ำประกัน ได้วงเงินการกู้สูง สะดวก ได้เงินรวดเร็ว นั้น จึงทำให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ผู้กู้หันมาใช้บริการเงินกู้นอกระบบกัน

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้ตอบแบบสอบถามเห็นภาพรวมว่าการกู้เงินนอกระบบนั้นเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ดี เพราะตอบโจทย์ในความจำเป็นเร่งด่วน ที่มีเหตุต้องใช้เงินฉุกเฉิน และสามารถนำไปใช้จ่ายได้ทันที ทำให้คนเห็นว่าการกู้เงินนอกระบบไม่ผิดแปลกอะไร สามารถทำได้โดยง่าย ไม่ต้องเช็คเครดิตอะไรให้ยุ่งยาก สามารถเข้าถึงตัวผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจได้ง่าย ซึ่งส่วนใหญ่มองเห็นว่าการที่มีดอกเบี้ยสูงจากการคิดดอกเบี้ยของเงินกู้นอกระบบนั้น ไม่กระทบกับชีวิตประจำวัน เพราะถือว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วนฉุกเฉินที่ต้องใช้ทันที ซึ่งในระบบบางครั้งอาจไม่ตอบโจทย์กับความจำเป็นเร่งด่วน แต่การได้กู้เงินจากเงินกู้นอกระบบนั้น ถือเป็นการได้เงินมาเร็ว ซึ่งสามารถนำมาใช้จ่ายได้ทันทีทันใด

จากการคิดดอกเบี้ยสูงของเงินกู้นอกระบบนั้น มีอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ ร้อยละ 10-50 ต่อเดือนนั้น ผู้กู้รับทราบถึงดอกเบี้ยสูงและอัตราดอกเบี้ยที่คิดนั้นเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด แต่ผู้กู้ก็ยังเลือกที่จะใช้บริการเพราะในบางครั้ง เหตุฉุกเฉินเร่งด่วนที่เข้ามามีความจำเป็นยิ่งสำคัญ จึงจำต้องใช้บริการเงินกู้นอกระบบ และประเมินแล้วว่าตนนั้นมีความสามารถเพียงพอที่จะชำระเงินต้นและดอกเบี้ยได้ในอนาคต

4.1.4 การตัดสินใจก่อนนั้นอกระบบ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และร้อยละของระดับความคิดเห็นต่อเงินกู้ยืมอกระบบ

การตัดสินใจ ก่อนนั้นอกระบบ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					Mean (S.D.)	การ แปล ผล
	เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	ไม่ แน่ใจ/ เฉยๆ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง		
1. ไม่ต้องมีหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน	51 (25.90)	102 (51.80)	31 (15.70)	9 (4.60)	4 (2.00)	3.95 (0.885)	มาก
2. ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้	58 (29.40)	91 (46.20)	41 (20.80)	4 (2.00)	3 (1.50)	4.00 (0.851)	มาก
3. รวดเร็ว ขึ้นตอนไม่ยุ่งยาก	54 (27.40)	94 (47.70)	41 (20.80)	4 (2.00)	4 (2.00)	3.96 (0.865)	มาก
4. เอกสารการยื่นขอสินเชื่อในระบบไม่ครบ/ไม่ผ่านเกณฑ์	49 (24.90)	102 (51.80)	35 (17.80)	9 (4.60)	2 (1.00)	3.95 (0.838)	มาก
5. ติดข้อมูลเครดิตบูโร/ติดประวัติการผ่อนชำระ	56 (28.40)	91 (49.20)	31 (15.70)	10 (5.10)	3 (1.50)	3.98 (0.886)	มาก
6. ไม่มีความรู้/ข้อมูลการขอสินเชื่อในระบบ	55 (27.90)	90 (45.70)	38 (19.30)	11 (5.60)	3 (1.50)	3.93 (0.912)	มาก

จากตารางข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจก่อนนั้นอกระบบ อยู่ในเกณฑ์คะแนนระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกินร้อยละ 40 เห็นด้วยเป็นอย่างมากต่อระบบการกู้เงินนอกระบบสถาบันการเงิน ในทุกๆ ประเด็น โดยเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยสุด ได้ดังนี้ การไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้ การติดข้อมูลเครดิตบูโร/ติดประวัติการผ่อนชำระ วิธีการกู้เงินมีความรวดเร็ว/ขึ้นตอนไม่ยุ่งยากไม่ต้องมีหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเอกสารการยื่นขอสินเชื่อในระบบไม่ครบ/ไม่ผ่านเกณฑ์ และไม่มี

ความรู้/ข้อมูลการขอสินเชื่อในระบบซึ่งเหตุผลทั้งหมดล้วนทำให้เกิดการกู้ยืมเงินนอกระบบขึ้น ข้อค้นพบนี้ ทำให้ทราบถึงแนวโน้มของการตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบได้ โดยสามารถแบ่งตามระดับแนวโน้มได้ดังตารางที่ 6 ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.40) มีแนวโน้มการตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบระดับสูง รองลงมา คือ ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.10 มีเพียงร้อยละ 3.60 เท่านั้นที่มีแนวโน้มการตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบในระดับต่ำ

ผลการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาเป็นหนี้ นอกระบบระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป เป็นความคิดเห็นต่อการตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบ

การใช้บริการหนี้นอกระบบมีข้อดีคือ การได้เงินที่รวดเร็ว ขั้นตอนเอกสารไม่ยุ่งยาก ไม่มี ความซับซ้อน ได้เงินกู้ตามวงเงินที่ขอ ไม่ถูกปฏิเสธจากการขอกู้ ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่ต้อง มีคนค้ำประกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุต่างๆ ที่ทำให้การตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบนั้นเป็นเรื่องง่าย และเป็นข้อดีของการก่อนั้นนอกระบบ แต่ข้อเสียการก่อนั้นนอกระบบนั้นคือ เรื่องดอกเบี้ยเพราะ มีการคิดดอกเบี้ยสูง และอาจทำให้การส่งต้นลดดอกเบี้ย เกิดปัญหาเนื่องจากเงินที่ได้รับไม่เพียงพอต่อ การใช้จ่ายอยู่แล้วแต่ยังต้องนำเงินบางส่วนมาชำระดอกเบี้ยเพื่อหลีกเลี่ยงจากการใช้ความรุนแรงจาก การทวงถามของเจ้าหนี้นอกระบบ ทำให้เงินไม่เพียงพอที่จะจ่ายเงินต้น เกิดการเป็นหนี้นอกระบบระยะ ยาว เพราะเงินเดือนที่ได้รับแต่ละเดือนก็ต้องวางแผนนำมาชำระดอกเบี้ย ซึ่งเงินไม่เพียงพอที่จะส่งเงิน ต้น นั้นเอง

ส่วนสาเหตุหลักของการตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบนั้น มาจากการผิดหวังหรือถูกปฏิเสธ จากสถาบันการเงินในระบบ ด้วยสาเหตุ ที่ธนาคารวิเคราะห์ความสามารถโดยใช้ทฤษฎีการปล่อย สินเชื่อโดยใช้หลักการวิเคราะห์ส่วนบุคคลว่าผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ หากมีความเสี่ยงที่ จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ สถาบันการเงินในระบบก็จะปฏิเสธการให้สินเชื่อหรืออนุมัติการกู้เงินทันที

การที่ผู้กู้ใช้บริการจากสถาบันการเงินในระบบอยู่แล้ว แต่การกู้เงินเต็มวงเงินจำกัดที่ ได้รับแล้ว ก็จะหันมาใช้บริการจากหนี้นอกระบบแทน เพราะการกู้เงินนอกระบบ สามารถขยายวงเงิน ได้ หากสามารถอธิบายให้เจ้าหนี้นอกระบบเห็นใจหรือเข้าใจได้ ว่าผู้กู้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน เพิ่ม และนี่คืออีกสาเหตุที่ทำให้ทราบว่า สถาบันการเงินในระบบยังขาดความยืดหยุ่นในการปล่อย เงินกู้ซึ่งแตกต่างจากหนี้นอกระบบที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า

อีกสาเหตุที่ทำให้ผู้กู้ตัดสินใจใช้บริการหนี้นอกระบบนั้น เกิดจากที่ผู้กู้ต้องการเงิน จำนวนหนึ่งที่มีมากกว่า 1 แสน และผู้กู้ไม่มีหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าเพียงพอหรือคนค้ำประกันในการไป ขอกู้กับสถาบันการเงินในระบบ ทำให้ผู้กู้ต้องตัดสินใจก่อนั้นนอกระบบด้วยเหตุจำเป็น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัด กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสาเหตุและพฤติกรรมการก่อหนี้ในระบบ รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกู้เงินในระบบ โดยการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมมาการกู้เงินในระบบ ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด และการตัดสินใจเลือกแหล่งเงินกู้ระหว่าง กู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และการกู้เงินนอกระบบ และท่านต้องการรับความช่วยเหลือจาก ภาครัฐในเรื่องใดบ้าง และเครื่องมือที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

5.1 สรุปผล

5.1.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีสถานภาพโสด ไม่มีบุตร และส่วนใหญ่เป็นพนักงาน ลูกจ้าง อยู่อพาร์ทเมนท์ รายได้เฉลี่ย 15,001-30,000 บาท และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท ส่วนเกินครึ่งมีการวางแผนการใช้จ่าย มีการบริหารจัดการหนี้ มีการวางแผนการเลือกใช้จ่ายกับสิ่งของจำเป็น และสิ่งของไม่จำเป็น ภาระหนี้สินที่มีในปัจจุบันเป็น สินเชื่อส่วนบุคคล และบัตรเครดิตรองลงมา ซึ่งจำนวนบัตรเครดิตส่วนใหญ่มี เพียงแค่ 1 ใบ ประเภทหนี้สินส่วนใหญ่เป็น สินเชื่อบัตรเครดิต และสินเชื่อบัตรเครดิตรองลงมา วัตถุประสงค์การก่อหนี้ส่วนใหญ่เกิดจาก ใช้อุปโภคบริโภค ส่วนผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อหนี้มากที่สุดคือ ตนเอง ก่อหนี้เพื่อตนเอง แนวโน้มก่อหนี้ในอนาคตคือ ใช้อุปโภคบริโภค ซึ่งข้อมูลจะเห็นได้ว่าถึงแม้มีการวางแผนค่าใช้จ่าย แต่ก็ยังมีสัดส่วนในเรื่องการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และอาจทำให้บางช่วงที่ต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายนั้นไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้ก่อหนี้ในอนาคตได้

จากการสัมภาษณ์พบว่า สิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการอุปโภคบริโภคใช้จ่ายนั้นคือ ตนเอง ซึ่งมีลักษณะต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นในระดับสังคมเดียวกัน มีหน้ามีตาทางสังคม โดยมักมีพฤติกรรมการเลียนแบบ ตามทฤษฎีที่คิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ ทฤษฎีที่อ้างไว้ในบทที่ 2 กล่าวไว้ในประเด็นพฤติกรรมการเลียนแบบ โดยปัจจัยทางสังคมซึ่งเป็นช่วงชั้นทางสังคม กลุ่มคนในระดับเดียวกัน มีพฤติกรรม หรือ ค่านิยม ที่มีลักษณะการเลียนแบบ ใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ใช้จ่าย

เกินตัว บริโภคของแพงเพราะเมื่อเห็นคนที่อยู่ในชนชั้นระดับสังคมเดียวกันมีสิ่งของต่างๆ ตนเองก็อยากมีอยากได้ ทำให้เกิดการใช้จ่ายล่วงหน้าในอนาคต และมีลักษณะที่อยากมีแบบทันที ทันใด ไม่รอรายได้ที่แน่นอน และใช้จ่ายทันทีโดยผ่านบัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล เพราะคาดว่าจะมีความสามารถในการชำระหนี้เพียงพอในอนาคตได้ซึ่งหนี้ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของระวีวรรณ เสือสกุล ที่อ้างไว้ในบทที่ 2 ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่มีผลต่อการก่อหนี้ โดยการเลือกซื้อของใช้ประจำวัน การซื้อเสื้อผ้า Brand Name การเลือกซื้อเครื่องประดับที่มีราคาแพง และการเลือกซื้อเครื่องเสียงดีทรอยด์ สิ่งเหล่านี้เกิดจากการบริโภคที่มีพฤติกรรมการเลียนแบบ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยการเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ส่วนอีกกลุ่มที่ให้ข้อมูลไว้น่าสนใจเกี่ยวกับความต้องการการใช้จ่ายคือ หลายครั้งมีเหตุจำเป็นที่ต้องใช้เงินเร่งด่วน ทันที กระแสเงินสดหมุนเวียนเร่งด่วน เหตุฉุกเฉินจำเป็น เช่น การลงทุนค้าขาย ค่าซ่อมรถ ซ่อมบ้าน ค่ารักษาพยาบาล สิ่งของจำเป็นต้องใช้ เกิดชำรุด เสียหาย ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่

5.1.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการให้จัดสวัสดิการให้กับพนักงาน ลูกจ้าง เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย โดยมีความต้องการค่าเล่าเรียนบุตรมากที่สุด และสนับสนุนการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพ รายได้พิเศษ และพื้นที่จัดจำหน่าย เงินสนับสนุนค่าเลี้ยงชีพ รถรับส่งพนักงาน ค่าอาหารกลางวัน ตามลำดับ ซึ่งพบว่าจากการสอบถามความคิดเห็น ส่วนใหญ่คิดว่าควรได้รับสวัสดิการให้ใกล้เคียงกับกลุ่มข้าราชการ ที่มีค่าเล่าเรียนบุตร ซึ่งกลุ่มพนักงานลูกจ้าง ไม่มีสวัสดิการได้เลย นอกจากสิทธิประกันสังคม และความคิดเห็นส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การได้รับสวัสดิการช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด จะสามารถแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายได้ และการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพ ก็จะสามารถเป็นอีกทางหนึ่งซึ่งช่วยให้มีรายได้จากทางหนึ่งซึ่งเป็นรายได้เสริม จากรายได้หลักที่มาจากงานประจำ ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายลดลง เพราะมีรายได้ที่มากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้ และไม่ก่อให้เกิดหนี้ได้

การช่วยเหลือสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการนอกระบบ เพราะกลุ่มคนที่เรียกร้องส่วนใหญ่มามากจากกลุ่มพนักงานลูกจ้าง ถือเป็นกลุ่มที่ไม่มีสวัสดิการใดๆเลย หรือการได้รับการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระต่างๆ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มราชการที่มีสวัสดิการของรัฐไว้ดูแล จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งให้ภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดอยู่ที่กลุ่มพนักงาน ลูกจ้าง ส่งผลต่อให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย จนทำให้มีความจำเป็นต้องตัดสินใจก่อหนี้นอกระบบ

หน่วยงานต้นสังกัดและระหว่างหน่วยงานรัฐควรร่วมกันปรึกษาหารือเรื่องการจัดตั้งธนาคารหรือสหกรณ์ ภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ที่อยู่ภายในเขตอำเภอ

เมืองปทุมธานี เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาคารก่อก่อนนอกระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ดำเนินการปล่อยสินเชื่อและกองทุนช่วยเหลือต่างๆ ให้กับข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และเพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่นอกระบบที่สนใจ ดึงมาร่วมทุนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อปล่อยสินเชื่อเงินกู้ ในวงเงินระดับเดียวกับเงินเดือนที่ได้รับและเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ดำเนินการธุรกิจผิดกฎหมายได้กลับมาเข้าสู่ระบบ ที่ถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลภาครัฐ และเกิดประโยชน์กับข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ที่สามารถขอสินเชื่อได้ในยามเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน และได้รับการพิจารณาอนุมัติอย่างแน่นอน เพราะทำงานภายในหน่วยงานจึงง่ายต่อการพิจารณา

5.1.3 แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และการกู้เงินนอกระบบ

อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจก่อนนอกระบบ เนื่องจากผู้ที่ตัดสินใจก่อนนอกระบบจากการศึกษาพบว่า ได้กู้เงินจากสินเชื่อส่วนบุคคล บัตรเครดิต กู้เงินในระบบ(สถาบันการเงิน) เต็มวงเงิน หรือ ไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ จึงทำให้ต้องหันมาใช้บริการกู้นอกระบบ เพราะมีความจำเป็นเร่งด่วน ถูกฉ้อโกงในการใช้จ่าย ซึ่งรอเวลาไม่ได้ และการก่อนนอกระบบนั้น มีกระบวนการยื่นเอกสาร เช่น สัญญารับเงิน ซึ่งสามารถกระทำได้ทันที ไม่ต้องรอเวลา หรือ ขั้นตอนเอกสารที่ยุ่งยาก

ผลการศึกษาที่เป็นสาเหตุส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจใช้บริการนอกระบบมากที่สุด เกิดจากการถูกปฏิเสธการอนุมัติสินเชื่อ การกู้เงินไม่ผ่านการขอพิจารณาอนุมัติบัตรเครดิต วงเงินที่ขอกู้สูงเกินไป กู้ไม่ได้เพราะขาดเอกสาร สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุที่เกิดจากการผลของการผ่านกระบวนการขอพิจารณาอนุมัติสินเชื่อหรือเงินกู้ในระบบ (สถาบันการเงิน) แต่ถูกปฏิเสธและไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ จึงตัดสินใจใช้บริการนอกระบบซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนยุ่งยาก เพราะจากการศึกษา เงินกู้ในระบบ (สถาบันการเงิน) และเงินกู้นอกระบบ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การกู้เงินในระบบ(สถาบันการเงิน) ในปัจจุบันไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เพราะสถาบันการเงินในระบบมีความรวดเร็วขึ้น ขั้นตอนการขอพิจารณาง่ายขึ้น กระชับขึ้น จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการขอเงินกู้ และการกู้นอกระบบ เรื่องของดอกเบี้ยที่มีการคิดเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดต่างรับทราบเข้าใจดีและยินยอมที่จะให้ จึงเป็นประเด็นให้เห็นได้ชัดว่า การกู้นอกระบบนั้นส่วนใหญ่ผ่านกระบวนการขอพิจารณาอนุมัติสินเชื่อในระบบ (สถาบันการเงิน) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่เป็นบุคคลที่สถาบันการเงินเห็นว่าไม่ควรได้รับการอนุมัติสินเชื่อตามหลักเกณฑ์การวิเคราะห์การอนุมัติสินเชื่อ 5C และ 5P เนื่องจากหากอนุมัติแล้วอาจทำให้สถาบันการเงินมีหนี้เสีย เพราะผู้กู้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคตได้ ฉะนั้นแล้ว ผู้กู้จึงหันมาใช้บริการนอกระบบแทน ซึ่งเป็นทางเลือกที่สอง รองจากการกู้จากสถาบันการเงิน

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลของการศึกษาในครั้งนี้ สิ่งที่ผู้วิจัยพบสาเหตุในการตัดสินใจก่อนหน้านั้นในระบบนั้น ผลของสาเหตุสอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์แนวความคิดการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินรองศาสตราจารย์ พรรณภา ชูวณิชกรกุล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่อัสองไวในบทที่2ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักการพิจารณาวิเคราะห์สินเชื่อต้องใช้หลัก 5C และ 5P โดยหลัก 5C ประกอบด้วย คุณสมบัติของผู้กู้ อุปนิสัยลูกค้า (Character) ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) เงินทุน (Capital) หลักประกัน (Collaterals) สถานการณ์ (Conditions) ส่วนหลัก 5P คือ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ เป็นการวิเคราะห์สินเชื่อที่ไม่ใช่เงิน มืองค์ประกอบ ดังนี้ ปัจจัยด้านตัวบุคคล (People) วัตถุประสงค์ของการกู้ (Purpose) ความสามารถในการชำระหนี้ (Payment) หลักประกันความเสี่ยงของธนาคาร (Protection) การพิจารณารวม 4P's ข้างต้น (Prospect) เป็นต้น หลักเกณฑ์เหล่านี้สถาบันการเงินในระบบล้วนนำมาพิจารณาผู้กู้และเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นว่าผู้กู้นั้นมีความสามารถชำระหนี้ และเพื่อไม่ทำให้เกิดภาวะหนี้เสียในอนาคตของสถาบันการเงินในระบบ เพราะเมื่อสถาบันการเงินในระบบนำหลักเกณฑ์การพิจารณามาตรวจสอบ หากพบว่าไม่มีหลักเกณฑ์ใดขาดคุณสมบัติ หรือสุ่มเสี่ยงแล้วนั้น ก็มีผลให้ผู้กู้นั้นถูกปฏิเสธการอนุมัติและไม่ได้รับการพิจารณาจากสถาบันการเงินในระบบ ทำให้ผู้กู้นั้นไม่สามารถกู้เงินได้ เมื่อผู้กู้ไม่สามารถกู้เงินได้จากสถาบันการเงินในระบบ จึงนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจก่อนหน้านั้นเอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 นโยบายภาครัฐ

การช่วยเหลือประชาชนหรือบุคลากรของรัฐ ใช้นโยบายการแก้ไขปัญหาผ่านกระทรวงการคลัง ออกมาในลักษณะการรวมหนี้ เพราะปัจจุบันผู้กู้ส่วนใหญ่หรือลูกหนี้ นั้น เป็นหนี้หลากหลายทาง เช่น เป็นหนี้บัตรเครดิต 2 ใบ เป็นหนี้ในระบบ ผ่อนรถยนต์ ซึ่งภาครัฐสามารถแก้ไขได้โดยการรวมหนี้ โดยมีหน่วยงานจัดตั้งขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาลายทุกซ์ โดยจะใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาให้กับผู้ที่มีความใฝ่ดี และตั้งใจทำงาน แต่เป็นหนี้เพราะเหตุฉุกเฉินและความจำเป็น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากหลาย จากที่ต้องส่งหลากหลายช่องทาง แตกต่างกันบ้างเงินต้นก็ติดอกเบี้ยก็ดี ให้เหลือการแบ่งผ่อนชำระหนี้ อยู่เพียงที่เดียวเพื่อให้เป็นหลักเกณฑ์การผ่อนจ่ายก้อนเดียว และดอกเบี้ยยเดียว ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายของผู้กู้ลดลง และกลับมามีศักยภาพในการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น

5.2.2 สถาบันการเงิน

ปรับรูปแบบการให้บริการให้เป็นมิตรมากยิ่งขึ้น มีความยืดหยุ่น และเป็นมิตรกับผู้มาขอใช้บริการ ทำให้การกู้เงินเป็นเรื่องง่าย เป็นเรื่องสะดวก ซึ่งจากปัญหาส่วนใหญ่ที่ผู้กู้หันไปใช้

บริการหนี้ในระบบนั้น เกิดจากการถูกปฏิเสธหรือไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ และบางครั้งยอดเงินที่ขอไม่ได้สูงมาก ควรมีการให้กู้เงินในลักษณะฉุกเฉินเร่งด่วนได้ และลดขั้นตอน พิธีการ ไม่ต้องมีคนค้ำหลักทรัพย์ค้ำประกัน และค่าธรรมเนียมต่างๆลง โดยอาจปรับทฤษฎีการพิจารณาสินเชื่อ ให้มีความคล่องตัว ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มและกระตุ้นการแข่งขันของสถาบันการเงิน และส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด

5.2.3 ด้านสวัสดิการของบุคลากร

หน่วยงานขนาดเล็กควรรหาหรือและตกลงร่วมกัน จัดตั้งสหกรณ์ภายในหน่วยงาน เพื่อช่วยเหลือกลุ่มพนักงาน ลูกจ้าง ให้สามารถกู้เงินฉุกเฉินในวงเงินขนาดเล็กได้ และสามารถแบ่งผ่อนชำระ ระยะเวลาได้ส่วนดอกเบี้ยตามความเหมาะสมเพื่อที่จะขับเคลื่อนสหกรณ์ให้คงอยู่ต่อได้ ซึ่งอาจจะระดมทุนกับเจ้าหนี้ในระบบ ดึงกลุ่มคนเหล่านี้ให้เข้ามาสู่ระบบที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ดอกเบี้ยตามความเหมาะสม และปันผลให้กับหน่วยงานรัฐ ที่จะสามารถนำมาลงทุนต่อได้หรือนำไปพัฒนาองค์กรต่อไป

ควรร่วมกันออกแบบโครงการ ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น จัดสวัสดิการช่วยเหลือกลุ่มคนพนักงาน ลูกจ้าง เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย สร้างอาชีพและจัดหาสถานที่ของรัฐให้ได้ใช้พื้นที่ในการจัดจำหน่ายสินค้า และโปรโมทให้เป็นตลาดระดับขนาดกลางถึงใหญ่ สำหรับประชาชนทั่วไปได้เดินจับจ่ายใช้สอยได้

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการใช้วิธีเก็บข้อมูลในรูปแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามตามเทศบาล และหน่วยงานรัฐ ปัญหาที่พบเจอคือ อาจได้รับข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อนบ้าง เนื่องจากผู้เก็บแบบสอบถาม ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ เนื่องจากมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลอยู่ในพื้นที่ เมื่อสอบถามว่าจะขอจัดเก็บข้อมูลก็เกิดอาการปฏิเสธเพราะกลัวว่าเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ จะรู้สึกไม่พอใจกับการให้ข้อมูลในครั้งนี้ อีกทั้งยังเกิดความเขินอาย ว่าตนเป็นหนี้ ซึ่งไม่อยากจะให้คนในที่ทำงานทราบ เพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย หรือบอกให้ใครทราบได้

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามอาจมีความคลาดเคลื่อน เนื่องจาก คำถามในแบบสอบถาม มีชั้นข้อมูลค่อนข้างเยอะ เพราะต้องผู้วิจัยคิดว่า รายละเอียดในแต่ละตัวแปรมีความสำคัญที่จะส่งผลต่อตัวแปรตาม จึงไม่อยากจะลดจำนวนชั้นของข้อมูล จึงอาจทำให้เกิดการตอบแบบสอบถามไม่ตั้งใจในการให้ข้อมูล

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กระทรวงยุติธรรม. ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม. *คู่มือประชาชนเพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554.
- จรัส สุวรรณมาลา. *ประชาธิปไตยทางการคลังไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ณัฏฐริกา บุญเพิ่มทรัพย์. *กู้เงินธนาคารใครว่ายาก*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์Read&Share, 2549.
- โทมัส โอ ดาเวนพอร์ต. *ทุนมนุษย์*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ. อาร์. บีซิเนส เพรส จำกัด, 2543.
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. *การบริหารงานคลังรัฐบาลเล่ม 2: การบริหารงานคลังรัฐบาลมหภาค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามการพิมพ์, 2534.
- พรรณภา ชูนิมิตรกุล. *การเงินธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. *การบริหารสินเชื่อ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญู, 2554.
- มูฮัมมัด ยูनुส. *นายธนาคารเพื่อคนจน*. แปลโดย สฤณี อาชวานันทกุล. กรุงเทพฯ: มติชน, 2551.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. *หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- วีระพงศ์ บุญโญภาส. *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2544.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. *วิชาหลักการตลาด*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ที่อุปจำกัด, 2547.
- สุภัชชา นาทอง. *ขั้นเชิงการบริหารหนี้ขั้นเทพ*. กรุงเทพฯ: เครือบริษัทยิปซี กรุ๊ป, 2554.
- แสวง รัตนมงคลมาศ. *องค์การการนำการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537.

วิทยานิพนธ์

- จันทิพา บุญยะสมิต. “โครงสร้างและพฤติกรรมการกู้เงินตลาดเงินนอกระบบในหน่วยทหาร: กรณีศึกษา นายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

ชาตรี สีมิ่ง. “สภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ สังกัดกองพลทหารช่าง จังหวัดราชบุรี เป็นการศึกษาแนวทางและขอเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการทหารประจำการ.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

ระวีวรรณ เสือสกุล. “พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กรณีศึกษา: ลูกหนี้ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.

ละมอม บุญศรี. “การศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผูู้เงินนอกระบบ: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าบุญมี กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานท้องถิ่น วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550.

วลาญญู ถาวรวิริยะนันท์. “เงินนอกระบบกับชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเสนอแนะมาตรการนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและปัญหานอกระบบ.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

สุระชัย เชื้อลิ้นฟ้า. “พฤติกรรมการก่อหนี้ภาคครัวเรือนก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

อภิชัย พันธเสน. เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่อง “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย.” กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมการปกครอง. “การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ.” <http://www.neesin.com/pdf/2202253/dopa.ppt> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555).

อำเภอตอตกคอม. “อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.” ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=330&pv=27>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2560).

ภาคผนวก

ผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

การตัดสินใจก่อนยื่นขอระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

1. ก่อนที่จะตัดสินใจกู้เงิน ท่านมีปัญหาหรือความเดือดร้อนอะไร จนทำให้ต้องไปกู้เงิน

.....

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใด รายรับของท่านไม่พอกับรายจ่าย อย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

3. ท่านอยากให้หน่วยงานต้นสังกัด ช่วยสนับสนุนเรื่องใดเพื่อลดปัญหาภาระค่าใช้จ่าย
หรือความเดือดร้อนเรื่องเงินที่เกิดขึ้นกับตัวท่าน

.....

.....

.....

.....

4. หากท่านได้รับการสนับสนุนการฝึกอาชีพและสถานที่การค้าเพื่อจัดจำหน่าย ท่านคิดว่า
การมีรายได้เสริมจะช่วยให้ท่านไม่เป็นหนี้ได้หรือไม่

.....

.....

.....

.....

5. เหตุผลใดที่ทำให้ท่านตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยการกู้เงินนอกระบบ

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่าเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินอย่างเร่งด่วน จะใช้วิธีการใดเพื่อแก้ไขปัญหา เพราะอะไรพร้อมบอกข้อดี และข้อเสีย

.....

.....

.....

7. ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และสิ่งใดที่สถาบันการเงิน ควรปรับปรุงเพื่อให้ผู้กู้เงินนอกระบบ หันมาใช้บริการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) มากขึ้น

.....

.....

.....

8. ผลกระทบเรื่องดอกเบี้ยต่อเนื่องมาจากการตัดสินใจกู้เงินนอกระบบ ท่านคิดว่า หลังจากการกู้เงินนอกระบบเป็นวิธีแก้ปัญหาได้ดีที่สุดหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าภาครัฐควรมีนโยบายหรือมาตรการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาหนี้ระบบ ระบบ

.....

.....

.....

ผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อกำหนดนอกระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาเหตุผลของการก่อกำหนดและแนวทางการแก้ไขนอกระบบของบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกู้เงินนอกระบบบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งข้อมูลที่ได้จะใช้เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

ส่วนที่ 3 แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และการกู้เงินนอกระบบ

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจก่อกำหนดนอกระบบ

ส่วนที่ 5 แนวทางการแก้ไขนอกระบบ

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพสมรส

โสด

สมรส ท่านมีบุตรจำนวนกี่คน..... (ถ้าไม่มีใส่ 0)

หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ท่านประกอบอาชีพใด

ข้าราชการ

พนักงาน/ลูกจ้างรัฐ

5. ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

บ้านเดี่ยว

ทาวน์เฮ้าส์

คอนโดมิเนียม

อพาร์ทเมนท์

อาคารพาณิชย์/ตึกแถว

บ้านพักสวัสดิการ

บ้าน/ห้องเช่า

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านได้มีการวางแผนการใช้จ่ายหรือไม่

มีการวางแผน

ไม่มีการวางแผน

7. ท่านได้มีการบริหารจัดการหนี้หรือไม่

มีการบริหารจัดการหนี้ ท่านมีการบริหารจัดการหนี้

ไม่มีการบริหารจัดการหนี้

8. ท่านมีการวางแผนการเลือกใช้จ่ายกับสิ่งของจำเป็นกับสิ่งไม่จำเป็นหรือไม่

มีการวางแผน

ไม่มีการวางแผน

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

10. ในปัจจุบันท่านมีภาระหนี้สินใดบ้าง

บัตรเครดิต.....ใบ วงเงินรวมบัตรทุกใบ.....บาท

สินเชื่อบุคคล วงเงินรวม.....บาท

สินเชื่อเนกประสงค์รวม วงเงินรวม.....บาท

สินเชื่อที่อยู่อาศัย วงเงินรวม.....บาท

11. ในปัจจุบัน ท่านก่อกหนี้ประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ สินเชื่อเคหะ	☐ สินเชื่อบัตรเครดิต
☐ สินเชื่อรถยนต์	☐ สินเชื่ออเนกประสงค์
☐ สินเชื่อบัตรเงินสด	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. ในปัจจุบัน ท่านมีการก่อกหนี้เพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ ซื้อบ้าน/คอนโด	☐ ใช้อุปโภคบริโภค
☐ ซื้อรถยนต์	☐ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา
☐ ค่ารักษาพยาบาล	☐ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา
☐ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

13. บุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจก่อกหนี้มากที่สุด

☐ ตนเอง	☐ สมาชิกในครอบครัว
☐ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน	☐ พนักงานธนาคาร/พนักงานขาย

14. ท่านก่อกหนี้เหล่านี้เพื่อใคร

☐ ตนเอง	☐ พ่อ/แม่
☐ คู่สมรส/บุตร	☐ ญาติ
☐ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

15. ในอนาคต ท่านมีแนวโน้มก่อกหนี้เพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ ซื้อบ้าน/คอนโด	☐ ใช้อุปโภคบริโภค
☐ ซื้อรถยนต์	☐ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา
☐ ค่ารักษาพยาบาล	☐ เพื่อการลงทุน
☐ ค่าใช้จ่ายในการแต่งงาน	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนสวัสดิการจากหน่วยงานต้นสังกัด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ระดับความคิดเห็น (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยมาก (3) ไม่แน่ใจ (เฉยๆ)
(2) ไม่เห็นด้วย (1) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	การจัดสวัสดิการ	ระดับความต้องการ				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	ไม่ แน่ใจ/ เฉยๆ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)
1	ควรมีการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย					
2	เงินสนับสนุนค่าเลี้ยงชีพ					
3	ค่าเล่าเรียนบุตร					
4	ค่าอาหารกลางวัน					
5	รถรับส่งพนักงาน					
6	สนับสนุนการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพหารายได้พิเศษ และพื้นที่ขายของ					

7. ถ้าให้สวัสดิการที่เพียงพอ จะมีแนวโน้มไม่กู้เงิน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

8. ให้ท่านแนะนำสวัสดิการที่องค์กรควรให้ เพื่อลดแนวโน้มการกู้เงิน

.....

.....

ส่วนที่ 3 แหล่งเงินกู้ระหว่างการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และ การกู้เงินนอกระบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย√ลงใน □ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ระดับความคิดเห็น (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยมาก (3) ไม่แน่ใจ (เฉยๆ)
(2) ไม่เห็นด้วย (1) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	กู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน)	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	ไม่ แน่ใจ/ เฉยๆ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)
ด้านบริการเงินกู้						
1	ความสะดวก รวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้					
2	มีบุคคล หรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน					
3	ให้วงเงินกู้สูง					
4	เอกสารแสดงรายได้/เครดิตผู้กู้					
5	การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย					
ด้านราคา						
6	อัตราดอกเบี้ย					
7	ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน					
8	ค่าปรับในการชำระล่าช้า					
ด้านการประชาสัมพันธ์						
9	ญาติพี่น้อง/ครอบครัว					
10	เพื่อน					
11	ป้ายประกาศ					
12	อินเทอร์เน็ต					
13	การบอกต่อ					

ข้อ	กู้เงินนอกระบบ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	ไม่ แน่ใจ/ เฉยๆ (3)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)
ด้านบริการเงินกู้						
1	ความสะดวก รวดเร็วในการอนุมัติเงินกู้					
2	มีบุคคล หรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน					
3	ให้วงเงินกู้สูง					
4	เอกสารแสดงรายได้/เครดิตผู้กู้					
5	การเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย					
ด้านราคา						
6	อัตราดอกเบี้ย					
7	ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน					
8	ค่าปรับในการชำระล่าช้า					
ด้านการประชาสัมพันธ์						
9	ญาติพี่น้อง/ครอบครัว					
10	เพื่อน					
11	ป้ายประกาศ					
12	อินเทอร์เน็ต					
13	การบอกต่อ					

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจก่อนนื้อระบบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย√ลงใน □ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ระดับความคิดเห็น (5) เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วยมาก (3) ไม่แน่ใจ (เฉยๆ)
(2) ไม่เห็นด้วย (1) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	การตัดสินใจก่อนนื้อระบบ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	ไม่ แน่ใจ/ เฉยๆ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)
1	ไม่ต้องมีหรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน					
2	ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้					
3	รวดเร็ว ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก					
4	เอกสารการยื่นขอสินเชื่อไม่ครบ/ไม่ผ่าน เกณฑ์					
5	ติดข้อมูลเครดิตบูโร/ติดประวัติการผ่อนชำระ					
6	ไม่มีความรู้/ข้อมูลการขอสินเชื่อในระบบ					
7	เหตุผลอื่นๆ (ระบุ).....					

ส่วนที่ 5 แนวทางการแก้ไขนื้อระบบ ท่านต้องการรับความช่วยเหลือจากภาครัฐในเรื่องใดบ้าง และข้อเสนออื่นๆ จะสามารถนำข้อมูลไปให้กับสถาบันการเงินพัฒนา และปรับปรุง ให้เป็นมิตรกับผู้กู้มากยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผนวก ค

บทสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการ

ความคิดเห็นของข้าราชการตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลบางพล อำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จากการสัมภาษณ์พบว่า สาเหตุที่ต้องไปกู้เงินเกิดจากเงินเดือนไม่เพียงพอค่าใช้จ่าย เพราะมีรายได้หลักทางเดียวจากงานประจำ ไม่มีรายได้เสริม ทำให้เงินหรือรายได้ที่รับในปัจจุบันไม่เพียงพอในชีวิตประจำวัน จึงอยากให้หน่วยงานต้นสังกัดช่วยสนับสนุนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่มีอยู่ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร อาหารกลางวัน ค่าเดินทาง และการสนับสนุนการฝึกอาชีพ เป็นต้น เพราะในปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้รายจ่ายที่เคยจ่ายก็สูงขึ้นตามแต่รายได้ยังคงอยู่เท่าเดิม หากมีการช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายจากหน่วยงานต้นสังกัดก็จะทำให้เงินเดือนที่ได้รับเพียงพอค่าใช้จ่าย และหากมีอาชีพเสริมก็จะช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรายได้นอกเหนือจากรายได้หลัก ทำให้มีเงินออมเก็บใช้ในยามจำเป็นเร่งด่วนได้ หากเดือนไหนมีรายจ่ายฉุกเฉินเข้ามาสิ่งแรกที่นึกถึงคือการยืมเงินจากคนรอบข้าง แต่การยืมคนรอบข้างนั้น บางทีอาจทำให้ทะเลาะกัน ผิดใจกัน หรือไม่สบายใจต่อกันได้ และหากต้องยืมเงินโดยที่ไม่ต้องสร้างความเดือนร้อนใครก็ต้องกู้ยืมกับธนาคาร หรือกู้เงินนอกระบบ แต่จากเหตุการณ์ส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น มักจะเป็นเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้เงินในทันที ซึ่งบางครั้งการไปขอกู้กับธนาคารก็ไม่สามารถทันใช้เงินได้ทันท่วงที และบางครั้งการขอพิจารณาอนุมัติเงินกู้นั้นถูกปฏิเสธและไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติ ทำให้ต้องใช้บริการหนี้นอกระบบที่สามารถขอเมื่อไหร่ก็ได้ และวงเงินเท่าไรก็ได้ ตามความต้องการของผู้กู้ ดังนั้น เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนหากใช้บริการบัตรเครดิตเงินสดไม่ได้ ขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินไม่ทันท่วงทีแล้ว ทางเลือกที่ดีที่สุดคือ หนี้นอกระบบ ข้อดีเพราะ รวดเร็ว ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ ไม่ต้องมีคนค้ำประกัน แต่ข้อเสียคือ ดอกเบี้ยสูงและทำให้ไม่มีเงินนำมาลดต้น ส่งเงินได้เพียงแค่ดอกเบี้ย ทำให้เป็นหนี้ระยะยาวได้ และหากขาดส่งหรือส่งไม่ตรงเวลา ถูกเจ้าหนี้ส่งคนมาติดตามทวงถามเงินด้วยความรุนแรงได้

ความรู้สึกที่มีต่อการกู้เงินในระบบ (สถาบันการเงิน) และความต้องการจากสถาบันการเงินนั้น ควรให้มีความเป็นมิตรต่อผู้กู้ ต่อการใช้บริการให้มีความรู้สึกเป็นมิตร และมีความยืดหยุ่นในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้มีความง่ายมากยิ่งขึ้น ลดวันเวลาในการประเมินสินทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันการชำระหนี้ เพื่อประเมินราคาและพิจารณายอดเงินกู้ที่เสนอให้ทางสถาบันการเงินประกอบการตัดสินใจให้ผ่านตามยอดที่ขอไว้ เพราะการกู้เงินในระบบนั้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ไม่มีใครอยากกู้เงินนอกระบบ เพราะดอกเบี้ยมีอัตราที่สูงมาก ส่งผลกระทบต่อเงินเดือนที่เป็นรายได้

หลัก นำมาแบ่งชำระดอกเบี้ยที่สูงและทำให้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะแบ่งชำระเงินต้นได้ เกิดการเป็นหนี้ในระยะยาว ส่งผลกระทบให้รายได้ยังไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือด้านมาตรการต่างๆในการรวมหนี้ เพราะการเป็นหนี้เป็นเรื่องปกติ แต่การเป็นหนี้ที่ผิดปกติคือการเป็นหนี้นอกระบบ เพราะดอกเบี้ยที่สูงทำให้ต้องนำรายได้มาจ่ายเป็นค่าดอกเบี้ยและเงินไม่เพียงพอที่จะนำมาแบ่งชำระเงินต้นได้ เพราะปัญหาที่พบเจอคือ เป็นหนี้หลายที่ หลายคน ซึ่งยอดเงินแตกต่างกัน ทำให้ดอกเบี้ยในแต่ละที่ไม่เท่ากัน ทำให้ต้องส่งดอกเบี้ยหลายทาง จนทำให้เกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายเพราะต้องส่งหลายทางทำให้รายได้ไม่เพียงพอที่จะต้องนำมาแบ่งชำระ จึงอยากให้ภาครัฐเกิดนโยบายการรวมหนี้ให้เป็นก้อนเดียว เพื่อที่จะได้ส่งเงินต้นเพียงทางเดียว ทำให้สามารถคำนวณรายได้ ใช้จ่าย จนสามารถควบคุมและบริหารจัดการหนี้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายชุตติพงษ์ ศาตนันท์พิพัฒน์
วันเดือนปีเกิด	13 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
ตำแหน่ง	กรรมการบริษัท ซีเล็คพาร์ท จำกัด
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ.2560 – พ.ศ.2557
	กรรมการบริษัท ซีเล็คพาร์ท จำกัด
	พ.ศ.2557 – พ.ศ.2556
	นิติกร สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
	พ.ศ.2556– พ.ศ.2553
	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลบางพูน
	อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

